

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Demet Kurtoğlu Taşdelen

Değme Noktası

★ FELSEFE / DENEME

*Yaşama
Dokunan
Konuşmalar*

DEMET KURTOĞLU TAŞDELEN

Felsefeci, yazar, çağdaş dansçı. 1972'de Ankara'da doğdu. ODTÜ Felsefe Bölümü'nden mezun oldu. Aynı yerde yüksek lisans ve doktora eğitimiyle birlikte araştırma görevliliği yaptı. 2011 yılında doçent oldu. Anadolu Üniversitesi Felsefe Bölümü öğretim üyesidir. Felsefi çalışma alanları arasında etik, felsefi estetik, sanat epistemolojisi, varoluşçu düşünce, Kierkegaard, Bergson, zaman felsefesi ve performatif felsefe bulunmaktadır. Dört yıldır *Felsefeyle Varolmak* adında yeni bir ders vermektedir. "Hayatımın dersi" diye ifade ettiği ve öğrencilerin felsefeyle varolmanın ne anlama geldiğini kendilerinin keşfettikleri bu dersi değişim-dönüşümü temel alan devinen bir felsefe olarak amaçlamaktadır.

Akademik çalışmalarının yanı sıra "Devinen Felsefe" köşe adıyla çeşitli edebiyat, kültür ve sanat dergilerinde yazılar yazmaktadır. Uzunca bir süre Eskişehir 2 Eylül gazetesinde "Varolmak" başlıklı köşesinde yaşam deneyimlerini kurgulayarak felsefe ve sanatla buluşturan köşe yazıları yazmıştır.

Felsefe dışındaki ilgi alanlarından biri de çağdaş dandır. ODTÜ Çağdaş Dans Topluluğu'nda dansçı, eğitmen ve koreograf olmuş, sonrasında Anadolu Üniversitesi Dans Kulübü bünyesinde Modern Dans Anadolu'yu kurmuştur. Felsefe ve dans geçmişi kendiliğinden birleşmeye başlamış, 2013 yılından bu yana gerek girdiği derslerde gerek konferanslarda uygulamaya başladığı performatif felsefe etkinlikleriyle felsefe ve sanatı yazın hayatı dışında mekânlarda da buluşturmaya başlamıştır. Hareketi ve dansı felsefi düşünceleri için bir araç olarak da kullanan Demet Kurtoglu Taşdelen, "Performans ve Sunum" adı altında konuşmalar düzenlemekte, performatif felsefe alanında atölye çalışmaları vermektedir. Uluslararası araştırma ağı olan *Performance Philosophy* üyesidir ve ülkemizde bu alandaki çalışmaların yaygınlaşmasına öncülük etmektedir.

Paris Yayınları 13
Demet Kurtoğlu Taşdelen
Değme Noktası / Yaşama Dokunan Konuşmalar

Genel Yayın Yönetmeni: **Muammer Kırançoğlu**

Yayın Koordinatörü: **Cenk Acır**

Kitap Editörü: **Çetin Şan**

Kapak Tasarımı: **Alla Özabat**

ISBN: 978-605-82621-2-6

1. Basım: İstanbul, Eylül 2017

© Grano

© **Demet Kurtoğlu Taşdelen**

Bütün yayın hakları saklıdır, kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Paris Yayınları

Kemankeş Mahallesi, Necatibey Caddesi, Akçe Sokak No: 4/2

Karaköy, İstanbul

Telefon: 0212 243 72 30

www.parisyayinlari.com

Sertifika No: 34288

Kataloglama Bilgisi:

Demet Kurtoğlu Taşdelen

Değme Noktası/Yaşama Dokunan Konuşmalar

1. Felsefe 2. Felsefe-Yaşam 3. Düşünce 4. Varoluş

Paris Yayınları

Grano İç ve Dış Ticaret Ltd. Şti.'nin tescilli markasıdır.

Baskı

Şan Ofset Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.

Hamidiye Mah. Anadolu Cad. No. 5, Kağıthane / İstanbul

Tel: 0212 289 24 24

Sertifika No: 12049

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Demet Kurtoğlu Taşdelen

DEĞME NOKTASI

Yaşama Dokunan Konuşmalar

Gözleri, uzama değil de süreye ve zamanın henüz var olmayan bir noktasına bakmaya çalıştı. Elleri, ele gelmeyen ve gerçekdışı olan bir cisme dokunmaya çabaladı.

Maurice Blanchot, *Karanlık Thomas*

İçindekiler

Önsöz, 11

Dans Başlasın, 31

Repliksiz Yaşamlar, 33

Hangisi-ben, Hepsi-ben, Hiçbiri-ben, 36

“Dünya, Dünya’dır”, 38

Ben, Seçimlerimim, 41

Sırasız Sırada, 43

Yeni, 46

Kendi Zamanında Zamanının Ötesinde, 49

Yeşertilen Yaşanmışlıklar, 52

Bizim-semek, 55

Kendinden Çıkıp Kendine Geri Dönmek, 58

Dönüşken Bilincim, 61

Yirmi İki Yirmi İki, 63

Değme Noktası, 65

Ben Yapacağım, 68

Hayallerini Gerçekleştir, 71

Kendi Yolunda, 73

Yanılsamalar, 76

Sıçrama, 79

Tuhaf Eksik Asılı Yüz, 81

Falçata, 84

Buyurun Efendim, Ne Alırdınız? 85
Tıpkı Benim Gibi, 87
Neşeyle Dans Eden Bedenlerin Hikâyeleri, 90
Deri, 97
Düşünce Bedenler, 99
Zihnimdeki Sisifos Sarkacı, 102
İleri Geri, 105
Yönün Yönsüzlüğü, 107
Yitik, 109
Yaşamı Yaşamanın Olanaksız Deneyi, 112
Kendime Solipsist, 115
Mesafe Bağları, 118
Tekrarsızlıklarda Sessiz Konuşmalar, 121
Anlamak Dönüşmektir, 125
Derinler, 128
O Halde/Tinsellik, 131
Salyangoz Duası, 134
Buluşamayan Yüzler, 136
Tedirginsiz, 138
İnsanlığa Ağıt, 140
Titreme/Ortak Beden, 141
Yol, 143
Özgürlük Yolunda, 146
Yaşamın Tek Bir Anındaki Derinlik, 149
Nerede Kalmıştık? 151
Varolma Tarzı, 154
Sonsöz Olmayan Bir 'Söz', 157

Önsöz

İnsanın gelmiş geçmiş en büyük arayışını sorsaydım size ne derdiniz? Yönümüzü nereye çevirirsek çevirelim karşımıza çıkan, aradığımız başka her şeyde yine de ondan bir parça olan, uzaya gitmekten, yer altına inmekten, uçmaktan, define bile aramaktan daha zor olan şey nedir? İnsanın kendisini araması.

İnsan kendisinin dışında olana dair her türden bilgiye öyle ya da böyle ulaşabilirken kendisini anlamaya yönelmesi kadar zor bir şey yok şu yaşamda. Delphoi'deki tapınağın girişinde yazan "Kendini bil!" sözünün yüzyıllar geçmesine rağmen hâlâ güncelliğini koruması bunun en büyük kanıtı olsa gerek. İnsan ne zaman kendisiyle tanışacak diye sormadan edemiyorum. Acaba derin bir uykudan uyanmayı mı bekliyoruz hepimiz? Ya da fazlaca deneyim sahibi olduğumuzda mı kendimizi tanımaya başlıyoruz? Peki ya yanıtını belki de hiçbir zaman bulamayacağımız bazı soruları büyük bir kararlılıkla sormaya devam edersek?

Bir başkasının değil kendimizin sorularını bulmak kendimizi tanımamızda en büyük yol gösterici olabilir. Sorulan her yeni soruyla bizler baktığımız yönü belirleriz, baktığımız o yerde kendimizi arayabiliriz. En önemlisi de ne bulacağımızdan ya da ne bulmak istediğimizden daha çok sormaya devam etme cesareti gösterebilmemizdir. Başka bir deyişle, bizi biz yapan şey sordüğümüz sorulardır. Eğer hiç soru sormuyorsak, kendimizle ilişki kurma durumunu da yitiririz. Ancak soran kişi kendisini tanıma yolunda ilerleyebilir.

Yüzyıllardır özgürlüğün ne olduğu, nasıl yaşamlar sürmemiz gerektiği, ahlakın ne olduğu, sanatın ne olduğu, kaç çeşit bilgi ol-

duğu gibi pek çok soru sorulmuştur. Bu soruların bir ya da bir kaç bizim sorularımız olabilir. Onları *bizim sorularımız* yapan biricik ölçüt bu soruları ne kadar önemseydiğimizdir. Siz hiç tüm yaşamınızı adayacak kadar bir soru sordunuz mu? Yanıtını bulup bulamayacağınızı önemsemeden soruyu her gün sormaya devam ettiniz mi? Sormanın da ötesinde o *soruyu yaşayabildiniz mi?*

Eğer sorduğumuz soruları yalnızca zihnimizde soruyorsak, yaşamımıza dokunmalarına izin vermiyorsak, gerçek anlamıyla ne öğrenebiliriz bir düşünün? Hiçbir şey. Bu nedenle bir metinle kurduğunuz ilişki son derece önemlidir. Okuduğunuz bir metinle ilgili maceranızı anlatabilir misiniz örneğin? Bu metinle olan ilişkinizi nasıl tanımladınız? Örneğin, metinle dans mı ettiniz? Seviştiniz mi? Kızgınlık mı duyduunuz? Ona bir duvara bakar gibi mi bakmak zorunda kaldınız? Peki neden? Kendinizle ilgili ne öğrendiniz o arada?

Hiçbir metin kendi başına bir “şey” değildir. Siz onu okurken onunla bir ilişkiye girersiniz ve ancak ondan sonra bir “şey” haline gelir. Bir metinde gördüğümüz tek şey harfler, sözcükler, cümleler belki de birtakım lekelerden ibarettir. Metni anlamlandırmaya başladığınız anda ise ilişki başlar. Bu ilişkinin nereye nasıl gideceği de bir maceradır artık.

İşte yaşam da benzer şekilde bir metindir. Kimlere, neye, nasıl tepki verdiğimizize göre şekillenir. Hangi insanlarla ve nasıl ilişkiye giriyoruz? Kendimize benzediğini sandığımız insanlara karşı tavrımız nasıl? Peki ya kendimize benzemediğini düşündüğümüz insanlara karşı tavrımız?

O halde hiçbirimizin yaşamı da kendi başına bir “şey” değildir. En temelde şu soruları sormak gerekir:

Benim bu dünya ile olan ilişkim nedir?

Kendimi bu dünya içerisinde nasıl *varedebilirim?*

Nasıl *kendim* olabilirim?

Bu ve benzeri sorular insanın kendi yolunda yaşama dokuna-

bildiği sorgulamaları gerektirir.

İşte bu kitapta okuyacağınız yazıların hepsi de kendini varedilmeye çalışan, kendi-olma arayışı içerisinde olan bir kadının kişisel yaşam deneyimlerinden yola çıkarak yaptığı sorgulamalar, konuşmalar, anlamlandırmalar, devinen felsefe yazılarından oluşmaktadır. Biraz da kurgularla bezenmiş.

Bu arayış yazıları, insanın kendinden yola çıkarak yazdığında bile başka insanlara ulaşılabilirliğini hatta belki de daha çok ulaşılabilirliğini kanıtlamaya yönelmiştir. Seviyorum kendi yaşamıma dokunmayı. Ama daha da çok başka insanların yaşamlarına dokunmayı.

Hiç bitmeyecek arayış yazıları, konuşmaları, sorgulamaları. Yine de sorguladıkça, yaşanmışlıklar anlamlandırılır, kendini yeniden ve yeniden anlarsın. Anlamak da dönüşmek demektir. Duygular uyanmış, düşünceler harekete geçmiştir.

Yeni deneyimlerle yeniden ve yeniden kendine dönüp baktığında, başkalarıyla birlikte, bir arada yaşayabilmenin koşuluymuşçasına, kendinle yüzleşmelerin de başlar. Yaşamın en muhteşem ama aynı zamanda da en berbat deneyimleridir kendinle yüzleşme deneyimleri. Üzerindeki kalın deri gittikçe incelir ve sen soyunuk kalana denk sürer.

*Güneşin doğduğu yerde
Aslında kimse ağlamazmış
Bakışlar derinleşir
Uzakları çağırırmış
Soyunup suya girenler
Yüzlerini yeniden ve yeniden yıkarmış
Gözü kamaşan bir diğerine sarılmaz
Parmaklarındaki buruşukluğa bakarmış
Tanımak için yetmez
Dokunup rengini alırmış
Kendi rengine katar*

*Tekrar suya dalar mış
Bulabildiği bir kaç iz olduğunda
Hiç giyinmek istemezmiş*

Acaba insanların kaç maskesiz yaşayabiliyor? Ne kadar klişe bir soru değil mi? Yine de sormadan edemediğimiz bir soru. Ne ilgisi var şimdi demeyin. Sorgulamalar ve yüzleşmeler bizi soyunuk kalma yolunda eğitirler.

Maskesiz yaşamaya çalışanların çoğu sanırım topluma uyum sağlamakta zorlanıyor. Nedeni de basit. Hep beklentiler var. İnsanlar birbirlerinden bir şeyler bekliyorlar. Beklenti ağlarıyla örülmüş yaşamlar yaşıyoruz adeta. Yaşam dediğimiz şey de karşılanan ve karşılanmayan beklentiler toplamından ibaret hale geliyor. Bu beklentilerimizin önemli ölçüde bir kısmı karşılanmıyor ve bizler güçlü görünebilmek, zayıf görünmemek adına kendimizi feda ederek, kendimizden vazgeçerek, çeşitli maskeler takıyoruz. Üstelik de bu güç gerçek güç bile değil. Yalnızca zayıflığımızın üzerinin örtülmüş hali. Gerçekten güçlü olmak beklentilere bağımlı yaşamamayı gerektirir. Beklentileri yok etmek değil elbette. Bu pek olanaklı gözükmüyor. Yine de ne kendimizi ne de bir başkasını olduğu gibi kabul edemediğimizden ilişkilerimizi beklentilerin yönetmesine izin vermek durumunda kalıyoruz. Oysa gücümüzü ve zayıflığımızı bir başkasından değil sadece kendimizden aldığımızda kendimizi gerçekten sevebilmek için hakiki bir neden bulabiliriz. Kendimizi gerçekten sevebilmek ise artık maske takma gereği duymamak anlamına gelir. O halde, kendimizi daha çok sevebileceğimiz günler yakın mıdır?

Asıl beni ne hasta ediyor biliyor musunuz? Duygularınızı saklayıp, birbirinize hesap kitapla bakmanız. Kendinizi olduğunuz gibi kabul edebilmek yürek ister. Güçlülüğünüz kadar zayıflığınızı da kucaklamanızı ister. Ve eğer siz bunun iyileştirilmesi gereken bir şey olduğunu düşünüyorsanız, yaşadıklarınıza sansür uygula-

yarak onları tedavi edilmeleri gereken bir şeye dönüştürüyorsunuz demektir. Tedavi? Neyi tedavi ediyoruz pardon?

Duygular düşüncelerden çok daha güçlüdür çünkü bize gerçekten yaşadığımızı buram buram fark ettirirler. Üstelik tamamen bize aittirler. Düşünceler ortak olabilir, üzerinde tartışılır, değişime uğratılabilir. Ya duygular? Her duygu biriciktir, yaşayana özgüdür. Hiçbir duygunun üzerinde tartışılmaz. Kim kime “hayır, öyle hissedemezsin!” diyebilir ki? Ve onlar, elbette değişirler, ama değiştiklerinde başka bir duygu yaşanır, asla aynısı olmaz. O halde, eğer an’da yaşamak, an’ı yaşamak diye bir şey varsa, belli ki bu duygular sayesinde gerçekleşebilir yalnızca. Bu nedenle de duygulara sahip çıkmak, kendimiz olabilmemizde çok önemlidir. “Ne isek o’yuz” dediğimizde bunun önemli bir kısmını duygularımız oluşturur. Bu duyguların üzerinde bir de “varolma hali” diyebileceğimiz bir şeyden söz etmek olanaklı. Sizin siz olmanızı sağlayan varolma halleri. Tıpkı içinizde yanan ve söndürmek istemediğiniz bir ateş gibi. Ya da ağlamaklıyken yutkunarak ağlamanızı durdurmaya çalışmanız gibi. Birisi sizi soru yağmuruna tuttuğunda sessizce uzaklara dalıp zihninizde geçen müziği dinlemeniz gibi.

Bu kitapta bulacağınız tüm yazıları birer varolma hali ya da varolma tarzı olarak okuyabilirsiniz.

Duygularınızı tedavi etmeye kalkışırsanız bu sözünü ettiğim varolma halini yakalayamazsınız. Duygular tedavi edilmeyi, yok sayılmayı, bastırılmayı değil, varolma hallerine dönüştürülmeyi beklerler.

Varolmak için cesaretin var mı? Sen bana onu söyle.

Şu yaşamda hangi kalıpları kırabiliyorsun, kırabildin? Sen bana onu söyle.

Yoksa sadece söze dökebilenlerden misin? Eylemle hiçbir felsefe sorusuna yanıt verilemeyeceğini düşünenlerden?

Ah sevgili Bergson! Ne de çok şey öğrendim senden! Yumruklarımı masaya vura vura okudum seni. Yaşamıma dokunabildin çünkü. Ya da ben dokunmana izin verdim de diyebiliriz. Yıllar önce alışkanlıktan koluma takıyor olduğum saat uzun süredir yok artık biliyorsun. Üstelik senin zaman kavramın içimde kartopu gibi büyüdü, büyüdü, varlığıma kılıf oldu.

Yıllar önce senin metinlerinle karşılaştığımda beni oldukça etkileyen ve sonrasında doktora tez konumu da belirlememi sağlayan ilk “çarpışmam”, biz insanların varolma kaygısı içerisindeyken daha derinden hissettiğin bir zaman anlayışını bizlere anlatıyor olmandı. Çok büyük olasılıkla bunu önce kendin yaşamış, kendine anlatmıştın. Belki yağmurda ıslanmayı seviyordun, belki ata binerken atın yaşadığı ve yaşattığı ritim seni derinden etkilemişti, belki de Paris sokaklarında zamansız kaybolurken, uzaklardan ve derinden duyduğun müzik seni esrik bir ruh haline sokmuştu. Bense o güne kadar hiç çıkarmadığım kol saatimi çıkarma kararı almıştım. Evet, aynı anda olmuştu bu iki olay. Sen, kendi bilinç hallerinin iç içe geçmişliğine yuvarlanırken ben de o sırada hayatım boyunca bir daha saat takmamaya kararlı bir ritüel gerçekleştirmekle meşguldüm. Ne önemi vardı bunun? Yoktu aslında. Sıradan bir günde hayatına sıra dışı anlam yüklemeye çalışan varlığımın ilk felsefi heyecanıydı. O gün, gün ıskalanmamış ve benden mahrum kalmamıştı. Elbette bir başkaldırıydı aynı zamanda. Bu yüzden de önemi yoktu işte. Hiçbir önemi yoktu. Ama yine de bir şey olmuştu o gün. Felsefeyle varolabilmenin mutlaka bedeli vardı. Farklı düşünmek, hayatı devamlı sorgulamak, herkes gibi olmamak. Evet, bunlar hep vardı. Ve bunlar da şüphesiz ödenen bedellerdi. Ama o gün olan ve sonrasında hep peşinden gittiğim şey başkaydı benim. “Önce yaşa” diyordu duyduğum ses:

“Önce kendini bu dünya içerisinde varetmeye çalış. Göreceksin ki filozoflarla yolun işte o zaman, günü geldiğinde, yani aslında tam zamanında, kesişecek. Ve sen onları yaşamınla/yaşamından

anlayabileceksin. Söyledikleri sadece 'söz' olarak kalmayacak, sen 'söz' vermiş olarak yoluna devam edeceksin."

Kolumdan saati çıkarmaya hazır olduğumda karşılaştığım metinler ya da metinlerle karşılaştığımda kolumdan saati çıkarmaya hazır olduğumu fark etmem. Aynı anda? Aynı zamanda?

"Süre" sözcüğü o gün "süree"ye dönüştü bende. Bu sözcük, hakkını vermek istiyorsak böyle yazılmalıydı çünkü. Belki de "süreeeeeeee" diye. Önemli mi? Bu size bağlı. Sözcüklerin ötesine geçmek isteyip istemediğinize. Yaşamsal bir deneyimin felsefeyle buluştuğu muhteşem yolu görmek isteyip istemediğinize bağlı.

Gerisi, yaşamımda gizli "hikâyeler" ve hâlâ ödenmesi gereken bedeller.

Gündelik konuşmalarınızda maskelerinizi öyle güzel örtüyorsunuz ki! Nasılsın? İyiyim. Sen nasılsın? Ben de iyiyim. Kimse bir nasılsın'ın arkasından derin bir söz, bir cümle, bir ifade duymak istemiyor. Ben mi? Sormayacağım bundan sonra nasılsın diye kimseye. Yerine ne diyeceğim? Bir şey bulmam mı gerek? Kaldığı ya da kalmadığı yerden devam edemiyor mu hiçbir şey? "Nerede kalmıştık?" diye sorsak belki çok daha anlamlı. Evet, bundan sonra böyle diyeceğim. Yeni tanıştığınız birisine ilk cümleliz bu olsa hoş olmaz mı? "Nerede kalmıştık?"

Bir kutunun içine zorla sokulup uydurulmaya çalışılıyor. Kutunun biçimini pek de güzel alıyoruz! Ve yıllar geçiyor. Diyoruz ki bu kendim değilim. Bu yalnızca bana kendim olmamam gerektiğini dayatmaya çalışan koca bir insanlık tarihi. Ve başkaldırı başlıyor. Bu sefer de kutunun dışına çıkabilmek için türlü türlü taklalar atmaya başlıyoruz. Başa dönebilmek için oluyor her şey. Oysa tüm yaşanmışlıklarımı sıfırlamam, zihnimi boşaltıp orada ne varmış diye bakmam artık olanaklı değil. Descartes'ın en büyük yanılgısı buydu belki de. Sözde "kendimi" bulup oradan da tanrıyı bulacaktım. Bulmalıydım! Ama Descartes'ın "kendi" de-

diği şeyin içi ne kadar da boştu! “Kendini bil!” sözüyle bir ilgisi yoktu. O “kendi”, yalnızca tanrıyı bulabilmek adına kurgulanmıştı. Oysaki ne tanrıyı aramamız gerektiğini biliyoruz, ne de onu bulmamız gerektiğini. *Forest Gump* filminde böyle bir replik vardı değil mi?

Ah evet! Şüphe edilemez bir şey bulma girişimi. Nasıl da unuttum? Yani ben dans ederken aslında dans etmiyor olabilirim. Anlama konusunda o kadar acizim! Dans ettiğimi sanıyorum sadece. Sevişirken hissettiklerimde de elbette şu kötü cin beni bütünüyle aldatıyor olabilir. Dolayısıyla dans ettiğim ya da seviştiğim gerçeğinden başlayamam.

Başlarım. Çoktan başladım bile.

Benim hikâyem böyle başlıyorsa, apaçık başlarım.

— Demet, sen bu yazıyı dans ederken mi yazdın?

— (Utanıp sıkılarak) Hayır hocam, niye öyle diyorsunuz ki ama?

Bu soru ODTÜ Felsefe Bölümü'nde okurken dersini aldığım çok sevdiğim hocalarımdan birine ait. Ne yazık ki o aramızdan çok erken ayrıldı. Son derece zeki, kafası zehir gibi çalışan, çok okuyup araştıran, sevdiklerinin zaatlarının üstüne gidip bu sayede onları kendi yaşamına daha çok katmak isteyen ve de katan, en cesur dersleri işleyen, öğrencileriyle dost olabilen, el yazısı son derece güzel, derinlere dokunan şiirler yazan, her zaman görünüşünün arkasındaki gerçeği görebilen bir insandı Suvar Köseraif hocam. Ondandır almış olduğum için kendimi hep şanslı sayarım. İki ders alabilmişim kendisinden. İşte bu derslerin birinde kendisine verdiğimiz ödevlerden sonra sınıfta herkesin içinde (biraz da alaycı bir tavırla) bana bu soruyu sormuştu: “Demet, sen bu yazıyı dans ederken mi yazdın?” Herhalde yolunda gitmeyen bir şeyler vardı. Belki kavramlar tepetaklak olmuşlardı. Belki sorduğu soruları yanıtlayamamıştım. Belki de düzgün akıl yürütememiştım. Kim bilir?

Dans ettiğimi biliyor, yakından takip ediyordu. Bu da beni çok mutlu ediyordu. Şimdi dans da nereden çıktı diyeceksiniz. Felsefeciyim evet, ama ben aynı zamanda modern/çağdaş dansla ilgileniyorum. İlgileniyorum? Tutkum var desek daha doğru olur. Hani hobilerimiz olur ya. Bu öyle değil işte. Bir hobi değil dans benim için, bir tutku olmuş artık. Ekmeğimi buradan kazanmıyorum, o ayrı. Bu bambaşka bir şey çünkü.

Şaşıranlar olmuştur şimdi. Ne de olsa “felsefeciden pek dansçı olmaz” diye düşünebilirsiniz. Ayrıca ne ilgisi var ki bu ikisinin? Biri düşünce, diğeri ise hareket alanı.

ODTÜ’de okurken başladım ben dansa. “ODTÜ Çağdaş Dans Topluluğu”na girdim. Giriş o giriş, çıkamadım. Anadolu Üniversitesi’nde göreve başladığımda da böyle bir topluluk olmadığını görünce girişimde bulundum, kurdum “Modern Dans Anadolu”yu. Şimdi benimle birlikte bu dans yolculuğuna çıkan öğrenci arkadaşlarım var burada.

O zaman biraz da gençliğin getirdiği ruh haliyle gülemedim hocamın sorusuna, değerini de bilemedim sorunun. Meğer ne kadar da önemli bir soruymuş. Beni ben yapan bir soru sormuş sevgili Suvar hocam. Olmak istediğim şeyi olmamı sağlayan. Ne mi o? Dansı/hareketi felsefeye katan, felsefeyi de dansa/harekete katan biri. Evet, bu benim işte!

Yıllar sonra anladım ki ben felsefi bir araştırma yaparken sanki koreografi yapıyorum. Makale yazarken sanki dans ediyorum. Kavramlarla dans bu. Nasıl ki koreografi yaparken felsefi bir hikâye buluyorsam, işte yazarken de içinde dans oluyor. Üstelik dansı düşüncelerimi görülebilir kılmak için bir araç olarak da kullanabiliyorum artık. Derslerde, konferanslarda, başka buluşmalarda.

Bana göre “felsefi dans” olan çağdaş dansın bedendeki saf bulunuşu, kavramların saf hallerine (ne olduklarına) inmek gibi. Kavramlar ve hareketler. İşte bunun üzerine felsefe de dans da yapılabilir. Dans eden kavramlar. Konuşan hareketler. Zıplayan,

kıvrılan, eğilen bedenler. Çözülen yazılar, çözümlenen sorular. Eğrilip bükülen düşünceler. Bu kitapta dansa dair bulacaklarınızı zın kaynağı işte!

Suvar hocamın bana yıllar önce sorduğu bu soruyu şimdi gerçekten yanıtlayabiliyorum. Gülererek ve büyülenerek: Evet sevgili hocam, bu yazıyı gerçekten de dans ederken yazdım.

O zamanlar Ahmet İnam hocamın yazmış olduğu “Kırlarda Dans Eden Düşüncelere Doğru” yazısından haberdar değildim. Olmalıydım aslında. Ahmet hocam da dans ettiğimi biliyor ve beni destekliyordu. Dans üzerine sohbetlerimiz de oluyordu. Nedense bu yazı üzerine konuşmamışız. Her şey yine de zamanında oluyor. Onun yazmış olduğu bu yazıyla da yıllar sonra karşılaşmam gerekiyormuş demek ki. Bu karşılaşma bir anlamda yolumun ne olduğunu daha iyi anlamlandırabilmemi sağladı. Ahmet hocam da “yaşa!” diyordu, yaşa ki okuduklarınızı gerçekten yüreğinizle anlayabilesin, yaşa ki dönüşebilesin, yaşa ki koşabilesin, sıçrayabilesin, coşup çığlık atabilesin. Etkilenmemem mümkün değil.

Kendimi uçsuz bucaksız evrende bir toz tanesi ya da okyanusta bir damla gibi hissediyorum. Bazense içim içimden adeta taşıyor. Büyüyor, genişliyor, açılıyor, okyanusun kendisi oluyorum.

İkisi arasında ise sanırım bekliyorum.

Bekliyorum. Beklemek benim işim oluyor bazen. Beklentisiz, kendiliğinden ne oluyor bakalım diye bekliyorum. Kendi yolumda tedirginsiz bekliyorum. Beklemek sonucu değiştirmiyor. Hiçbir zaman da değiştirmeyecek. Bu da yazgımın bir parçası. Yazgımın mı? Kendimi bildim bileli özgür olduğuna inanmış olan ben şimdi de yazgıdan mı söz ediyorum? Hayat işte! Bir öyle inanırsın bir böyle. Yaşadıkların değişir, sen değişirsin, gerekçelerin değişir.

Yazgını öğrenememişsen, fark edememişsen, yani sözcüğün en basit anlamıyla bilmiyorsan, yazgının sorumluluğunu taşıyabilir

misin? Bildiğin andan itibaren bu zorunluluğun bilincinde olmak seni gerçekten ne kadar özgür kılar? Bilmediğinde neyi bilmediğini de bilemediğin için en azından özgür olduğun yanılısaması içinde yaşamını devam ettirebilir ve bir şeyleri değiştirmeye çalışabilirsin. Bildiğin anda bu yanılısamayı da kaybediyorsun. Bir başkaldırı içerisine girsen bile yazgını değiştiremeyeceğin gerçeği apaçık ortada oluyor. Yazgımı kabullenip kendimin kılmaya çalışmak, hiçbir şeyi değiştiremedikten sonra beni ne kadar özgür yapabilir? *Amor fati* gibi güzel bir kavram icat etmek ne işe yarar? Ve sevgili Sisifos, o kaya sadece benim sahip olduğum bir nesne de olsa tekrar ve tekrar düşmesine engel olamadıktan sonra kendimi avutmam boşuna değil mi? Bilmek mi daha iyi şimdi bilmemek mi? Aramak mı aramamak mı? Aramadan da yapamıyor ki insan! Düşünüyoruz, görüyoruz, farkına varıyoruz. Kaçış yok. Bu arayışa girdiysen baştan kaybediyorsun. Yazgını bir gün bulacaksın demektir. Peki soru şu olsun: Bulduğun şeyin yazgın olduğunu nereden anlayacaksın? Yazgınmış gibi davranmak kolay, böylelikle kendini tanıma serüvenin de son bulmuş olur. Ona uygun eylemde bulunmaya devam et ve böylece kendin olamama acısı da sona ersin. Oysa ben nelere dönüşebileceğimi görmek istiyorum. Dönüşemediğim şeyler her halükârda yazgımın bir parçası olamaz. Beceremiyorum demektir. Başka türlü davranmayı deneyebilirim, yani kendime göre olağan olanın dışında. Eğer bunu beceremezsem zaten yazgıma ait olamaz demektir. Dönüşebileceğim şeyleri görmeye de ömrümün yeteceği ni sanmıyorum. O halde ne?

O halde, en azından özgürlük yanılısaması içerisinde ölebiliyim. Özgür olup olmama durumumu beni atom altı parçacıkları bakımından inceleyen bilime havale ediyorum. Ben yanılısamamla mutlu olmaya devam edeceğim. Bilim ki bir gün her şeyi çözeceği iddiasında. Özgürlük sorununu mu çözemeyecek! Yine de o bunu çözene kadar ben mutlu bir şekilde ölmüş olacağım. Ne kabullenmediğimde bunun yazgım olduğunu anlayabilirim ne de kabul-

lendiğimde. O halde yanılısama içerisinde ölmek dışında çare yok. Belki de yazgı tam ölüm anında...

Peki ya şu an yaşadığım her şeyin ama her şeyin sorumlusu bensem? Daha önceki yaşamlarımda yaptığım her ne varsa bu yaşamımda onun sonuçlarını yaşıyorsam? Doğduğum ülkeyi, şehri, anne babayı bile ben seçiyorsam? Yaşamımın her anında yeni seçimler yapabilme olanağım varsa? Ve bu seçimlerle de bir sonraki yaşamımı belirleyeceksem?

Peki ya yeni seçimler yapabilme olanağım sadece bir olanaksa? Yani olanakları görüyorsam ama bir şey beni bunları yapmaktan alıkoyuyorsa?

Bu sorgulamada kafam karışık da olsa sonucun değişmediğini görebiliyorum. Sadece neye inanacağımıza karar veriyoruz ve ona uygun yaşıyoruz ya da yaşamıyoruz. Sonuna kadar özgür de olsak, belirlenmiş de olsak değişen bir şey yok. Demin yanılısamamla mutlu olduğumu söylemişim ya. Hayır. Aslında olmuyorum. Yine de bulmak istiyorum gerçeği. Ama birisi bize, "tamam özgürsünüz hepiniz" dese, ya da "yok hiçbiriniz özgür değilsiniz" dese, ne yapacağız ki? İntihar edenlerimizin sayısı mı artacak? Ya da insanlar bir anda sürdürdükleri hayattan vazgeçip yeni olanakları mı değerlendirmeye başlayacaklar?

Bilgi her zaman bilgi olarak kalıyor bende. Benim yaşamımı daima yaşanmışlıklar değiştiriyor. Ya da değiştirdiğini sanıyorum işte. Ya da her neyse. Görüyorsunuz ya, insan belirlenmiş bir varlık olsa da asla ona uygun hareket edemiyor, edemeyecek. Kullandığımız dil de hiç yardımcı olmuyor. O da bocalıyor. Aynı dille isteyen özgür olduğunu ifade ediyor isteyen belirlenmiş olduğunu. Ve bilgi neden mi değiştirmiyor yaşamımı? Çünkü bilgi dediğimiz şeylerin çoğu bilgi olamıyor da o yüzden. Camus'nün *Sisifos Söyleni*'nde dediği gibi, oyun oluyor pek çoğu. Düşüncede özgür olduğuma dair bir argüman da verebiliyorum, belirlenmiş olduğuma dair de. Durum buysa, gerçeğin ne olduğunu nasıl öğrenebilirim? Belki hiç

öğrenemeyeceğim ama yine de diyorum ki belki de düşüncelerden yaşantılara uzanmak yerine tersini yapmak gerek işte. Önce yaşayıp sonra ne yaşadığını anlamlandırmak gerek. Gerçeği öğrenemsem bile böylesi daha dürüst değil mi? Başkalarının düşüncelerini öğrenip onları yaşamımıza uygulayacağız diye çabalamak başkalarının arayıp buldukları üzerinden beslenmek demek. Üstelik de o başkalarının bulduklarına inanmamız için ne gibi gerekçelerimiz olabilir ki? Birileri daha iyi (neye göre) düşünebiliyor diye mi inacağız? Hepimiz sonuç olarak insanız.

Sanırım şu an dürüstlük ile gerçek arasında bir ilişki olduğunu fark ettim. Böyle de olmalıydı zaten. Her şeyden önce kendine dürüst ol ve bulabildiğin her ne varsa ve ne kadarsa onunla yetin. İnan ki gerçeğe daha yakın olacaksın. Tek bir şey bulacaksın belki de hayatın boyunca. Ama o bulduğun şey seni şu dünyada varetmeye yetecek. Yanlış anlaşılmasın, dürüstlüğü bir ilke olarak koymuyorum. Benim işim doğrularla değil gerçek olanla. Hatta benim gerçeklerimle.

Şöyle anlatayım. Yıllarca öfkemi bastırmam gerektiğini sanmıştım. Öfke ile yaşamak doğru değil, yok etmek gerek diye düşünmüştüm. Bazen utanıyordum da böylesine yoğun bir duyguya sahip olduğum için.

Felsefi yaşama-düşünme biçimi sayesinde ise sahip olduğum öfkenin yaşamımdaki önemini ve değerini görüp çıkartmayı ve bu gördüklerime uygun bir şekilde onu dönüştürmeyi öğrendim. Benim öfkem bir duygudan çok daha fazlasıydı. Benim öfkemin ontolojik bir statüsü vardı. Öfkem varolabilme isyanımdı. Ben sahip olduğum öfke sayesinde soruyordum sorularımı. Kendimi varedemediğim için kaygı duyuyor ve yaşama öfkeleniyordum. Korku değil kaygı yaşıyordum. Ve benim öfkem benim gerçeğimdi. Değiştirilmesi, yok edilmesi, bastırılması gereken bir yanlış tutum ya da eyleme biçimi değildi. Öfkem sayesinde anlayabiliyor, öfkem sayesinde başkaldırabiliyor, öfkem sayesinde hayatımı sürdürebiliyordum. Öfkem bana

iyi geliyorlud. Ve iyi ki Kafka vardı.

İşte kaygım. Hazır mıyım bunu duymaya acaba, ya da siz hazır mısınız? Bazen kimin hazır olması gerektiğı de belli olmuyor.

Bir gün gelecek ve ben kendimi yeniden ve yeniden varedemeyeceğim.

Benim gerçek böceğim bu işte. Beni kendim olmaktan alıkoyacak güçsüzlüğüm, cesaretsizliğim. Aslında bazen de kendim olma gücüm ve cesaretim. Bu böcek içimi de kemiriyor, bana yaşama gücü de veriyor. Ben onu beslemesem de beni hiç yalnız bırakmıyor. Bazen önümde uzanan kırlar ve dağlar oluyor, bazen de tam arkamda duran ve yok edemediğim karanlık uçurum. Korkamıyorum bile senden bak. Beni yalnız bırakmadığına göre belki de tek dostum sensin kim bilir? Yine de beslemeyeceğim seni. Daha çok beklersin. Kendi kendine dur nerede duracaksan. Benim üzerimde bir istenç oluşturmaya çalış. Ben de sana karşı direnç göstereyim. Gösteremediğimde bir kahkaha patlatayım. Bu arada intikam da alabilirim. Evet yaparım. Hazırlıklı ol. Kim diyor iyilik perisi olmam gerektiğini? Beni kemirmeni değil üzerimde sessizce gezinmeni salık veririm o yüzden. Ne kadar kemirirsen o kadar kemireceğim seni. Yalnızların ilişkisi de ancak böyle oluyormuş demek ki. Sevgi-nefret ilişkisi yok ama aramızda. Duygularımı başkalarına saklayacağım. Belki de sahip olduğum tek şey sensin. Yine de bu seni gereğinden fazla değerli yapmaz. Böbürlenme o yüzden. Rengini değiştirip, biçiminle boyutunla oynayıp istersem rezil edebilirim seni. Üstelik en çekici halimle baştan da çıkarabilirim seni. Buna ne diyeceksin? Evet, sen de yapıyorsun aynısını. İçimde duyduğum yoğun öfke bu yüzden. Ama bu öfkemi sana yöneltemediğim için başkalarına yöneltiyorum ya zaten. Umursamazlıkla öfke arasında gidip gelen yaşanmışlıklarına açılıyorum belki de her gece. Sevgili ontolojik böceğim benim.

Gerçek insanlar istiyorum yaşamımda, sadece gerçek insanlar. Ruhumla dokunabildiğim. İstedığım zaman sormadan ellerini tut-

maya cesaret edebildiğim. Belki de saatlerce yanlarında sessizliğimi yaşadığım. Bakışlarında kendimi görmek zorunda kaldığım gerçek insanlar. Uzaktan olduğunda bile bakışıp gülüşebildiğim ama gülümsemelerinin ardındaki acılarını hep hissedebildiğim. Bana isyan ederken bile dokunabilen gerçek insanlar istiyorum. Beni heyecanlandıran. Kendiliğinden yaşamıma giren ve orada kalan insanlar.

Arayış içerisinde olan gerçek insanları istiyorum yaşamımda. Durmaksızın anlamaya, anlamlandırmaya çalışan, daha çok ve daha çok farkına varmak zorunda kalan. Başka türlüünü beceremeyen. Yanıtları bulamadığı zaman başkaldıran. Acı çekerken bile mutlu olan. Başkalarının kurallarıyla yönetilmeyi reddeden güçlü insanlar. Hiç vazgeçmeyen. Vazgeçmek için değil, hep devam etmek için neden bulan.

Onlar benim gerçek insanlarım işte! Kendileri için bile gerçek olmayabilirler. Ama benim için gerçekler. Peki, ben onlar için gerçek miyim? Bilmiyorum. Bilmemin çok büyük bir önemi yok. Dünyam bu türden bilgilerle değişmiyor. Bilgi değil yaşanmışlıklar değiştiriyor benim dünyamı. Bu kendiliğinden oluyor ve bu kendiliğindenlikteki olağanüstü güzellik yaşamımı yaşanılabilir kılıyor.

Benim dünyam bu. Benim gerçekliğim. Benim kurgularım. Benim hayallerim. Ve bunları kimsenin bozmasına izin vermeyeceğim.

Önümde duran masanın gerçek olup olmadığını merak etmiyorum artık. Gerçekmiş gibi yaşayabiliyorum. Bu bir yanılsama ise, bu yanılsama içerisinde mutlu bir şekilde ölebilirim. Ama yanı başımdaki insanların benim için gerçek olup olmadıkları o kadar önemli ki! Başka türlü varolamayabilirim. “Seçenekli solipsizm” benim yaşadığım. Uyduruyorum. Solipsist (tekbenci) olsam ancak böyle olabilirim: Bir tek ben ve benim gerçek insanlarım var. Teğet geçilmeyen değme noktasında.

Teşekkürler...

Yaşamımın bir şekilde kesiştiği insanlar arasında bu kitaptaki yazıların yazılmaları ve/veya basılmaları ile ilgisi olan insanlara özelde teşekkürlerimi iletmek isterim. Bu özel insanların başında kuşkusuz sayın Prof. Dr. Fevzi Sürmeli geliyor. Fevzi hocam, Eskişehir 2 Eylül gazetesinde köşe yazarlığı yapmam konusunda beni ikna etmeseydi, yapacağıma inanmasıydı, bu yazıların çoğu yazılmamış olacaktı. Düşüncelerimi akademik yaşamımın dışında başka insanlara da ulaştırabilmem ve bir nebze de olsa insanların hayatlarına dokunabilmem kendisinin sayesinde olmuştur. Sonsuz teşekkürler Fevzi hocam.

Bu gazete aracılığıyla tanıdığım ve tanıdığıma da çok mutlu olduğum, yazılarım konusunda beni hep desteklemiş olan değerli insanlar, sayın Gürcan Banger, Deniz Çağlar Fırat, Hakkı Kutlu ve Nadide Altuğ'a da teşekkürlerimi iletmek isterim. Sayın Banger'in yaratıcı ve lirik bir anlatımının olduğunu ve felsefenin sessizce yazılarımın içerisine yerleştirildiğini dile getirmesi yazmaya devam etmem konusunda beni önemli ölçüde motive etmiştir. Kendisi ayrıca kitabım basılmadan önce önemli bazı önerilerde de bulunarak desteğini yinelemiştir.

Köşe yazarlığı yaptığım Mayıs 2012-Ocak 2017 dönemi boyunca pek çok okurum oldu ve onlardan aldığım destek olmasaydı yazmaya devam etmem çok zor olurdu. Tüm okurlarıma içtenlikle teşekkür etmek isterim.

Bir özel teşekkürüm var ki, dostum Narin Polat'a. Bu yazıları yazmasaydım Narin ile tanışamazdım. Her yazımı yayımlanır yayımlanmaz okuyor, yorumunu bana iletiyordu. En sadık okurum olarak başlayan maceramızın ebedi dostluğa dönüşmesiyle ne kadar mutlu olduğumu dile getirmek isterim. Yazıların kesinlikle insanları buluşturduğunun kanıtı oldu benim için.

Bir özel teşekkürüm daha var ama bu teşekkür çok buruk

çünkü bu değerli insan, genç arkadaşım, aramızdan çok erken ayrıldı. Sevgili Uğur Yılmaz'ı anmak istiyorum. Kendisiyle çok kısa süreliğine görüşmüş olsam da yıllarca tanıyor gibi olmuştum ve yazılarım aracılığıyla da iletişimimiz devam ediyordu. Kendisinin yazılarımla ilgili bana ilettiği görüşünü aynen aktarmak isterim: "Merhabalar Demet Hocam.... Umarım çok ama çok iyisinizdir. Yazdığınız yazıları yeni yeni incelemeye başladım. Öncelikle, yazılarınızı okurken çok keyif aldığımı söylemeden edemeyeceğim. Hatta belki de uzun süreden sonra, felsefi düşüncelerin edebi nitelikler kazanıp, şiirsel bir dille harmanlandığı böylesi yazılar ile karşılaşmak beni gerçekten çok etkiledi. Bunun için teşekkür ederim. Yazılarınız deneyim ve sağduyu kokularına sahip. Birçok evrenden daha güzel kokuyorlar..." Hayatıma dokunduğun için çok teşekkür ediyorum sevgili Uğur. Görüşmek üzere...

Meslektaşım ve dostum Serpil Tunç Ütebay'a hem yazılarımla ilgili yüreklendirici görüşleri için hem de felsefi duruşum konusunda beni her zaman desteklediği için teşekkürlerimi sunmak isterim.

Bir teşekkürüm, yaşamımda özel bir yere sahip iki dostum, sevgili Asuman Korkusuz Ülgen ve Figen Ayhan Karakelle için. Her ne yaşarsam yaşayayım, bana her zaman destek oldukları, beni yaşamlarıyla derinden etkiledikleri için.

Öğrencilerim hayatımda önemli bir yere sahiptir. Günlük yaşantımın önemli bir kısmı üniversitede geçiyor. Derslerde ve ders dışında konuştuğum, paylaşımlarda bulunduğum, birlikte güldüğüm, ağladığım, pek çok öğrencim oluyor. Bazılarıyla derinleşen gerçek konuşmalar yaşıyoruz. Onlar, iyi ki varlar.

Dostum Dilşah Özdiñç ve değerli editör Mustafa Bayka'ya da teşekkürlerimi sunmak isterim. Dilşah, yazılarımla mutlaka yayımlatmam konusunda beni ikna ederek ilk adımı atmamı sağlamış, sayın Bayka ise kitabımı okuyarak ilk editör görüşümü almamı sağlamış ve yorumlarıyla beni yüreklendirmiştir.

Burada hepsini teker teker sayamayacağım kadar çok arkadaşım var. Her birinin üzerimde ayrı ayrı etkileri var. Koşuşturma içerisinde birbirimizi bulmaya çalışmalarımız, bazen yakından bazen uzaktan yaşamlarımıza dokunmalarımız var. Arayışlarımız, isyanlarımız, kabullenişlerimiz kabullenemeyişlerimiz var. Zor zamanlarda birbirimize sarılmalarımız var. Yaşam denen bu yolu birlikte öğreniyor oluşumuz var. Onlar, iyi ki var.

Aile ilişkileri konusunda şanslı olan insanlar arasındayım. Muhteşem bir anneye, babaya ve her zaman örnek aldığım muhteşem iki ablaya sahip oldum. Her birinin yaşamımdaki yeri ayrıdır. Onlar olmasa olmazdım.

Eşim İskender Taşdelen ve oğlum Teoman'ın yaşamımdaki yerleri çok özel. Eşimin bana olan daimi desteği benim en büyük şansımdır. Altı yaşındaki muhteşem oğlum ise yaşamın bana en büyük armağanı. Her ikisinin de üzerimdeki etkileri çok fazladır.

Son olarak, bu kitabın basılmasını sağlayan ve yönlendirmeleriyle kitabın son halini almasını sağlayan iki değerli insan, genel yayın yönetmenim Muammer Kıranoglu ve editörüm Çetin Şan'a teşekkürlerimi sunmak ve kendileriyle çalışmış olmaktan mutluluk duyduğumu dile getirmek isterim.

Elinizde tuttuğunuz bu kitabın yazın süreci anlamında dört yıllık bir geçmişi olsa da uzun bir yaşam sürecini kapsadığını belirtmek isterim.

Yazmak kendini dönüştürmek ve başkalarının dönüşmelerinde bir payı olmaksızın her birinize keyifli dönüştürücü okumalar ve yalnızca kendi başınıza yaşayacağınız size özel yaşam sorgulamaları diliyorum. Bir yerlerde karşılaşıp yüzlerimizin buluşabilmeleri ise en büyük isteğim. Sevgiyle kalın.

Demet Kurtoglu Taşdelen

DEĞME NOKTASI

Yaşama Dokunan Konuşmalar

Dans Başlasın

Derin su mavisini. Kapladığında tüm benliği. Önemi yitiren gelip geçici bir kimlik. Devingen bedenimin dinginliğinde açan nilüfer çiçekleriyle çamurun ıslak kokusuna uzun soluklu bir dönüşüm. Gün ağardığında yeniden derinden gelen seslerin uzak yakınlığı kimim ben sorusunu sustururcasına yüce. Yankılanan gülüşmeler eşliğinde uzaklara dayadığım bakışlarım görüntüsüzlükte geri dönüyor. Nereye bakıyorum o halde?

Uluyan köpek üzerimde gezinirken uğuldayan kulaklarıma dokunabilmek için hiç çaba sarf etmem gerekmiyor. Ve dokunduğumda ulumaların dönüştüğü müzik tekrar ve tekrar sayısız kere dinlediğim bir senfoni artık. Ve işte dans başlıyor. Başlasın o halde.

Salınmalarla bezediğim bedenim usulca devinirken kendimi yere bırakmanın hafifliği ruhumun ağırlığını da kaldırıyor adeta. Ayakta mı duruyorum yere mi uzanmışım yoksa boylu boyunca? Çıplak tabanlarımdan yayılan güç bedenimde yeni hareketler deniyor, öykünmelere başkaldırı. Bedenim konuşuyor ama ben dinlemiyorum bile. Dinlemek mesafe gerektirir çünkü. Duyumsamalara doymakla meşgulüm ben. Esrimekle. Mesafesizlikte yol alan bacaklarım belki de beni çoktan unutmuş kendi belleğini doldurmaya koşuyor. Beden belleğini. Kollarımı iki yana açarken duyduğum soluklarım giderek hızlandığında belleğimden çağırdığım hiçbir şey kalmıyor geriye. Şimdi ve şu anda ve buradayım. Ötesi yok. Buradalığın farkındalığıyla kıvrılıp bükülen uzuvlarım zamansızlıkta yollarını bulurken bilincim yaşadığımı haykırıyor çıplaklığıma. Devam et diyor. Devam

et. Buradalık iyi geliyor. Rüzgârın ya da yağmurun, sadece güneşin ya da hepsinin birden fısıltıları bedenimi okşarken büyük bir dağın yamacına çarpsam dahi canım yanmıyor. Bedenin evrimidir bu. Ruhun en kuytu yerlerine açılırken dolambaçlı her türlü yolu basitleştirir. Dönmek isteyip de dönemediğimde bir hamleyle döner bedenim. Sayısız beklentilerim karşılanmadığında kahkahayla kıpırdar bedenim. Gözyaşlarımı tutup saklanmak istediğimde tuturtmaz bedenim. Parmaklar yumruk olur ya da esinti. Düşüşe geçtiğimde can çekişir belki ama dimdik kalkıp devinmeye devam etmesini de hep bilir. Yanaklarımı yere her bastırdığımda yumuşaklıkla sertlik bir olur, yaşam dile gelir. Bedenim budur der yaşamak. Yukarı her zıpladığımda bilirim aşağı ineceğimi. Yükselmek istediğinde yükselmek. Alçalmak istediğinde alçalmak. Bazense yükselirken alçalmak. Budur yaşamak.

Yeniye bulmak üzere yola çıkan bedenim türlü türlü arayışlarla yorulduğunda kırılmanın eşiğine bakakalacak. Ve kırılması gereken her ne ise kırılacak.

Hadi o zaman. Dans başlasın. Zamanı çoktan geldi. Hiçbir şey eskisi gibi olmayacak.

Repliksiz Yaşamlar

Nota bilmeden piyano çalmak, oyunculuk bilmeden sahneyi doldurmak ya da adımlara takılmadan dans etmek gibi yaşamım. Uzatılan seslerin arasında akıp giderken kendi hakikatin için mücadele verirsin. Senin hakikatindir o. Bu yüzden parmaklarının her defasında farklı tuşlara dokunup farklı tınlar yaratması, bir defalık tekrarı yok senfoniler çalmandır kendi hakikatine götüren. Sahneye çıkıp repliğini unuttuğunu kim bilir kaç kere gördüğün rüyanın yaşamınla kurduğun ilişkide, *“repliğimi unutsam da bir önemi yok, çıkar oynarım, zaten aslında repliğim yok”* bilinç haline dönüşebilmiş olması nasıl bir yaşam doyumudur? Zaten repliğim yok, evet. Bir defalık tekrarı yok yaşamlarımızda replik olabilir mi? Sahnede değilim hayır. Oyun da yok. Kimse beni seyretmiyor. Sıra hiçbir zaman bana gelmiyor. Sıra hiçbir zaman hiçbir kimseye gelmiyor. Tekrarı yok. Tekrarı yok. Tekrarı yok. Gerçekten mi?

Olabilirlik deneyimi her şeyle yoğrulma deneyimidir. İstirap kadar mutluluk, sevgi kadar umutsuzluk, kendine gelemeyiş yahut dostluk.

Henüz dansı yapılmamış şarkılar, şarkısı söylenmemiş sözler, sözleri yazılmamış şiirler, senaryolar, romanlardır olabilirlik deneyimleri.

Her şey için çok geç kalmış olduğumuzu sanmamız kimi konularda deneyimimizin olmadığını düşünmemizden kaynaklanır. Oysa deneyimsiz insan yoktur. İlle de notaları öğrenmeyi saplantı haline getirmek gibi değil midir bu deneyimsizlik hissi? Sesleri hiç duymamış olabilir miyiz peki? Henüz söylen-

memiş onca söz varken neden söylenmiş olanların daha önemli olduğuna inanırız? Geçmiş saplantısı replik saplantısıdır. Tekrar düşkünlüğü, bağımlılığı yahut hastalığı. Çaresizlik, ilerle-me-ilerleyememe korkusu. Herkes yapabilir ama ben yapamam inançsızlığı. Olabilirlik deneyimleri bunlara kapalıdır oysa. Her şeyin olabilir olduğunu söyleyebilmenin biricik yolu her şeyi ama her şeyi olabilir görmektir. Denemektir. Neyi denediğini fark etmezsen, ıstırap ya da neşe sana eşit mesafede kapalıdır. Kapılar kapalıysa da replikler mırıldanır durur içeride. Hiçbir şey yaşayamazsın doyasıya. Müzik susar, dans biter. . . istemediğ-in kadar birbirinden berbat senaryo yığılır önüne. Metronom hiç olmadığı kadar gider gelir önünde. Sıra bende, bir şey söylemem bir şey yapmam gerek sinir bozucu mekaniği metronom yaşamlara açılıp alkışlanır. Sahnede değiliz oysa. Alkışlanacak hiçbir şey yok.

Sıra bana gelseydi “sirasöz” yahut “sıraeylem” olurdu belki adı. Buyurun sıra sizde efendim, sahne sizin. Ve perde. Oyun başlasın. Ve alkış. Harikayım evet.

Kendini paranteze alıp kendi hakikatini bulabilir misin sen bana onu söyle. Bütün mesele bu belki de. Merkeze özneyi koyan varoluşçu düşüncelerden fazlası gerek. Başkası’ndan doğru yapılan uslamlamalar da işe yaramıyor. İşe yaramak mı dedi birisi? Ne de büyük bir beklenti? Çaresizlik diz boyu demek ki! Soruyorlar işte tüm bunlarla nasıl başa çıkacaksın diye. Çıkma-yacağım, yaşayacağım sadece. Notaları öğrenmeden yaşayacağım. Sadece sesleri duyup ayırt ederek yaşayacağım. Ağırlaşarak değil hafifleyerek yaşayacağım. Özgürlük büyük sorumluluk, bir yük diyorlar. Yükün altında ezilme özgürlüğü mü bunun adı soruyorum ben de. Başardın işte sonunda, sen artık bir böcek-sin diye tebrik edecekler neredeyse. Tebrik edenler de senaryo yazarları herhalde. Kaç benliğim var ki benim yüzleşmem gereken o halde? Benden başka kim olabilir bu berbat senaryoları

yazan soruyorum kendime.

Karanlığı yara yara görmeye çalıştığım işte şu yol üzerinde kaç çift göz tanıklık edecek benimle birlikte kendini tanıma mücadelesine? Vazgeçişlerdir gerçek dönüm noktaları. Neden mi? Esas mesele kaybettiğini sandığın, kaybettiğinden son derece emin olduğun noktada açılır. Esas yarman gereken yerleri yarıyor olduğunun farkına o zaman varırsın. Berbat senaryolar bu yüzden kazanmaya hapsedip seni kemiren senaryolardır. Seni güce odaklayıp güçsüzleştiren senaryolar. Yanılsamalar, aldanmalarla dolu. Kaç. Kaç bir an önce. Kazanmak-kaybetmek yanılsamasından kendini kurtardığın noktada kendini paranteze alma belirmesiyle rastlaman gereken tüm gözlere rastlarsın. Asla yalan söyleyemeyen gerçek gözlere tanıklık edersin.

Gözlerine bakıp sadece gülümsediğim, yanlarında saatlerce sessiz kalabileceğim, gözlerinin içi gülen, güzel gözlü güzel yürekli insanların birbirine açılan olabilirlik deneyimlerinde olağanüstü bir şey gerçekleşir işte. Repliksiz yaşamların çarpıcı buluşmasıdır bu. *Sırasözsüz, sıraeylemsiz* yaşam buluşmaları. Tanıklık mevcudiyeti.

Hangisi-ben, Hepsi-ben, Hiçbiri-ben

Şaha kalkmış, hayır bir at değil o. Tıpkı Magritte'in pipo olmayan piposu gibi. "Bu bir pipo değildir" evet. Şaha kalkmış bir at da değil gördüğüm. İmgelerin ihanet etmek için varolduklarına ikna olmanın çok daha ötesinde, resimlerden ya da filmlerden çıkma yaşamlarımızdaki görüntüler de adeta ihanet etmek için varlar. Gördüğüm hiçbir şeyin gördüğüm şey olmadığını biliyorum artık. Kuşkuda asılı kalmak değil de sanki kargaşanın dibindeki dinginliği, sessizliği görmek gibi. Çevrili olduğum aynalardan yansıyan görüntülerimin *hangisi-ben* ile *hepsi-ben* arasındaki kalmışlığımın dünya bilgeliğine götürmesi gibi, belki de *hiçbiri-ben*. Yaşamda kaldığım yeri bulabilmek/anlayabilmek için başa dönüp okuyabildiğim tek tek anlarımla, bir sonra yazacağım cümleyi unutuvermek gibi. Başa dönmeden yazmak gerek işte o cümleyi. Unutmadan. Hemen. Kaldığım yer zaten kaldığım yer. *Hepsi-ben*.

Gördüğüm görüntülerin gördüğüm görüntüler olmadıkları noktasında gereksinim duyduğum yaratım çok fazla. Kendi ideasını yaratandır sanatçı. Hem kendisinin ideası hem de görüntülerin yerine yerleştirmek için uğraş verdiği yeni yaşam parçacıkları anlamında. Bir varolma meselesi ise tüm yaşam, henüz varolmayan bir idea yaratan, kendi yaşamının da sanatçısı. *Hiçbiri-ben*.

Görüntülerle bellek bilgisi arasındaki bağı bozundurduğum noktada uzayıp gitmesine izin verdiğim yersiz yurtsuz görüntüler kendi bellek ve mekânlarını yaratırken, varlıklarıyla örtüşecek yeni bağ oluşumları onların oldukları hallerinin ötesinin açığa çıkmasını sağlıyor gibi. Görüntülerle bellek bilgisinin örtüşmesinin gerektiği görüngüler dünyasında da böyle yaşamlar

süren dehalarımız var. Çılgın yaşamlar, çılgın varoluşlar desek peşine mi düşsek biz de kimi zaman?

Gözümü kapatıyorum ben de. Ne de olsa zihnimi daha iyi görrebiliyorum böylece. Görüngüler dünyasından kendi mekânımda yeni mekânlar yaratabildiğim bir dünyadayım. Başlıyorum dans etmeye. Fonda dinlediğim bir müzik var. Yaşam müziğim. Belli belirsiz, silik gözükseler de hareketlerim, film içinde film ya da tek izleyicili bir gösteri. Hayali olandan görüngüsel olana geçtiğimde çok izleyicili de olabiliyor. Nasıl bir süreç olduğunu pek dile getiremesek de, tasarlanmaya başlanan bir film, bir roman, bir resim. Yazar romanını tasarlar. Bir yandan da yazmaya başlar. İki varlık kategorisinde iki benzer ama aynı olmayan roman yan yana yaşamlar yaşar. Yazarın zihnindeki, adı hayali varlık roman ile önünde sayfaları biriken, fiziksel demekten hep geri durduğum, adı işte o elimde varlık bulan roman. Bedenen görüngüler dünyasında olan canlı ben, görüngüler dünyasında olmayan ve bütünüyle beyne indirgemekten de kaçındığım zihnimde fiziksel olmayan varlıklar yaratıyor. Yer yer devasa fikirleri, yer yer sonu gelmeyen olayları insan nasıl oluyor da zihnine dolduruyor? Akıl sonlu diyerek kabul ettirmeye çalıştığı her şeyimi, evrenle bir olduğum inancımınla aşabilir miyim? Zira aşma isteğindeyim.

Olay kategorisinde değerlendirilebilecek herhangi bir olay, görüntüler bütünü değil. Tıpkı işte görüntü deyip geçtiğimiz şeyin algılanan ile algılayan arasındaki ilişkide kendisini varetmeye çabalarken kişinin varoluşuyla örtüşmeyi beklemesi gibi. O da basit bir görüntü değil. Yaşam dünyam benim bahçem. Üzerinde boyalı parmaklarımı gezdirdiğim dev bir tuval. Tuval üzerindeki görüntülerle yaptığım resim içinde resimlerle yarattığım kıvrımlı yollar, resim mi yapıyorum, kendi müziğimi mi besteliyorum, film mi izliyorum yoksa roman mı yazıyorum *hangisi-hepsi mi-hiçbiri mi* sorusuyla bahçemi güzelleştirirken, kendi yolumda yürümeye devam ettiğim sürece, yaşamımı da sanki sanata dönüştürüyorum.

“Dünya, Dünya’dır”

Bazen tüm sözcükler, tüm sorular, tüm olup bitenler, tüm yorumlar anlamını yitirdiğinde, nerede olduğunu bir türlü anlayamadığın o yerde, her şeye yeniden başlamak için bazı şeyleri döngüsünden çıkarıp geride bırakmak istersin. Yeni döngüye gireceğini bile bile.

Herkes hep aynı şeylerden söz ediyorsa, yeni hiçbir şey yoksa, bir süreliğine dinlenme zamanı gelmiştir. Henüz donmadan kaygımı dinlendirmeliyim. Yaşadıkça ne tuhaf varolma biçimleri çıkıyor şu insan yaşamında. Tuhaf diyorsam, şaşırdığımı sanmayın ama. Dondurucu soğuğa eşlik eden ölü düşünceler süresindeyim ne de olsa. Ruhumun gözleri bakamıyor. Ben mi dondurdum yoksa kendiliğinden mi oldu diye bile soramayacak noktada, yüzeyde gibi gözükürken belki de toprağın oldukça altındayım. Gözlerimden uyku akıyor ve kaderime müdahale edip edemeyeceğimi merak ettiğim yerde değil, müdahale etsem bile bunu asla anlayamayacağımı anladığım o yerdeyim.

Gereklidir kendini bir süreliğine de olsa o yerde dinlemek ve dinlendirmek. Paltonu giyer gibi inancını giymek sonra da çıkarıp asar gibi asmak askıya. İnanmakla inanmamanın ortasında, bilgenin “kış her zaman bahara döner” sözünü duyup da ruhun bir türlü ısınamadığında, bu soğuğu istenilmeyen şey yapan şeyin ne olduğunu neden sormak zorunda kalırsın? Yanıtı belli olan soruları neden sorar ki insan? Saçma. Saçma olsun o zaman. Sana hep baharın gelişine sevinmen gerektiği öğretildi değil mi? Kışı bu yüzden sevmek istediğinde bile gözünü bahara çevirdin. Mevsimler arasındaki eşitsizliği ruhuna da taşıdın. Tıpkı insanların arasına da taşıdığın gibi. “Bahar da her zaman

kısa döner” gerçeğini kabullenmek istemedin. Hep müdahale etmeliydin. Olanı olduğu gibi görüp kabullenmeyi bir türlü beceremedin.

Bir an geldi, herkesin aslında her şeyi anladığını düşündüm. Düşünmedim yok. Hissettim. Her şeyi birbirimizden öğreniyor ama bir yandan da her şeyi anlıyorduk. Her şeyi anlıyorsak, birbirimize ne öğretiyorduk?

Bir an geldi, hiç kimsenin hiçbir şey anlamadığını düşündüm. Düşünmedim yok. Hissettim. Oysa bunu nasıl söyleyebilirdim? Hiç kimseye ben de dâhildim. Her şeyi birbirimizden öğreniyor ve hiçbir şey anlamıyorduk. Hiçbir şey anlamıyorsak, birbirimize nasıl öğretiyorduk?

Belki hiçbir şeyi birbirimizden öğrenmiyor ve hiçbir şey anlamıyorduk. Belki de bazı şeyleri anlıyor, anladığımız kadarını da ya kendimize saklıyor ya da birbirimize öğretmeyi deniyorduk. Oysa hiç kimsenin hiçbir şeyi bir başkasından öğrenemeyeceği gerçeğiyle yüzleşmek istemiyor da olabilirdik. Saklamak ise, ortada gerçek bir anlama varsa, pek de olanaklı olamazdı.

Bir an geldi, genellemeleri rafa kaldırmak istedim. Raflarda yer bulamadım ama. Bir kısmı kendi raflarım bir kısmı başkalarının. Ben mi bulamamıştım yoksa kendiliğinden mi dolmuşlardı? Ne çok şey kaldırılmış denene denene bugüne kadar. Olmamış. Olamamış. İnsanoğlu olması gerekene takılıp kalmış. Tıkmayı denedim ben de. Daha da büyüdü sanki. Olmadı. Elimde tutayım dedim. Ağırlaştı. Olamadı. Ne yapmalıyım, diye sordum. “Dünya, Dünya’dır” tümcesi ya bir totoloji değil, ya da gerçekten bir totoloji, dediler. Yapman gereken yaptığın, yaptığın da yapman gereken, diye eklediler. Bedel ödemek yok mu o zaman, diye sordum. Bedel her zaman ödenir ancak ödemenin ne zaman bittiğini anlamak olanaklı değildir, dediler. Ne de olsa sürekli seçimlerinin sonuçlarını yaşarsın. Seçim yaparsın ama olması gerekeni seçersin. Olan da budur, olması gere-

ken de. Zaten başka türlü de olamazdı, dediler. Olan'dan olması gereken'e geçişi bulmak için neden uğraşırız ki o zaman, diye sordum. Olanla olması gereken bir. Tek anlaman gereken bu. Bunu da öylesine, bir anda, öylece görüle işte, dediler. Elimde tuttuğumun Dünya olduğunu anladım. Anladığımla da kaldım. Öylesine, bir anda, öylece. Başkaldırmakla teslim olmanın aynı şey olabileceğini hissettiğim şu anda.

Ben, Seçimlerimim

Elimle tutabileceğimi bilsem, şu iç gıcıklayan kurulmuş saati var gücümle fırlatıp atacağım. İçimden gelmiyor. Hiç gelmiyor. Söylesene, insan neden zorunda hisseder kendini yapmak istemediği şeyler için? Hayatı bu kadar ciddiye almaktan sıkıldım, anlıyor musun? İnsanın yapması gerekenlerle alıp veremediği ne, söylesene? Neden yaşamak, yaşayabilmek için onca çaba? Hafifletmeyi hayal ederken hayallerinin altında ezile ezile soluksuz kalmak neden? Uzaklara baktığımda daha iyi görüyorum. Oysa etrafımda olup bitenlerle yaşıyorum. Zorunluluk bu gerçeğin içinde şişip uzaklara doğru sönüyor. Bulanıklıkla özgürlük arasında bir ilişki olsa gerek. Kurduğum hayallerde nefes alıp, beni hiç bırakmayan olgusal gerçeklikte ağırlaşıyorum. Bu gerçekliğin içinde ve bu gerçekliğe rağmen kendini vareder insan. Savaş hep olacaktır. İçimden gelmemesi de bu yüzden, biliyorum. Bu savaşı hep hatırlayabileyim diye. Hayır, özgürlük ile zorunluluk arasındaki savaş değil bu. Kendimi kandırmakla kendi gerçeklerimle yüzleşmek arasındaki savaş. Varolan bu mücadelede ise sana ihtiyacım var. Ve bir diğerine, bir diğerine daha. Kalabalıkta nefes almakta zorlanıp kendimi görüp kurtarabilmek adına. Bu kadar kalabalığın içerisinde kendimize yer bulabilme uğraşında yorgun düştüğümüz her defasında bulduğumuz yer eğreti duruyor. Senin hem önünde hem arkanda hem sağında hem solunda, üstünde, altında, tam karşında durabiliyorsam, ben tam olarak nerede duruyorum, söylesene? Hangi düşünme biçimine sığınmalı? Sığınmalı mı? “Çözeceğim, dur gitme!” desem sana, ne duymayı bekleyerek kalırdın acaba? Doğrunun/yanlışın ne olduğunu dışarıdan dinlemeye, dinleyip üzerimize tam otursun diye uğraşmaya ne kadar

da alışmışsınız! Her şeyin ama her şeyin senin seçimlerinden ibaret olduğunu anladığında, ama gerçekten tüm yüreğinle anladığında, yaşamı daha mı çok yoksa daha mı az ciddiye alırdın? Hafifler miydin yoksa iyiden iyiye ağırlaşır mıydın? Yoksa yaşamının ne olduğunu bütünüyle kavramış olmanın verdiği hazla ağırlıkları bir kenara mı bırakırdın? Başkasının doğrusu üzerine oturmu-yorsa kendini nerede bulacaksın, söylesene?

“İçimden gelmiyor ve yapıyorum” ile “içimden gelmiyor ve yapmıyorum” arasında fark olmadığını gördüğünde yaşam seçimlerinin hepsinin sorumluluğunu da almış olacaksın. Söy-lesene, insanın en büyük düşmanı seçim yapamıyor olduğuna kendini inandırmış olması değil mi? Kim bilir kaç kere, yaşam madem seçimlerden ibaret diyerek öfkeyle cesaret arasında bir güçle yapmamam gereken bir şeyi seçtiğimi hissettim. Ne oluyor tam o sırada kendini güçlü hissederken bir anda zayıf bulduğunda? “Bu doğru değil, yapmamalıyım!” derken kar-şındakine, kendi “doğruların” seni köşeye sıkıştırdığında? Ne yapmamız gerektiğini söyleyecek kimse yok etrafımızda. Hayır, yanlış oldu, şöyle demeli: Ne yapacağımızı söyleyecek kimse yok etrafımızda. Zorunluluk algılayıp yorumladıklarımız da birer seçim. En insanca ama en kandırmaca da ne biliyor mu-sun? Sen, “neyi seçeceğim?” diye sorarken, varolan durumunu çoktan seçmiş olduğunu bir türlü anlamayıp yeni seçenekleri göremediğin için kendini hırpalayıp durman.

“İçimden geliyor ve yapıyorum.” Kalabalıkta eğreti de olsa başka nasıl yerleşeceğim bu hayata? İstediğim bir şeyi gerçek-leştiremiyorsam, olgusal gerçekliğe değil, bulamadığım ya da bulup da yüzleşemediğim gerçeklerime, yaratamadığım zaman boşluğuna hayıflanmalıyım. Eğreti durduğuna kendimi inan-dırañ da benim. Ayrıca eğreti durmazsa yeni şeyler nasıl dene-yebilirim? Durağan bir varlık değilim. Kendimden ne yapmak istiyorsam onu yaratırım. *Ben, seçimlerimim.*

Sırasız Sırada

Tam da o sırada bir şey oluyor. Daha önce defalarca yaşadığım bir şeyi yine yaşıyorum işte. Buraya ait hissedemiyorum. Başka bir yere gitsem çözüm mü peki diyorum? Hayır, oraya da ait hissedemeyeceğimi biliyorum. Bu gerçek çarpıyor suratıma. Yersiz yurtsuzum.

Tam da o sırada bir şey oluyor. Daha önce defalarca yaşadığım bir şeyi yine yaşıyorum işte. Kalakalıyorum. Bir sonraki adımımın ne olacağı, ne olması gerektiği, ne olmasını arzula-dığım düşünceler içerisinde debelenip dururken hayatın akıp gidiyor olması gerçeğinin can sıkıntısını daha ne kadar üzerimde taşıyabilirim? Oysa neye benzer ki bir insan varoluşsal kaygıları olmadan? Kendimi varedemediğimde çektiğim acıda boğulmuşluğum var benim.

Bir şey oluyor. Tam da o sırada. Kanıksıyorum. Kanıksamak varoluşun baş belası. İlginç yaşamlar istediğimiz her durumda parmakla işaret ettiğimiz, 'işte yakaladım seni kalıp!' farkında-lığı bir rahatsızlık mı yoksa gözün açılıp ilerlemeye çalışacağı yeni bir yol yanılısamı mı? "İşte yakaladım, seni kalıp seni!" Peki şimdi ne yapmalı? Tekdüzelikten, sıradanlıktan, tekerrür-den, aynılaşıma ve tek tipleşmeden dosdoğru çıkışa bir yol var mı bilindik-dışı? "Bir şey yapmalı ama ne?" diye sorulan anda saçmalama tehlikesiyle cesaret gösterme arasında tereddüt yaşayıp varoluşçu tavırla ters düşmemek için daldığım düşüncelerin eylemsizliğe itelemesi de ilginç. Buradan çıkmak gerek. Belki de eylemsizlik sandığım kendini tekrar edip duran eylemlere itirazım. Oysa hareket halinde olmalıyım. Sırada beklemeye tahammülüm yok. Her koşulda duyumsayan varlığım ben. Tepkimi

farklı şekillerde gösteren.

Tam da o sırada. Aynı dilde aynı sözcükleri kullanarak karşıt iddiaları savunabiliyor olmanın dil-dışı gerçekliğe işaret edebiliyor olduğunu fark ettiğim sırada bir şey oluyor. Hangi sözcükleri özenle hangi ifadelere dönüştürmeliyim hem yazgı-mı hem özgürlüğümü dile getirirken? Daha önce defalarca dile getirdiğim durumlar dönüp dolaşıp aynı sözcüklerle önüme düşmekteler. Sıralamalarının farklı olmasıyla hangi gerçeklerin üzerini örtmekteler? Sıralı sözcük yığınlarında bocalamışlığım var benim.

Daha önce defalarca yaşadığım bir şeyi yine yaşıyorum işte. Bir şey tam da o sırada oluyor. Sırasıyla oluyor. Sırasıyla-tamı tamına-o sırada-oluyor. Kalkıyorum. Giyiniyorum. Gidiyorum. Geliyorum. Yatıyorum. Uyanıyorum. Tam da o sırada sırasıyla. Hangi sıradan hikâye ayrıntıları sıradanlaştırmadan sıradan-lıktan çıkartacak yine sırasıyla? Aynı cümlelerin aynı şeyleri ifade etmeye başladığını fark ettiğim tam da o sırada kaçmak istemem her şeyden yine kendimi bulmamla sonuçlandığında boğulmuşluğum var benim. Dil-dışı gerçekliğe özlem duyma nedenim. Sözcüklerden daha çok ses çıkaran dolaylı iletişime gereksinimim var.

Bir şey oluyor. Tam da o sırada oluyor. Daha önce hiç yaşamadığım şeyleri yaşayacak olmanın hayaline kapılıyorum bu defa. "Sıra sende!" diyen sesi duyarcasına. Usta bir sanatçı edasıyla yaratacağın yaşamları sahneye taşımalsın. "Hangi yaşamları?" diye sorma. Oyuna dönüştüreceğin yaşamlarla başla anlatmaya. Sırasız sırada bekleyen kapıları aç aça.

Bir kapı var ve ben arkasında ne olduğunu bilmiyorum? diyerek başlıyorum ben de. Önünde duruyorum elim kolunda. Açmalı mıyım?

Ne açıyor bu kapıyı? İstemek yeterli mi?

Ne olduğuna inanmalıyım arkasında?

Belki bir ağıt var uzun uzadıya dinlemem gereken.

Küçük bir çocuk elleriyle besliyor ressamın resmettiği köylüleri.

İstediğim sadece sensin diyor bir adam kadınına. Kadın zehrini akıtıyor.

Siyahlar içinde bir rahip diğer tarafta görüşürüz diyor. Üşüyor ve düşünüyor yüzü yaşlı bir genç, rahibe hınç dolu.

Basbayağı gülüyorum işte diyor bir filozof posbıyıklarını çoğaltarak.

Fareler kaçacak delik aramaktan vazgeçip değişime ayak uyduruyor.

Dada! Dada! diye bağılıyor gerçek olamayacak kadar havada asılı kalmış ölümlü, önünden geçen şapkalara bakarak.

Ciyaklayan bir domuz uyuşuk zihinli eşitlere karışıyor poposunu sallayarak.

Bu sadece başlangıç diyor satırlı süvari.

Acı içinde doğuruyor Adem'in karısı Havva.

İdeallerim var benim diyen bir porno yıldızı kendi gerçekliğini doğuruyor suskun bakışlara güçsüz.

Sorularını kaybeden çıplak gezgin, amaçsızlığın pençesinde sabrını tüketiyor.

Arkasından usulca uzanan eli arıyor paranoyak. Düşleri vardı oysa onun da, dizginlenemeyen.

Hastayım, hastasın, hastayız, hastasınız hepiniz diye burundan soluyor lanetlenmiş ucube.

Hepimizi müzik kurtaracak diyor bir masalın içinden çıkan Pan. Çılgınlık her yerde inliyor.

İşte gerçeklik! diyor bilgelerin en bilgisi.

Oyuna dönüştürülen yaşamların ilginç olabileceğine kendini çoktan inandırmış bir kadın sıranın kendisine gelmesini hayal ediyor. Tam da sırasız o sırada bir şey olmasını beklerken.

Yeni

Gündelik yaşamda yeni başlangıçlar yapmaya gereksinim duyduğumuz pek çok zaman olur. Hadi bakalım der, derin bir nefes alır, içinde bulunduğumuz durumda bir değişiklik yaratmaya çalışırız. Bazen ufacık bir değişiklik her şeye yeniden başladığımız duygusunu yaşatır bize. Bu değişikliği bazen kendimiz yaratır bazen de kendi dışımızda gelişebilecek herhangi bir şeyden bekleriz. Bir zaman gelir, her şeyin eskisi gibi olduğunu, aslında hiçbir şeyin değişmediğini, değişmeyeceğini düşünürüz. Üstelik pek çok insanın da aynı şeyleri düşünüp yaşadığına tanık oluruz. Yeni olanı ararken elimizde kala kala yine 'hep aynı şeyler' kalmıştır. Değişen hiçbir şey olmayacak diyerek atmadığımız adımların sayısı ne de fazladır.

Yenilenememenin ya da yeni olanı bulamamanın, ona bir türlü ulaşamamanın nedeni nedir peki diye sordüğümüzde yeni olanın öncesine gider, ilk olarak her şeyin şimdiye kadar denenmiş, yapılmış olmasının, geçmişte koskoca bir insanlık tarihi bulunmasının can sıkıntısını yaşayabiliriz evet. Oysa olanaklar bitmez ve 'gerçek' ve 'olanaklı olan' diye ayrı kategorilerde düşündüğümüzde, olanak dediğimizin de zaten yeni olanı kendinde taşımak zorunda olduğunu fark ederiz. Olanakların bittiğini söylemek, dünyayla ilişki kurma biçimlerini tüketmek demek olacaktır. Sarsıntı geçirmenin her daim olanaklı olabilmesinin yanı sıra, deneyim denen şeyin önceden verili olmasının olanaksızlığında, soruyu başka türlü sorma zorunluluğu da doğar. Soru gerçekte yeni olanın ne olduğu sorusudur aslında. Bu soruyla bağlantılı sorun da, yenilenememek, yeni olanı tü-

kendiği için bulamamak değil, düşüncenin sınırlarını zorlamamak, bir deneyimi alışkanlıklar sonucu sınırlamak, görüntüleri sanki sürekli olarak bir fotoğrafa yansırçasına gören-görülen etkisini aradan çıkartarak sabitlemektir. Oysa farklı fotoğraf çekim teknikleri düşünülecek olursa, ayrıntıları kaçırmak istemeyecek olan için her şeyi yeniden keşfetmek her zaman olanaklı olacaktır. Bir ayrıntıdan yeni bir fikir üretilebilir, bir ayrıntıdan yeni bir duygulanıma geçilebilir, bir ayrıntıdan bir olanak tüketilebilir. Yaşamından bir olanağın yok olması bile tüm yaşamını yeniden düzenlettirebilir. Bir odanın içerisindeki birbirine karışmış kahve, krem ve parfüm kokusundan ortaya çıkan kokunun farkına varan birisinin “nedir bu koku?” sorusu üzerine yaşayacağı duygulanımlar ya da belki de anımsadığı şeyler, ona algıladığımız bu dünyanın yeni konularla dolu olabileceğini yaşatabilir. Bu öznelliğe dalmak kuşkusuz yeni olacaktır. Üstelik bunun da ötesinde, kişisel olmayan bir dünyanın varlığı da orada durmaya devam ederek fark edilmeyi bekleyecektir. Kimin neyi ne zaman fark edeceği belli midir?

Görülüp duyulmayı, koklanıp dokunulmayı bekleyen dünya, üzerine düşünülmeyi de bekler. İlişkiler bütünü, dünyaya bazen bir sanat yapıtına bakar gibi baktığımızda, bazen bir gözlemci olarak yaklaştığımızda, bazense dünya-üzeri kavramlar dünyasına yönelip içine daldığımızda açıklık kazanır. En azından bunların her biri birer yoldur.

Diyelim, üzüm imgesi, üzümün ete kemiğe bürünmüş ve nesnenin kendisi dediğimiz varlığı ve bir sanat yapıtı olarak yine ete kemiğe bürünmüş bir üzüm resmi arasında henüz kurmadığımız, kuramadığımız ilişkiler bütünü, düşünce ve düşünmenin sınırlarının ne denli genişleyebileceğine işaret edebilir. Yeniyi görebilmek belki de dünyaya bazen bir sanatçının duygu ve algı yaratabilen gözleriyle bakmaya çalışmak demek olabilir. Bunun için sanatçı olmaya da gerek yoktur. Ne de olsa

elleyip bozmadan görülebilecek bir dünya yoktur.

Bazen ne düşündüğümüzü söylemek yerine, düşüncede neyi/neleri yaratmak istediğimize yönelmek yani filozofça kavram yaratmak, sorduğumuz bir sorunun yanıtı için kullanabileceğimiz düşüncel malzemeleri bulabilmektir yeni olan. Gündelik olana fazlaca gömülüp, gündelik sorunlar içerisinde fazlaca boğuşup kaldığımızda ve düşünmekten yorulduğumuzda, belki de aslında gerçekten düşünmediğimizi fark ettirebiliriz kendimize. Düşünmek, başkalarına ifade edilebilecek şeyler bulmanın da ötesinde yaratmaktır çünkü. Deleuze'ün gösterdiği gibi, kavramlar, fikirler, işlevler, algılar, duygulanımlar yaratmak demektir. Başka bir deyişle yenilenmek ya da yeni olanı bulmak bütünüyle bir yaratım konusudur. Tam da bu nedenle çözülebilen gündelik sorunları çözüp rahatlayabilmek bir yana, çözümsüz kalanlar varsa, bir çözüm bulmak için debelenip durmak yerine yaratıcılığa yol almak her zaman daha yararlı olacaktır. Pek çok yeni düşüncel ilişki açığa çıktıkça, düşünce düzleminde yarattığımız değişiklikler, gündelik yaşam içerisindeki öznelliklerimizde de kuşkusuz değişiklik yaratacaktır.

Bir şiir, bir roman okumak, fikir üretebilmek adına eline kâğıt kalem almak, başkalarıyla birlikte felsefi bir tartışmanın tadına varmak gibi pek çok düşüncel etkinlik yaşamı çok daha güzel ve anlamlı kılacağı gibi, kişinin aslında yaşamında hep gereksediği yenilenmenin de önünü açacaktır. Kabul etmek gerekir ki kendilerini değiştirebilenler yaratıcı olanlardır.

Kendi Zamanında Zamanının Ötesinde

Kimi düşünürler için hani “çağının ötesinde”, “zamanının çok ötesinde” gibi ifadeler kullanılır ya. Aslında düşünüyorum da bu üstü örtük biçimde bile olsa herkes için geçerli. Sadece açığa çıkartmak çok sancılı olabilir. Bazı şeyleri kabul etmek, kabullenmek, ne kadar da zor oluyor! Bırakın yapmaya, düşünmeye bile cesaret edemediğimiz pek çok şey oluyor. Düşünmek ile eyleme geçirmek arasında önemli bir ayrım var gibi gözükse de bu bir taraftan sahte bir ayrım ve bunun bile farkına varmak cesaret gerektiriyor. Düşünmekten korkmasak, eyleme geçirmek o kadar da uzaklarda gözükmeyecek. Belki ilk eylem de söze dökmek olacak. Hiç değilse kendimiz için.

Hani insanın kendini tanıması binlerce yıldır süregelen bir serüven ya. Her dünyaya gelen ne olup ne bittiğini bile anlamadan, bir de kendisini tanımaya çalışıyor ya. Tanı tanı bitmiyor. İyi ki de bitmiyor elbette. Bunun farkındayız. Diğer taraftan insan olabildiği kadar çok tanıyarak, anlayarak, yaşayarak göçüp gitmeyi de diliyor. Belki de kimilerimizin tüm çabası bile bunun için. Ne kadar çok şeyi kavrar, bilirsek, kendimizi o kadar daha az eksik, daha çok tamamlanmış duyumsayacağımıza inanıyoruz. Ne de olsa bu yaşama dair bir şeyler anladıkça, bir bilinç seviyesi yükselmesi, hatta bilincimizin farklı bir kullanımını deneyimliyor oluyoruz.

İnsan kendi zamanının ötesine geçebilir mi? Geçerse bu kendi zamanına en sonunda vardığını mı yoksa aslında başka bir zamandaydı da kendi zamanına ancak şimdi geri dönebildiğini mi, yoksa yoksa bu zamanı geleceği için bizzat kendisinin mi yarattığını gösterir? Ötesine geçmek diye bir şey varsa, nasıl

anlaşılabilir peki? Aslında tam olarak anlaşılabilir. Bu bir yanılsama bile olabilir elbette. Bununla birlikte, kişinin bazı şeylerin farkına vararak bunları aşmaya yönelmesi de azımsanacak bir çaba ve bütünüyle bir yanılsama da değildir. Nihayetinde kendini tanımak, kendini değiştirip dönüştürmektir. Durağan bir kendini tanıma kendini kandırmacadır. Bu doğruysa şayet, değişim-dönüşümün kendisi bize kendi sınırlarımızın ötesine geçmeye çalıştığımız deneyimini veriyor olmalıdır. Deneyimlemek de kanıtlamaktır bir anlamda. Bir kimsenin deneyimlediğinin deneyimlediği gibi olmadığını kim söyleyebilir ki? Tıpkı hisler gibi, deneyimler de itiraz edilemezler. Yanlış hissediyor-sun ya da yanlış deneyimlemişsin sözleri söz olarak anlamlı gibi gözükse de dile getirdiği şeyin karşılığı bulunmaz. İnsan kendisini büyük ölçüde deneyimledikleriyle tanır ve vareder.

Bir deneyimin yanlış olduğunu söylemek yetmeyecek, doğrusunu da söylemek gerekecektir. Oysaki zaten öznel olan deneyimin karşısına konacak olan başka öznel deneyim olamaz. Deneyimler birbirlerine üstünlük taslayamazlar. Belki sadece birbirleriyle içerik olarak karşılaştırılabilirler. Hatta bu bile zor çünkü kişinin yaşadığı bir deneyimi olduğu gibi ifade edebilmesi zor. Bir açıdan bakıldığında bir deneyimi kuran her yeni tekil duruma yeni bir de ad bulmak gerekir ki bu durumda iletişim söz konusu olamaz. Diğer zorluk da kişinin kendi içsel engelleriyle karşılaşp boğuşmasıdır. Şöyle düşünelim. Kendimize bile itiraf etmeye cesaret edemediğimiz, çekindiğimiz, gizli kalmış düşüncelerimizi, duygularımızı açığa çıkarma, bunları önce kendimize sonra başkalarına ifade edebilme ve nihayetinde dönüştürebilme konusunda ne kadar yol aldık, alıyoruz? Göze alabiliyor muyuz anlamamayı, garip karşılanmayı? Başkalarının yargıladığı, uygunsuz bulduğu, dalga geçtiği düşüncelerimize rağmen biz bu sahte kalıplardan kurtulup kendimize kendimiz gibi, olduğumuz gibi, sevip kucaklar gibi bakabiliyor

muyuz? İşte bu cesaret varsa kendi zamanımızda yaşıyoruz.

Arzularını, umutlarını, hayallerini gerçekleştirmeye yönelmeyen belki de kendi zamanında yaşayamayandır. Bu elbette bir başkasının zamanını yaşıyor olmak anlamında olmayabilir ama yine de bu bile olanaklıdır. Farkında olarak ya da olmadan kendini sürekli bir kenara koyarak başkalarının isteklerini gerçekleştiren başkalarının zamanında yaşayacaktır. Ne acıdır ki belki de çoğumuz kendi zamanımızda yaşayamıyoruz bile. Daha kendi zamanında bile yaşayamayan zamanının ötesinde de olamaz. Kendi zamanında yaşayabilen ise yaşayamayana göre aynı zamanda zamanının ötesinde olacaktır. “Çağının ötesinde” ya da “zamanının çok ötesinde” ifadeleri böylelikle başkalarına da görelidir. Kendini devinim içerisinde ve tüm açıklığıyla tanımaya yönelebilen insan kendini tanımaya yönelmeyenlere göre hem kendi zamanında hem de zamanının ötesinde varolandır.

Kendine karşı dürüst olabilmek, arzularına sırt çevirmemek, hayaller kurmak, kendini başkalarının kalıplarıyla değil kendi biricikliğinde ve özgürlüğünde yaşamaya izin vermek, zihnin bedenden düşüncel mesafe anlamında ötede varolmasını sağlıyor. Kendi zamanında zamanının ötesinde buluşabilenler ise kim bilir belki de zamanlar arasında zamandaş oluyor.

Yeşertilen Yaşanmışlıklar

Kusursuz bir şekilde taşındığına inanılan, hiçbir detayın yok olmadığı yaşanmışlıklar. Saklı çekmecelerden sarkan bir dolu hatıra. Sarktıkları çoğu zaman fark edilmiyor, o başka. Sararmış kâğıtlarla, yapraklarla ifade edilen geçmişler, hiçbir zaman yeterince kullanılmazlar ki sararsınlar. Çok uzakta kaldığı sanılan yaşantıların bugünümüzü etkilemeye devam ettiği düşünülecek olursa üzerinde çalışacağımız bir kişisel yaşamımız var demektir. Sararmaya bırakılmaya değil, yeşertilmeye gereksinim duyan yaşanmışlıklar, çekip çıkartılacak bir dolu anı. Evren bilinci, öznel bilinçlerimizden çok daha büyük olsa da, evrenin bir parçası olarak bir ortaklığımız olsa gerek. Bu büyük bilinçte, olan biten hiçbir şeyin hiçbir şekilde kaybolmadığı düşünülecek olursa şayet, belki de büyüklüğün bir parçası olarak biz de, gereksinim duyduğumuz bir ânı, bir olayı, bir kişiyi, bir bilgiyi hatırlamaya çalışabiliriz. Evrene, büyüklüğe, açılmanın bir yolu da anımsama olabilir gibi. Anıların bu büyük tarihin parçaları olduğunu bilmek, anımsamayı da evrene açılmamızın bir yolu olarak çıkarıyor karşımıza. Üstelik kişisel tarihlerimizin ötesinde koskoca bir insanlık tarihinin, evren tarihinin de olduğunu bilmek, anımsamaya yöneceklerimizi çoğaltıyor. Sonu olmayan anımsama seansları adeta. Unutmakla anımsamak arasında.

Olup bitenler, olup bittikleri halleriyle kaybolmuyor olsalar da, öznel bilincimiz biraz daha farklı işleyebiliyor. Hepimiz kendimizden biliyoruz ki özellikle kendi yaşadıklarımızı olduklarından farklı hatırlayabiliyor, pek çok ayrıntıyı ise unutuyoruz. Ne kadarı kurgu ne kadarı gerçek karışabiliyor. Diğer taraftan

kurgulayan da biz olduğumuza göre, kurguladığımız şekilde de olmaları kabulümüz olabilmeli belki de. Olup biteni çarpıtmaktan değil dünyayı değiştirebilmenin bir yolundan söz ediyorum elbette. Olabildiğince değer yaratıcı yönde kurgulasak yaşadıklarımızı, dünyayı dönüştürmenin bir yolunu da bulmuş olmaz mıyız acaba? Eğer hiçbir olan biten kaybolmuyorsa evrende, kurgular da kaybolmayacaklar, kaybolmayacakları gibi, kendi etkilerini de yaratmayacaklar mı? Bir kurgu da etki mi yaratmış demeyelim. Düşüncelerle eyleme geçildiğini kabul edelim. Mesela şöyle düşünelim. Tanıdığımız güzel insanları güzellikler içinde anımsayarak bugünde yaşatmak, değer yarattığımız olayları yeniden ve yeniden anımsamak, yüzümüzün daha çok gülümsemesini sağlayacaktır kuşkusuz. Gülümsemekse hayata, büyük bir güç yayar etrafa. Bulaşıcıdır. İnsan gülümseyerek büyür ve büyütür. Yayılan sevgi gücü de her şeyin yönünü ona göre düzenler. Kararmış kalplere ışık olur.

Bir deneyim ne zaman tam bir deneyim olur, hiç düşündünüz mü? Ne zaman biter? Biter mi gerçekten? Başı var mıdır peki? Bir arkadaşım, “bu biraz da senin yaşadıklarınla ne yapacağına bağlı” demişti zamanında. Söylediğinde ne dediğini anlamamıştım. Kuşkusuz benim sabırsızlığım karşısında yaşadıklarımı dönüştürmeme yöneltmeye çalışıyordu beni. İstediğin yanıtları alamazsan yaşamda ve takılı kalırsan sorularına, anlamazsın. Yaşadıklarının çok içindesindir. Ne yapacağını bilemezsin. Sana yol gösterecek sihirli dokunuşlar beklersin. Bilmezsin ki o sihir sen kendinsin. Sevgili Kierkegaard da herhalde bu yüzden “yaşam sadece geriye doğru anlaşılabilir; ancak o ileriye doğru yaşanmalıdır” demiştir. Kalbin kırılır mesela. Niye kırılır; anlamazsın o sırada. İçindesindir yaşadıklarının fazlasıyla. Orada kalıverir, ilerleyemezsin. Halbuki ilerlesen, geriye dönük de anlayacaksın. Gerçekten anlayacaksın bu sefer. Kalbin de kırılmayacak gereksiz yere. İleriye bakmadığın için,

geriye de bakamıyorsun. Tüm mesele bu.

Geçmiş taçlandırılmak üzere bekler seni. Sen o sırada anlamasan da. Var gücünle devam ettiğinde oysa yaşamaya, takılı kalmadığında, sihirli bir şeyler olmuşçasına, senden bir sen daha çıkmışçasına dönüşüverir geçmişin de aslında. Bundandır ileriyle gerinin de yer değiştirmesi. İleri yaşarsın ama geriye de anladıkça yeniden ilerler, ilerledikçe yeniden anlarsın. Yaşam kanunu mu? Yaşam kanunu. Ne olacak ki başka?

Geçmişin geçip gitmesi ya da kendiliğinden dönüşmesini bekleye durmanın dışında yapabileceğimiz pek çok şey var. Geçmiş yaşatmak, yeşertmek, bugüne taşıyarak değer yaratmak, etkileri değiştirip dönüştürmek ve nihayetinde ileriyle geriye birbiri içinde eritmek. Anımsadığımızda bize acı veren anlarımız olduğu gibi mutlu edenleri de var. Mutlu edenleri anımsamaya yönelmek ve anımsadıklarımızla yeni değerler yaratmak biraz daha kolay olabilir. Diğer taraftan, acı verenler mutluluk kaynağına mutluluk verenler de acının kaynağına dönüşebilir. Özü gereği acı ya da mutluluk veren bir şey sanki yok gibidir. Kim bilir, belki de bu ikisini birbirine dönüşebilir kılan yaşam kanunu kendisinin farkına varmamızı bekliyor olabilir. Gerçekten de yaşadıklarımızla ne yapacağımız tamamen bize bağlı demektir.

Bizim-semek

Yaşamımın kıyısında durup uçsuz bucaksız denize baktığımda, suya girip yüzemeyişim göremeyişlerim. Bakıp da göremediğim ne var? Üzerimde.

Sabır eksenli biriktirdiklerim var benim. Neleri biriktirdiğinin belli belirsizliği sırf biriktiriyor olmaktan duyulan heyecanla beklediği kişiler gelmezken ansızın çıkagelen konuk misali belirginliğe dönüverir bazen yaşamında. Bakıp da göremediğin, görüp de bulamadığın, bulup da benimseyemediğin bir yığının arasından. Söylediklerinin derinliğine duyduğun sürekli arzu özgünlüğüne yol aldirtırken yıpranmışlıktan uzaklaşıp tekrar ve tekrar denemişliğim var benim. Gerçekle düş arasında gide gele gerçeği düşe düşü gerçeğe geçiriveren bir kapı bulmuşçasına biriktirdiklerimi biricikleştirme arzum var, kapıdan gire çıka.

“Yaşamak gerçekten çok güzel!” kalıbını yüksek sesle söyleyip üzerimdeki etkisini göresim var. Bir etkisi olsa gerek ağızdan çıkan her sözün sese dönüşmesinde. Yazının gücünün yanında, ondan kimi yönlerden daha güçlü olan söze dökülenin büyüleyişinde. Tüm bilindik lafları bitirmeye çalıştığında, tüm o söylemleri deneyip uzaklaştığında, yan yana dizilen pek çok sözcüğe burun kıvırdığında ve hatta yazmanın bile anlamını yitiriverdiğinde, giyilen kıyafet misali ne var, üzerinde?

Öyle bir söz söylemeliyim ki, söze döktüğümle yaşadığını anlamalı duyan kişi. En tatlı esintilere karışmalı en güzel ayrılıklarda. En mucizevi kavuşmaları yaratmalı en renkli sonbahar yapraklarında. ”Bana bakıyor, beni görüyor mu?” sorusunu göz

ucuyla yanıtlamaya yeltenirken ansızın üzerime yağan çiçeklerle yaşanan bakışmaların yoğunluğunda en özel sözcükleri bulasım var. İçebilmek, tadabilmek için biriktirdiklerim, doyumlu anlara dönüştürdüklerim var. Sözlerini derinleştirdiğinde, söylenenlerin duyulanlarca oluşan ortak alanında buluşup bizim-senen ne de çok şey var! Daha çok söylemeli/söyleyebilmeli insan. Biriktirmek için söylediklerim var. Söylenenlerden alınan hazlar, duyumsanan heyecanlar var. Tıpkı küçücük bir çocuğun söylediğinde olduğu gibi: “Neşe içinde terleye terleye gidiyoruz.” Bir repliğe dönüştürürcesine söylemek bin bir çeşitte yüksek sesle, söyleneni gerçeğe dönüştürüyor işte. Oysa başından beri gerçek değil miydi? Düş gibi kurgulamak neden? Seslenerek söylediğim repliklerim var, repliksiz çıplak yaşamlardan başka benim-sediğim. “Üzerimde ne var?” dedikçe biriktirdiğimi fark ettiğim. Biriktirmek için “sen”i gereksediğim.

Senin “sen” derken, benim “ben” dememde, benim “sen” derken, senin “ben” demende varolduğunu sandığımız uyumsuzluk “biz”e dönüşebilir, bize dönüştüğünü görebildiğimiz sürece. Onlarca yaşanmışlıkta “sen” olanı görebildiğimde, görüp de bulduğumda, bulup da *senin-sediğimde*, kendime kattıklarım var benim. *Benim-sediğim*.

Uyumsuz olmayan hayat arayışının boşunalığında yol almaya karar verdiğin kabullenişle dönüştürdüğün “ben”in daha büyük olmasında kendiliğinden açılan “biz” yolu var, *bizim-senemeyenleri* de “biz”e kattığımız. Bakıp da göremediğimiz bir şey kalmadığında geriye uçsuz bucaksız olacak oluşumuz var. Ansızın çıkagelenin yokluğunda an-sız kaldığımızda dönüp de bakamız var, bizlerin çokluğunda bir “biz” görebilmek için. *Benim-semek* ile *bizim-semek* arasında birikenler var her bir yaşamın kıyısında. “Ben” diline alışmışlığımızda “biz” diyebilmenin zorluğunda *senin-semekte* benimseyip “biz”de biriktirdiklerimiz var. “Biz”in bir ses olmasının ötesinde kök salan derin anlamları

var. Söze döktüklerimizle yaşadığımızı anlamışlığımız, şarkılar söyleyerek düşlemişliğimiz var. Düşüncelerin dile gelişlerinde korkusuzca gösterdiklerimiz, dile gelemeyişlerde içine kapanmışlığımız var. Biriktirmek için yazdıklarımız, yazdıklarımızla dönüştürdüklerimiz var.

Yaşamlarımızın kıyısında durup uçsuz bucaksız denize baktığımızda, suya girip yüzemeyişimiz göremeyişlerimiz. Bakıp da göremediğimiz ne var? Üzerimizde. Neşe içinde terleye terleye biriktirdiklerimiz var. En yüksek sesimizle.

Kendinden Çıkıp Kendine Geri Dönmek

Bir kadın. Ruhu hep genç. Her şey değişiyor diyor, sanki yeni bir şey söylemişçesine! Müzik dinliyor, sürekli. Müziksiz bir hayatın olanaksız olduğunu kanıtlamak istercesine! Değişimi kabullenmemek ne kadar da acıtmış canını! Hikâyeler diyor, yeniden ve yeniden başlatılmalı. Eskiye tutunup kaldıkça defterler hep aynı şekilde doluyor. Yeni defterler alıyor sürekli. Bazı sayfalarına bir kelime bir cümle yazıp yazıp geçiyor. Yazdıkça yol alıyor ya da öyle olduğunu sanıyor. Gerçekle sanı arasındaki farkı göremediğinde isyan ediyor. Ne aradığını bilmekle bilmemek arasında sıkışıyor. Hep aynı mücadele işte diyor. Bir kez daha isyan ediyor. Hayalleri var, pek çok hem de. Renklerini belirlemeye çalışıyor. Hadi diyor hadi, müzik ve dans başlasın. Her zaman olduğu gibi.

Bir reveransla çocuklar geçiyor önünden. Ellerinden tutuyor gülümsemesinden akan gözyaşlarıyla. Kayıplar diyarında bir çizgi çiziyor tebeşirle kendine yol. Bir sonraki yağmura kadar kalacağını bile bile. Küçük bir oğlanla göz göze geliyor birden. Bakışları kalıyor birbirlerinde. Dokunmadan da sarılabildiğini görüyor, hem de sımsıkı. Ne anlatsam ona diye düşünürken şerefe diyor çocuk, bir şey anlatmana gerek yok, zaten dinliyorum ben. Sen müziği duy yeter. Peki diyor kadın, teslim olmuşçasına. O zaman sen yanımda ol yeter. Ve beni hiç bırakma.

Değişimde kalıcı olanı, kalıcı olanda değişimi görebilmek ne büyük bir uyanmadır. Bazen kendinden çıkıp kendine geri dönmüş olarak ifade eder insan bunu. Öyle hisseder çünkü. Oysa

“kendinden çıkmak” durumu olanaksızdır. Bu da gerçekte olmayan bir durumun bir his olarak varolabileceğini kanıtlar bize adeta. Olanaksız değil midir yoksa?

Bazen, farklı nelere dönüşebileceğimi görmek istiyorum diye haykırır insan, kalıcı olanı bütünüyle bir kenara koyduğunu sanarak. Zanneder ki o artık o değil de “başka” bir “şey”dir. Oysa ne o “başka”yı tam tarif edebilir ne de “şey” dediğinin neye karşılık geldiğini. Bilinmeyen iki sözcük kolayca yan yana gelmiştir ama: “Başka bir şey” “Başka”nın içinde olumsuzladığı her türden eski vardır aslında. Çokluk göstergesidir “başka”

Her “şey” eksi eski. Kısaca şöyle diyelim: “Başka”yı mı istiyoruz? O halde, eksi eski yapalım ve geriye kalanın halen daha koca bir “Her şey” olduğunu görelim. Ve unutmayalım. Ancak değişerek kendimizde kalabiliriz. Ne tuhaf değil mi? Kendinden çıkmaya çabalayan öznenin yöneldiği de “kendi” geri döndüğü de “kendi” Peki ama geri döndüğünde bulduğu “kendi” eski “kendi” mi?

Kendini ararken kendinden çıkmaya yönelip kendini kaybedip yine de zorunlulukla kendine dönen insanın acı-tatlı yaşam hikâyesi. Kendini bulmak isteyen mücadeleci insanın her durumda bunu kendini defalarca kaybederek yapmak durumunda olduğunun farkına vardığı bir kendilik hikâyesi.

Belki de yıllar önce dans ettiğim hurdalıkta bırakmalıydım ben de kendimi. Paslı zincirlere tutunmakla tutunmamak arasında kurduğum bağı belki de bir daha yakalayamadım. Bir kış günü dans ederken üşümemek için giydiğim boğazlı kazağın içerisinde terlerken gökyüzüyle kurduğum bağ sayesinde bedenimi çıplak hissedebilmişim. Tehlikeli bir işti yaptığım. Ellerim paslı demirlerin üzerinden kayarken kendimi oradan oraya fırlatıyordum. Nefes nefese her türlü hareketim beni izlemeye

gelmiş insanlara umursamazca ulaşıyordu. Aslında ne yaptığı-
mı, bir sonraki hareketimin ne olacağını hiç bilemeden devini-
yordum. Akışına bırakmak bu olsa gerekti. Belki de kendimi
tanıma yolculuğuna ben esas o gün başlamıştım. Ellerime ve
yüzüme bulaşmış pas lekeleri an be an parlatmamı gerektirecek
hayatımın ilk habercileri olmuşlardı. Leke kalır. Leke hep kalır
insanda. O gün kendime kattığım bu izleri ileride anımsamak
üzere hep sakladım. Bugün günü geldi işte! Tutunmakla tutun-
mamak arasında ben asılı kaldım.

Yine de. Her şeye rağmen. Diyorum ki şimdi,
Mandallarla tuttururum ben yaşamımı. En kalın halatlara
bağlarım.

Dönüştükçe bir şeyler derinlerde.

Öyle büyük bir yaşama inancı içimde.

Kendini ararken defalarca kendini kaybetmenin üstesinden
gelecek şekilde.

Dönüşken Bilincim

Bazen, belki de çoğu zaman, bilemeyeceksin neyin gerçek neyin yanılsama olduğunu. Geçmişten biriktirdiklerine bakacaksın, bulabilmek için. Didik didik edeceksin bazen tek bir ipucuna rastlayabilmek için. Her şey çok kalabalık ve sen katıksız insan olmak istiyorsun. Dilsiz mi olmalı bunun için? Hırıltılar(ım) yine de olacaktır ama. Ne de olsa gözenekli bir varlığım ben. İçrek her ne varsa gün gelir çıkar açığa. Yere hırıltısızca basmaktır belki de başkalaşımın sonu. Hiç bitmeyen eklenmelerin boğuculuğunda yoksunluğun kendisidir.

Bir yazgım var benim. Kendim yazdığım. Yazarken bazen unuttuğum. Yuvarlanırken anımsadığım. Yarattığım ufacık değişikliklerle yeniden ve yeniden yol aldığım bir yazgım. Hiç başlamayacak anlatıları elediğim. Sahteliği yahut içeriksizliği fark ettiğimde sildiğim.

Uzaklaşmak gerek bazen, gerçekleri görebilmek için. Yoksa, iliklerine kadar duyumsamak mı demeliyim? Kaçınılmaz olan-daki edilgenliğim yine de ve sonradan kurtardığım dönüşken bilincim benim.

Bir varolanın varolmak için vardığı yerdeki olağanüstü güzellik hepimizi büyülediğinde yazgılarımıza soyunuk bulacağız kendimizi. Tıkanmış arterlerimizin attığı çığlık bükülerek uçarı yaşamlara açılacak. Seyrine daldığımız hakikat, hiçliğe açık-kapalı sığınacak. Kırılmanız oysa hepimiz adlarımızla çağrıldığımızda. Ortak yazgımız belki de yeraltımız, berrak yaralarda saklanamadığımız.

Yaralı adlarımız konuşmaya aç kaldığında daha fazla sürükleniriz bilinmeyene. Alışılmadık olanın çekiciliğidir belki de.

Keşif yaparcasına yazgını yazdığında. Hayatına usulca sızan macera kılığında bir hiçe sayma görüntüsü aynada belirlediğinde hissettiğin hoşnutsuzluk bilincinde bir yer bulmalı oysa. Yerleştirememek ne kadar da acı verir. Ne kadar! O ben değildim dersin. Diğer yerleştiremediklerin gibi o da sensindir oysa. Dönüşmek, eğip bükmeyi, eğilip bükülmeyi gerektirir. Teslim olmadan kabullenmeyi en başta. Süredurmak için sürüklenmek kaçıştır boşuna. Hiç yaşamam diye düşündüğün şeyleri yaşadığında, biriktirdiğin geçmişinin bedellerini ödüyor olduğuna inandırırısın kendini. Çıkış yolu giriş yoluna dönüşür işte o anda. Neyin gerçek neyin yanılsama olduğunu henüz bulamadığın o düşvari akıntıda.

Tam zamanında olmalı her şey. Tam zamanında. Bekleyişin artık acı vermediği, önüne bakma zamanı'nda. Bilincin özgürleşme zamanı'nda. Kullanılabilir bir zamandır bu. Tıpkı saate bakmaya, saat zamanı'nı takip etmeye alışık olduğumuz gibi başka zamanlar kullanabiliriz gereksediğimiz her durumda. Örneğin, sımsıkı korkularımızla yazgısız kaldığımızda. Güç ve cesaret ister yazgı yazmak, karşı konul(a)maz bir kendilik inancı ister. Ya da hiçbir şey istemez aslında, hiçbir şeyi gereksemez. İçi boşalmış bir ruhun evrenle bütünleşik ağırlığı da diyebiliriz buna. Bilincin neşe içinde işittiği sessizlikten payına düşeni alan esrarengiz yabancı-ben'in saklandığı yerden kayarak "işte buradayım, sıra bende!" diyen sabırsızlığına tanık oluruz. En verimli düşüşler tam zamanında yansır yüzeye, yazgı ansızın koyu kıvama geldiğinde. Yaklaşan-yakınlaşan hararetin şekilsiz çekiciliği tüm bilinci sarıp sarmaladığında, en şiddetli acılar bile yeniden tanınmaya aç gösterirler kendilerini. Dönüşken bilincimin olağanüstü güzelliğidir bu, vardığı yerdeki en eksiksiz mevcudiyeti. Neyin gerçek neyin yanılsama olduğunun önemini çoktan yitirdiği koyu kıvamlı ağırlığın mevcudiyeti.

Yirmi İki Yirmi İki

İşte dedi saat yine 22:22

Soyulmuş bostanların arasından geçti. Geç mi kalmıştı yoksa henüz çok mu erkendi? İkisi arasındaki farkı anlayamadı birden. Ne de olsa ikisi de zamanın kaldırım taşlarıydı. İleri giderken ya da gittiğini zannederken geriye gidiyor olabilirdi insan. Ya da tam tersi elbette. O yüzden aşağısı ile yukarısı birdi. Her ikisi de saklambaç oynayan kayıp çocuklar gibiydi. Bir dansçının bedeninin kıvrımları arasından esrik bakışlı zamansızlığın kafasını uzatıvermesi gibiydi. Ya da bir insanın kimseler görmesin diye yutkunarak içine akıttığı binlerce gözyaşydı.

Ölü ruhların ölümsüzlüğe susaması gibi dondurulmuş hayatlara yuvarlanıp kimsesiz ilişkilerde yok oluyorduk bazen. Biraz varlıktan biraz hiçlikten içiyorduk. Sihir bu muydu? Bir simyacı gibi davranabilmek gerektiğinde.

Gözyaşları özgürlüğe, gökyüzüyle okyanusun buluştuğu yere akabildiğinde, o suyun tadı dünyada hiçbir şeye değiştiremezdi. Nice korsan gemisi bu suya ulaşabilmek için yelkenleri rüzgâra bırakıp ömürlerini tüketiyordu. Nafile. Çok geç ya da çok erken bir zamanda bulunamayacaktı işte.

Aynalara bakmaktan yıllarca kaçmış bir insanın durup durup aynalara bakmaktan keyif almaya başlaması gibi henüz çok erken ya da çok geçti. Aslında ne erken ne de geçti. Vaktiydi. Özlem gidermenin vakti. Kök salmış alışkanlıklardan, duygu ve düşüncelerden kopup uzaklaşılabildiğinde yeniden ve yeniden doğduğunu hissetmenin ya da her zaman “hiç”leşip yeni şeyler denemeye cesaret etmenin vakti.

“Hiç”leşmenin de vakti mi olurmuş!

Eğilip bükülmekten yorulduğunda saatin 22:22 olması rahatlatılabilir insanı. Herhangi bir dünya saatidir o. Ama gözün hemen her gün aynı saate takılıyorsa, bu “dünya saatini” dünya üstü yapan bir şey bulursun. Gerisi gelir. Simyacısındır artık. Erkeni geç geçi erken yapmayı öğrenirsin. Yorgunluğun azalır ve gittikçe hafiflersin.

Cesaret? İşin en zor kısmı.

Farklı karışımlar denesen bile aynı sonuçlara ulaşır mısın?
Peki ya aynı karışımlarla farklı sonuçlara ulaşmak?

Bazı yollar ürkütür mü seni?

Ne kadar iyi bir dansçısın?

Ve her yolun 22:22’si aynı mıdır?

Değme Noktası

Düşünülemeyen, kuramsal olmayan, sadece yaşanan bir alanın varlığı dünya-içinde-olma durumuna gönderme yapar. Her türden anlamlandırmamız nedenini ve gücünü buradan almaktadır. Dünya içi hareketliliği kavramların üzerinde tekrar ve tekrar düşünmemizi gerekli kılar. Deneyimlerimizin birbirinden farklı olmaları, sorgulamaları er ya da geç bir başımıza yapma zorunluluğunu önümüze koyar. Yalnız doğar yalnız ölürüz. Yeterince apaçık bir gerçektir bu. Birlikteliklerimiz bu durumun üstünü örtebilmek içindir. Kalınca ipliklerle dokunması gerekir. Her gün yeniden ve yeniden.

Hayatımıza usulca sokuluveren karar verme anları biz farkına bile varamadan dönüştürür bizi. Vurgu yapmak istediğimiz her an'da 'varolmak' sözcüğünün anlamı belirginleşir ve kendimize yaptığımız eziyet darbeleri derinleşerek bu dünya içerisindeki konumumuzun sınırlarını çizer. Bazen, tek bir an vardır. O an'da sadece o an'ın gerçekleşmesi gerekir. Ve gerçekleşemezse tekrarı yoktur. İşte 'bu an', çoğu zaman şöyle ya da böyle davranıyor olduğumuzu söylediğimiz anlardan farklıdır. "Öyle bir an gelir ki..." deneyiminin, deneyimler-üstü deneyim sıfatına layık olması boşuna değildir. Günlerce uykusuz kalmaya yahut anımsanmaya, belki de kurtulamamaya düşüren bir temas olmaksızın içsellikten söz edilemez. Beden teri uğraş istediği kadar karşılaşmalara da gereksinim duyar. Ama bu karşılaşmanın ne ya da nasıl bir şey olduğu belirgin değildir. Bir deneyim içinde kalındığı sürece bu deneyimin karşılaşmaları varolmanın tam da bir anlamını açığa çıkarır. Varolmanın birbi-

rine indirgenemez anlamlarının kaynağı dünya içi deneyimlerimiz ve her bir deneyimin kendine özgü karşılaşmalarıdır. Bu karşılaşmalar ki bir insan bedenini yaşam bedenine değdirir. Değme noktasının uzam ve zaman üstü oluşu başka kavramları yardıma çağırır.

Görünür olanla görünür olmayanın gerçekliği tüm sorgulamalarımızın nedenidir belki de. Yoğun göndermelerle anlamaya çalıştığımız bezenmiş hayatlarımızda yorulduğumuzda düşünüm öncesi durumumuza geri dönebilme arzusu kabarır. Oysa düşünüm öncesine varma çabası değil bilincin derinliklerine inebilmedir gerçekliğe dokundurtan. Yalnızca görünür yüzeylerle ilgilendiğimizde yalnızca bilişsel süreçlere bağlanır, duyu verilerini de hammadde yaparak nesnel gerçeklik olanaksızlığına sıkı sıkıya sarılırız. Elimizden kayıp gitmeyecek bir tek onu bilir, onu tanır ve tutarız. Oysa nesnel gerçeklik dışında bir gerçeklik inancıdır 'kendiliğinden bağlanmak istediğimiz. Bu bağı görmek istemediğimizde her şeyi belirginleştirme saplantısıyla istenmeyen muğlaklık durumunu uzaklaştırıp dünyayı tanıyamama pahasına öznel deneyimlerimizi harcarız. Birbirimizden öğrendiğimiz "genelleştiriniz!" buyruğu her şeyi yerli yerine oturtacakmışız yanılışına kaptırtır her birimizi. İşte tam da budur öyle bir an'ın gerçekleşmesini engelleyen. An oradadır ancak karşılaşma yaşanmaz. Değme noktası teğet geçilir. Teğet geçilen nesnel görünümlü hayatlar tamamlanmışlığa doğru ilerlerken, hayatı boyunca belki de tek bir karşılaşma yaşamış olan bir insanın hissettiği eksiklik hali bütün bir hayatını anlamlandırmaya yeter. Olduğum şeyi tanıyamam. Olmadığım şeye yönelme nedenim tam da budur. Tanıma, dünya içi hareketin, sorgulamanın, gizlenmişliğin olduğu yerde bulunur. Gizlenmişliklerden yeni gizler yaratabilmekte ustalaştıkça, bir bedenin yaşama değdiği an'da kaç beden bulunabileceğine şaşma haliyle yol alınır biricik hikâyelerde. Karşılaşmalar işte o zaman

belirir insanın önünde.

Bu dünyaya bir bedenle gelir ve bedenle de terk ederiz. Bu beden bu dünyanın bedenidir. Yaşanan alanın sürekli olarak içindedir. Bir bedenın söylediği şey (bir başkasının) ‘yerine yapabilmenin’ olanaksızlığıdır. Yerine acıkmanın, yerine uyumanın, oturup kalkmanın, dans etmenin olanaksızlığı. Herkesin gerçeğinin tek tek herkeste öznelliğidir bu. Bedenimiz bile öznel deneyimleri şart koşar. Deneyimlerimizin birbirinden farklı olmaları, sorgulamaları er ya da geç bir başımıza yapma zorunluluğunu önümüze koyar. Yalnız doğar yalnız ölürüz. Yeterince apaçık bir gerçektir bu. Birlikteliklerimiz bu durumun üstünü örtebilmek içindir. Kalınca ipliklerle dokunması gerekir. Her gün yeniden ve yeniden.

Ben Yapacağım

Ne yapalım yani her şey değişiyorsa. Değişmesini istemediğimiz şeyler bile bazen. İyi ki de değişiyor diyerek basıp gidelim kendi yolumuzda. Tüm geçmişimiz bizi bugüne taşıyan, bizi biz yapan her şey. Güzel. Ama bir sonraki anımızı belirleyen bir şimdi'miz var. Şimdi'de çok şey var. Ah şimdi! Şu an! Şu an! Şu an!

Kendime dışarıdan bakıyorum. Diyorum ki hadi, yapabilirsin. Ne çok şey düşünüyorsun. Düşünüyorsun düşünmesine de neden kendine engel koyuyorsun? İnsan olmak kendini sınırlandırmakmış. Bunu öğreniyorsun. O sınırlara bakıyorsun, anlamaya çalışıyorsun. Başkalarıyla birlikte yaşıyor olduğun gerçeği çıkıyor karşına. İşte bir gerçek size. Gerçekleri mi arıyorduk?

Öğrenmemiz gereken ne çok şey var! Öğrendikçe bir yandan sınır koyuyor bir yandan da sınırları esnetmeye çalışıyoruz. Sınır koyan sınır kaldıran. İşte insan!

Olmaz! Yapamazsın! Yapmamalısın! Doğru değil!

Doğrular değişiyorsa eğer, "doğru" demeyin bana o halde. Gerçekleri gösterin. Gerçekler değişmez. Gerçekleri istiyorum ben. "Hangi gerçekleri?" diye sormayacağınız gerçekleri. Doğdum ve yaşıyorum. Her canlı gibi. Yaşlanıyorum evet. Her canlı gibi. Hastalanıyorum evet. Her canlı gibi. Ve öleceğim. Bugün doğru yarın yanlış değil, bana göre doğru ona göre yanlış değil. Bunlar gerçekler. Apaçık gerçekler. Tıpkı başkalarıyla birlikte yaşıyor olduğumuz ve acı çekiyor olduğumuz gerçeği gibi.

Bu gerçeklerle ne yapacağız peki? Doğrularımızı bu gerçeklerin içerisinde nereye nasıl yerleştireceğiz? Ah insan! Ne zor

bir yaşamın var senin. Kimse sana ne yapman gerektiğini söylemiyor. İşte bu yşzden yaşamının sonuna doğru giderken kendini tanıma, kendini an be an varedebilme çaban hiç bitmeyecek. Özgşr olmak istiyorsan, bu bilgiye kendin ulaşacaksın! Anla artık, özgşr mşyşm değil miyim diye sorup durma. Özgşr olduğumu nasıl anlayabilirim diye sor. Doğru soruları bul. İlerleyebileceğin soruları. Bul ki o doğrular gerçeğe dşnşşsşn. Seni ilerletmeyen sorularını değiştir artık. Ve kim demiş bir sonraki anımın da belirlenmiş olduğunu? Bizi bir sonraki anımıza taşıyan sadece tek bir durumun olduğunu? Kim söylşyor? Neden gerçek kabul ediyorsun? Sen bu sonuca vardıysan, senin için evet gelecek bile değişmeyebilir, şzgşnşm. “Ya herkes özgşr ya da hiç kimse özgşr değil” diye bir gerçek yok. Yaşamında neleri değiştirdin ve değiştireceksin bunlara bak. Özgşr olup olmadığını buradan anlayacaksın. Kimseye verilen bir şey değil şzgşrlşk. Hak etmen gerekiyor. Kendi yaşamın ve başkalarının yaşamı için bir şeyler yapman gerekiyor. Bunları yaptıkça kşk benliğini genişletebileceksin. Ve bunu duyumsayacaksın emin olabilirsin. Sınırların evet her zaman olacak. Senin řzgřrlřđřn bunları genişletmen olacak. Mutlu mu olmak istiyorsun? Olmanın bir yolunu bul o zaman. Bunu sen bulacaksın. Yaşamının neye benzediği ve ileride neye benzeyeceği sadece ve sadece senin sorumluluğunda. İşte bu yşzden dşnyaya adeta fırlatılmış gibi hissediyoruz ya zaten. Ne yşne gideceğimizi, neyi seçeceğimizi, hangi kararı alacağımızı, ne yapmak istediğimizi, bulamayabiliyoruz. İimize ne kadar bakarsak bakalım, kendimizi tanıma konusunda ne kadar yol alırsak alalım, bir şeyler hep eksik kalıyor. O eksiği aramaya devam ediyoruz. şzerimize yapışıp kalan kimliklerimiz dışında gerçek kimliğimize aydınlanmaya çalışıyoruz.

Kimim ben saği? Gşrşnenin dışında kimim ben? Bu dşnya içerisindeki varolma biimlerimin ştesinde kim ya da neyim

ben? Aradıkça özgürleşen ben.

Sorularımı yanıtlamaya çalışırken apaçık görünen bir gerçek daha işte: “Benden ben sorumluyum.” “Ne yaparsam ben yapacağım.”

İşim gerçekten zor. Yoluma devam etmeliyim. Uzun, zorlu ama keyifli ve heyecanlı bir yaşam için neler yapabileceğimi bulmak üzere ilerlemeliyim.

Hayallerini Gerçekleştir

Olmasını gerçekten yürekten istediğin ancak bir türlü gerçekleşmeyen şeyler için defalarca uğraşmaya değerdir. Bunlar hayallerindir. Yoluna devam et!

Seni harekete geçiren, eyleme yönelten daima isteklerindir. Bu nedenle de adım atmadığın, engellerle karşılaştığın, pes etmeye en yakın olduğun her durumda, derin bir acı çekersin. Derin bir acıdır bu çünkü temeli kendini varedememeye dayanır. Tüm acılara öyle ya da böyle katlanılabilir. Oysa kendini bu dünya içerisinde varedememe hissi tüm isteklerini anlamsız kıldığı için diğer acıların yanında daha katlanılmazdır. 'Ben' demenin içi boşalır. Bu da yolun sonudur.

Eğer seni harekete geçiren isteklerinse, bu yönde bir şey yapamadığın her durumda kendine dönüp isteklerin konusunda şüphe duyarsın. İşte engelin en büyüğü! Seni yapamayacağına inandıran, kendine olan inancı yerle bir eden, seni içeriden yıkan şüphe. Bu temel engeli aşmanın tek yolu ise yapmaktır. İlerlemediğini hissetsen bile dönüş hep hayallerinedir. Tam bıraktığın noktada derinden yaşadığın yitirme duygusu ile kavuşma anı arasında geçen sürede hissettiğin 'belki de hiçbir şey olmuyor' şüphesi seni sadece yolundan alıkoymak içindir. O halde, "yapamıyorum" değil "yapmıyorum" diyebilme cesaretini göstermek gerekir. Seçim yapabilmenin ağır yükü bu söylem değişikliği ile birlikte fark edilir.

İstenen şeyin gerçekleşmesinden önce oluşan zaman boşluğunda yapılabilecek en iyi şey geçmişte ya da gelecekte yaşamaya ne kadar meyilli olduğunu anlamak ve kendini burada ve

şimdide yaptıklarına döndürmendir. Çıkış yolu göremediğinde ise belki de zaten çıkışa çoktan gelmiş, yeni bir girişesindir. O halde, çıkışı bir türlü göremediğin hissiyle yaşamak yerine yeni bir girişte olduğunun bilincine vararak yola devam edebilirsin. İlerlemenin başka yolu yoktur. Her defasında yeniden ve yeniden başlamayı yaşam biçimine eklemek gerekir. Yolun sonunda boşa geçmiş bir hayat inancıyla yüzleşmek çok sarsıcı olabilir. Oynanması zor bir oyunla karşı karşıya kalıyorsak gerçekten kuralları iyi öğrenmelidir. Ölümden önce ölmeyi öğrenmek zihinlerden kolay kolay çıkmayacak deneyimlerin bıraktığı derin izlerle olanaklı hale gelir.

Herkesin engeli kendi yolculuğuna göredir ama kendileriyle sürekli yüzleşme cesareti gösterebilen insanlar ortak bir varoluş devinimini de paylaşırlar: Baş dönmesi, dünyaya fırlatılmışlık hissi, gel-gitler, iniş-çıkışlar, dolanmalar, boşlukta yuvarlanmalar, düşüşler, kayıp gitmeler. Gökyüzünün altında yeni bir şey olmayabilir evet. Yine de yeni olan tüm bunları benim yaşamamdır. Benim başımın nasıl döndüğü, benim boşlukta nasıl yuvarlandığım, benim kayıp gitmelerimde nelerin üzerinden geçerek atladığımdır. Kısacası bu benim yolculuğumdur. Binilecek araç gecikebilir, arıza yapabilir, araç bulunamayıp yola araçsız devam etmek gerekebilir. Yürümekten yorgun düştüğünde yorgunluk senin yorgunluğundur, yaşanmışlık hissiyle beraber gelir ve eğer istersen seni yeniden harekete geçirir. Yenilenme hissiyle çıktığın dipten sonra bu sefer sağlam bir araç da karşına çıkabilir ve sen sürekli ertelediğin isteğini gerçekleştirmede birden bire hızlanabilirsin. Gücünü ve zayıflığını sadece kendinden aldığını anladığında kaldığın yerden devam edebilmek için tek gerçek nedeni de bulmuşsun demektir. İşin sırrı belki de sadece budur.

Olmasını gerçekten yürekten istediğin ancak bir türlü gerçekleşmeyen şeyler için defalarca uğraşmaya değerdir. Bunlar hayallerindir. Yoluna devam et. Yeter ki hayallerin olsun!

Kendi Yolunda

Sormaktan bir türlü vazgeçemediğimiz, sormayı artık bırakmak istesek bile bırakamadığımız sorularımız bize neyi gösterir acaba? Hele ki aynı soruyu hep aynı şekilde soruyor, başka türlü sormayı aklımıza bile getiremiyorsak, nedir bu sorulardan öğrenmemiz gereken? Bir soru neden sorulur, nasıl sorulur? Hep aynı şekilde sorulup duran bir soruya farklı bir yanıt bulabilmek olanaklı mıdır? Yanıtlar sorularda zaten gizlidir deriz. Deriz demesine de, sorularımızı sorma biçimimizi değiştiremediğimiz sürece yanıtlarımızın sorularımızda gizli olduğunu nasıl bekleyebiliriz? Hayatının sonuna kadar “yaşamın anlamı nedir?” sorusunu aynı şekilde sormaktan bir türlü vazgeçememiş bir kişinin neyi bularak ölmesini bekleyebiliriz ki örneğin? Yapılan sayısız kavramsal çözümlemeyle yaşamın anlamını bulmuş olabilir miyiz gerçekten? Bulduğumuzu nereden anlayacağız? Bizde bir değişiklik olduğunda anlayabiliriz belki. Ya da bu soruyu artık sormayı bırakmak için geçerli bir neden bulduğumuzda. Öyle ya da böyle, soruları yanıtlama girişimimizin üzerimizde farklı etkileri olması gerekir ki bulduğumuzu ya da bulma yolunda ilerlediğimizi anlayabilelim.

Yanıtı gerçekten bulunan sorular bir daha sorulma ihtiyacı doğurmazlar. Ve yanıtı gerçekten arıyorsak bulabilmeli, bulamadığımız durumlarda soruları değiştirmeye cesaret edebiliyoruz. Ben “yaşamın anlamı nedir?” sorusunun tam olarak neyi dile getirdiğini, aslında neyi sorduğunu artık göremiyorum. Yaşayarak, deneyimleyerek, kendimi gerçekleştirerek göreceğim, anlayabileceğim yani aslında bir sürece işaret eden bir soruyu, sürecinden soyutlayıp da sormak, tıpkı denizin ortasında ka-

lip hiçbir yere gidememek etkisi yaratıyor. Kendi kendime, bir yere gitme, durduğun yerde dur bakalım, demişim gibi. Oysa durmak istemiyorum ki ben! Sorduğum soruyla kendimi neden denizin ortasına atıyorum ki diyorum o zaman da. Kıyıda gireyim denize. Ya da derinlere dalayım. Oradan yavaş yavaş yüzeye çıkayım. Belki de denizin istediğim bir yerine balıklama atlarım, kim bilir?

Oysa bakıyorum etrafıma. Herkes aynı benzetmeyi kullanıyor. Denizin ortasındayım. Nereye gideceğimi bilmiyorum. Bulma o zaman diyorum kendini denizin ortasında. Bu neden oluyor diye soruyorum. Çünkü diyorum herkes aynı soruları soruyor. Aynı şekilde soruyor. Birbirinin sorularını soruyor. Kaç kişi gerçekten kendi sorularını bulmaya cesaret edebiliyor? Gitme denizin ortasına herkes gibi. Gitmen gerektiğini sana kim söyledi, kim öğretti? Bir de kendi yolunu bul bakalım. Çöle git, dağın zirvesinden giriş yap, aşağı hiç inme mesela, sonra uç git. Ya da çöpe gir, biraz çöpleri karıştır kokla. Ne bileyim işte! Ama kendi yolunu bul. Herkes yaşamın anlamının ne olduğunu mu soruyor? Sen sorma. Başka soru bul. Ya da herkes sorduğu için sormak yerine kendi sorusunun gerçek nedenini bul ve sor. Gerçekler yaşamın içerisinde. Entelektüel oyunlar değil ki bunlar. Hadi biraz beyin jimnastiği yapayım, bir kavramdan diğerine atlayayım, yaşamın anlamının ne olduğunu bulmaya çalışayım. Bu sorunun ne kadarı zihinsel bir çabayla yanıtlanabilir? Git yaşa, yaşamdan ne öğrenebiliyorsan onu öğren. Öğrenirken doğallığıyla ortaya çıkan sorularını sahiplen. Onlar senin soruların çünkü. Senin yolunun soruları. Kendi yolunda giderken acıyı mı öğrendin? “Neden acı çekiyorum?” diye sor o halde. O zaman fark edersin sadece senin değil başkalarının da acı çektiğini ve sorunun, “neden acı çekiyoruz?” sorusuna dönüştürülebileceğini. Kendine bak, başkalarını gözlemler. Hayatı kendisinden öğren. O zaman göreceksin, korkularının, beklen-

tilerinin, bağımlılıklarının acının kaynağı olduklarını.

Tam da bir bilgenin söylediği gibi, “Acı çekmen gereken yerde çek acını sonuna kadar. Neşelenebileceğin her durumda da neşelen doya doya.” Ve yoluna devam et. Hep yeni sorularla. Gerçekleri görmekten de asla korkma. Esas göremediğinde korkmalısın. Büyük bir yanılsama içerisinde olacağın için. Görebilmek, değişmesi gereken şeyin ilk adımıdır. Cesur ol, yüzleşmen gereken şeylerle yüzleş ve yoluna devam et. Kendi sorularını bul. Kendi yolunda.

Yanılsamalar

Birinin önemsemediği, belki inanmadığı ya da gülüp geçtiği bir şeyin, diğerinin varlığında derin bir anlamı olabilir mi? Herkes ne görmek isterse onu görür ne de olsa. Sorgulaya sorgulaya kendiliğinden kendi varlığına kattığı yaşam deneyimleriyle biri bir yöne çevirmeyi hayal ederken yolunu, diğerini uzaklaştırırken gördüğünde, aradaki mesafeyi kahkahalar kapatabilir mi?

Telefon açar. Yanlış kişiyi aramıştır. Çıkan sese yanlış aradığını söyleyeceği yerde, “kusura bakmayın yanlış anladım” der. “Ay pardon, yani yanlış aradım.” Telefonu kapatır güç bela. Bir kahkaha patlatır. Yanlış kişiyi aramış, üstüne üstlük bir de söylenmeyen tüm o sözleri yanlış anlamıştır. Kahkaha ondan yanadır.¹ Patlatır patlatmasına da, ne acıklı bir kahkahadır o. Bir şeylerin temelde yanlış gittiğini duyumsatır. Zaten her şey ters değil mi der sonra. Tersliklerin ‘gündelik’ saçmalığından ‘felsefi’ saçmalığına geçişi bir bulsam!

Yanılsamalarla dolu hayatlarımızın olduğunu biliyoruz. Ah! Belki de hakikati bulmaya kendimizi adadığımız şu hayatlarımızda en çok zorlandığımız konu da bu. Kararsızlık anlarında, yol ayrımlarında, kendi doğamızla uyumlu olanı aradığımızda, hangileri yanılsama? Kendini gerçekleştirmek, kendini yanılsamalarından kurtarabilmektir bir anlamda, belki de en temel anlamda. Ama hangileri yanılsama? Tüm felsefi düşüncüyü başlatan yanılsama ile gerçek, sanı ile bilgi arasındaki ayrımı, hakikatin öznelliğinde, kendi yaşamlarımızda, görmemiz neden bazen bu kadar zor? Bir bilimsel deney yapar gibi değil çünkü hayatlarımız. Ya da düşüncelerimizdeki eksiklikleri, çelişkileri

¹ Kierkegaard'ın *Kahkaha Benden Yana* kitabına gönderme.

gidermeye yönelmek gibi de değil.

Zorunlulukla özgürlük alanını düşüncede aynı anda kuramazsın. Birlikte düşünebilse bile, ayırarak açıklamak durumunda kalırsın. Oysa bir yaşam deneyimi olarak bu ikisini aynı anda yaşadığını iliklerine kadar duyumsayabilir, kendini varedilme öykünde ayrıcalıklı bir yere katabilirsin.

Kişisel öznel hayatlarımızda denemek, bir yolda karar kılmak, çoğunlukla geri dönüşsüzdür. Denemeye ya da denemeye cesaret ederek nelerin yanılısına olduğunu anlayabiliriz. Oysa tüm mesele denemeye yahut denememeye karar vermektir. Peki, ama hangisine? En çok arzuladığımıza mı? Peki, ama en çok hangisini arzuluyoruz gerçekten? Ya da en çok arzuladığımız yanlış eylememize neden olacaksak eğer, sonrasında ne yapacağız?

Bir adım, tek bir adım ve bir büyük adım daha atmaya cesaret ettiğimizde, sahip olduğumuz bir yanılısamadan daha kurtaracağız kendimizi belki de. Bazen *reduktio ad absurdum* (saçmalığa indirgeme) yaparak, dolaylı yöntem uygulayarak, bazen değilleye değilleye, olumsuzlaya olumsuzlaya vardığımız yer, geçici de olsa, bize orada mevcudiyet kazandıracak. Özgürleşbilmenin bedeli, tam da “yapamam” dediğin anda, kendi sınırlarını zorlayarak yapmaya yönelmek. Bazen yapmamak da yapmak anlamına gelir, tıpkı yaşamın hiçbir anında seçimsizliğin olamayacağı gibi.

Kendi doğana uygun bir şekilde kendini gerçekleştirmenin yolunu öyle ya da böyle arayıp bulduğun sürece, *daimon*’unun seninle konuştuğunu duymaya da çalışabilirsin. Onu yeterince duyabilirsen şayet, sana yanlış yapacağın, yanlış eyleyeceğin zaman seni uyaracaktır. Dolaylı iletişimi sever. Peki, ama ya iyi kulaklarımız yoksa?

Ya da iyisi mi her şeyi boş ver ve yanlış yapma hakkını kullan. Yok mu böyle bir hakkın? Kim bilir belki de yanlış yapma

cesaretiyle yanlış yapmadığını göreceksin. Ya da yanlış yapmayı göze alıp yanlış yapacak, bedelini de ödeyecek ama yanlış da olsa bir seçim yapmış olmanın sorumluluğunu almış olmandan duyduğun inanılmaz güven ve mutlulukla yanlış yapmış olduğunu tüm dünyaya haykıracaksın. Kendini gerçekleştirme yolunda sorumluluğunu aldığın her düşünce, her eylem, her yaşam deneyimi, her ne olursa olsun senin varlığından çıkacak ve senin olacak, sadece senin.

Kendi olmaya cesaret edemeyenin inancı olabilir mi? İnanç kazanılan bir şeydir, hazır verilen bir şey değil. Böylelikle inancın kendisinin de bir yanılsama olup olmadığı sorusunu sormak zorunda kalmazsın. Kendinle her gün yeniden ve yeniden kurduğun ilişki bu soruyu kendiliğinden yanıtlar çünkü. O halde mesele bu ilişkiyi kurabilme becerisidir.

Kendi yolunda ilerlemeye devam ettiğin sürece, bu yolun kendisidir inanca dönüşen ve seni dönüştüren. Kendine olan inancın ve yaşama tutkun yolda karşılaştığın yanılsamalardan daha temelde yer alırsa, “peki ama hangisi yanılsama?” sorusunun da soru olarak sürekli seninle birlikte olması, bu dünya içerisinde varolmanın bir özelliği ya da belki özü olarak sana artık varoluşçu kahkahalar attırabilir. O halde zaman teşekkür etme zamanıdır.

“Teşekkürler sevecen şans, teşekkürlerimi kabul et!”¹

Bir gülümseme ve bir reverans.

¹ Kierkegaard, S. *Baştan Çıkarıcının Günlüğü*. çev. Süha Sertabiboğlu. İstanbul: Ayrıntı, 1996, s. 34.

Sıçrama

Yaşam ne kadar kontrol edilebilirdir acaba? Belki de hiç. Yine de anlaşılabilirdir pek çok şey, tüm varlığımızla kendimizi yaşama(ya) açtığımızda yahut adadığımızda. Çelişki midir bir yandan da her şeyin mümkün olduğunu düşünmek yoksa anlaşılması gereken tam da bu mudur? Yaşam kontrol edilemezdir ve (ama) her şey mümkündür.

Özgürlüğün en derinden onandığı noktadır belki de. Nelerin kendi elimizde olduğunu nelerin ise olmadığını ayırt etmeye çalışan insan kör olmayan bir yaşam(a) inancına gereksinim duyar, her şeyi anlayabilmek için. Her şey mümkünse, her şey anlaşılabilirdir de aynı zamanda. Her şeyi anlaşılabilir kılmak ise tüm sorgulamaların bir anlık bittiği noktaya vararak gerçeğe yüz yüze gelme ya da kalma anlık kırılmasını yaşatabilir insana. Görüyorum evet. “Gerçek olan ussaldır, ussal olan gerçektir” derken Hegel, belki de bir açıdan bunu söylemeye çalışmıştır. Sorgulamaların olmadığı yerde değil sorgulamaların yetmediği yerde başlar bir karşılaşma ya da apaçıklık ya da sezgisel bir sıçrama.

Anlıyorum ancak bir türlü kabullenemiyorum denilen noktanın ötesine bir kabulleniş sıçraması. Her şeyi kontrol edemeyiz, hayır. Ne güneşi ne de karanlığı yok edemeyiz. Yine de bir mahzenden aydınlığa yukarı çıkarken yahut aydınlıktan aşağı mahzene inerken deneyimlediklerimiz tüm sorgulamaların ötesinde yol gösterir. Öğrenmektir yaşamda asıl olan. Ve bir insan kendine bütünüyle güvendiğinde yaşama(ya) olan inancıdır güvendiği. *Her ne olursa olsun!* diyebildiği. Mevsimlerin her zaman birbirini takip ettiğini fark ettiği. Ve yüzünde esrik bir gülüm-

semeyle kabulleniş meydan okumalarıyla büyüdüğü.

Kontrol edilemez olan yaşamı kontrol etmeye çalıştığımızda yaşadığımız her türden hayal kırıklığı özgürlüğü de alır götürür. Gerçek olanla yüz yüze gelmeyi isteyen insanın ödemesi gereken tüm bedeller ise geri getirir özgürlüğünü oysa. Belki de.

Yarım değil tam yaşamak istiyorum ben her ne ise yaşamam gereken. Ve belki de bir yaşam hamlesidir tek yapmam gereken. Gerçek özgürlüğe adım adım ilerlerken.

Tuhaf Eksik Asılı Yüz

Sevgili D,

Size yazma isteğimi bir türlü gerçekleştiremedim. Lütfen bağışlayınız. Eminim neler yaşadığımı merak ediyorsunuzdur. Sizinle yüz yüze görüşmemin mümkün olmadığını çok iyi biliyorum artık. Oysa ne kadar çok isterdim gözlerinizin içine bakarak anlatmayı neler yaşadığımı. Sözcükleri bulamıyorum. Beni görebilseydiniz anlardınız bir çırpıda neler hissettiğimi. Bazen beni benden daha iyi tanıdığınıza inanıyorum doğrusu. Size yaşadıklarımı tüm giyinikliğiyle anlatmak isterdim ama her şeyin son derece çıplak olduğunu anladım. Günlerdir size bunu nasıl anlatabileceğimi düşünüyorum. Mektubumun geçikmesinin gerçek nedeni kuşkusuz budur. Yaşadığım tuhaf-
lıkları sizden gizlemeye çalışmak en son isteğim. Yoksa eksik-
lik mi demeliyim? Siz yazınıza uygun bir başlık atacaksınızdır
eminim.

Anlatmayı deneyeceğim.

Aynaya bakıp yüzünün olmadığını görmek değil de olduğunu görmek tuhaftı. Demek bir yüzüm varmış benim dedi. O an asılı kaldı yüz. Şimdi aynasının önüne geçen onun yüzünü görecekti artık. Ayaklarına baktı. Uzatmıştı bacaklarını koltu-
ğa. Ne zaman ayaklarına baksa onları bir daha hiç kıpırdata-
mayacakmış gibi hissedebiliyordu. Tuhaf olan onların hareket
edebiliyor olmalarıydı. Sessizlik oldu sonra. Kendi sessizliğiydi.

Alışıkta hayatı boyunca nefes alarak yaşamaya. Ama o sessizlik. Kulaklarının içinden hissettiği. Demek buymuş dedi nefes alamamak. Tuhaftı. Geldi ve gitti. Tanımadığım biri. Bilmem kimin fotoğrafının bende olup olmadığını sordu. Ben de ona aynadaki asılı olan yüzümü gösterdim. Peki dedi.

Yalnızdı. Ondan oluyordu bunlar. Bocalıyordu. Yaşamak ile yaşamamak arasında bir şey/bir yer/bir zaman vardı. Hayır. Hiç memnun değildi. “Gözleri uzama değil de süreye ve zamanın henüz var olmayan bir noktasına bakmaya çalıştı”¹ diyordu *Karanlık Thomas*. Uzama bakıyor olmak tuhaftı zaten. Kierkegaard’ı düşündü sonra. O da yaşadıklarını yazan bir filozoftu. “Ya/Ya Da” diye haykırıyordu tüm dünyaya. Yaşamdaki çelişkileri iliklerine kadar. Hayır. Yalnız değildi.

Kapı çalındı eğer. “Kim o?” der miydi? “Hiç kimse” diyen olur muydu? Rahatlar mıydı o zaman? Hem gelsinler istiyordu hem gelmesinler. Gelsinler, pişmanlık duyacaktı. Gelmesinler, yine pişmanlık duyacaktı. Gelsinler ya da gelmesinler, her durumda pişmanlık duyacaktı. Gelseler de gelmeseler de pişmanlık duyacaktı. Bu da neydi şimdi? Kierkegaard ile bu kez göz göze geldi. Eğri büğrü çizgiler düz olmak için hiç uğraşmazlar dedi sonra. Düz çizgiler ise çoktan eğrilmişlerdir. Eğri duruyordu asılı yüz. Düz olamayacağını çok iyi biliyordu. Duvarlarda asılı duran çerçeveler, aynalar da hep eğridir dedi, bazen gözle görülmeseler bile. O halde eğri durmalarına özen gösterilmeliydi.

İyisi mi Boris Vian okuyup Duke Ellington dinlemeliydi. Chloé çalışıyordu işte fonda. Okuduklarını da yaşıyordu ya. Neler okumuştun? “Ev hizmetkarları felsefe kulübü”nün Jean Sol Partre’in teorilerini tartıştığını. Jean Sol Partre mı? Tuhaflığın kaynağını anladı birden. *Günlerin Köpüğü*’ndeki şu cümlelerdi

1 Blanchot, M. *Karanlık Thomas*. çev. Sosi Dolanoğlu. İstanbul: Metis, 2007, s. 25.

gerçek sorumlu:

“Vitrinin içinde, kauçuk tekerlekler üstüne yerleştirilmiş yusuvarlak ve kabarık bir göbek duruyordu. İlan kısmında da şunlar yazılıydı: ‘eğer elektrikli ütü ile ütülerseniz sizinki de böyle kırışksız olur.’

—Aaa, ben bunu tanıyorum!.. dedi Colin. Bu benim eski aşçım Serge’in göbeği!.. Ne arıyor burada acaba?”¹

Ah, sevgili dostum! Şimdi içinde bulunduğum ruh halini anlayabildiniz mi? Üstelik bu satırları yazarken daha da altüst olduğumu itiraf etmeliyim. Yaşadıklarımı yazmak yetmiyormuş gibi bir de yazdıklarımı yeniden yaşamak durumunda kalıyorum. Okuduklarım yaşamımda anlamlanarak bilincimin akışında yerini buluyor. Tüm bunlar olağan geliyor olabilir size. Yine de benim için ulaşılmaz olan tek şeyin aynadaki asılı yüzüm olduğunu anlamak bunca zamanımı aldı işte. Bu bir varolma tarzı mıdır? Söyleyiniz bana.

Kapı çalınıyor. Onlar mı ki? Gitmeliyim.

Size tekrar yazacağım.

Her zaman Dostunuz

¹ Vian, B. *Günlerin Köpüğü*. çev. Bahir Güran. İstanbul: e yayınları, 1987, s. 50.

Falçata

Gariptir ılık saçar
Birkaç tel zımba
Beni de alın yanınıza baş belaları
Kendi gerçekliğimi kestim önce
Küp küp falçata usulü
Ayağını yemeğe çalışan bir çocuk gibi
Gözümü ısırdı dişleri kulağımda
Çıkış yoksa
Görünür elbet

idrar söktürücü ayırkotu
iştah açan çörekotu
terleten melekotu
kuvvet verici acı yonga
ishali kesen ayı üzümü
kusmayı önleyen zencefil
çok gerekli bilgiler listesi
sahi, kara kedi görünce ne oluyordu?

Buyurun Efendim, Ne Alırdınız?

— Buyurun efendim, margaritanın yanında özel sosumuza batırılmış biraz kader verelim size.

— Şey... bilemiyorum. Başka neleriniz var acaba?

— En çok giden bu aslında, ama istemezseniz sizin için vücut ölçülerinize uygun mutluluk yanılsaması şurubumuzdan hazırlayabiliriz. İçine istediğiniz miktarda öfke damlalarımızdan da katabilirsiniz.

Nefret iksiri içecek olursanız, onu da bir sağaltıcı kontrolünde önerebilirim. Doz aşımı durdurulamaz kahkaha patlamasına yol açabiliyor. Yine de sizin için sakıncası yoksa sağaltımdan vazgeçebilirsiniz elbette.

— Ben aslında biraz daha sarsıcı bir şeyler denemek istiyordum. Şöyle üzerinden atlayabileceğim, arkama hiç bakmadan seksek oynayabileceğim, dönüşümleri uçurabileceğim türden.

— Bir üst menüden önereyim o halde. Köpüklü yılan buğulama olabilir. Karanlığın sonunu görmenize yardımcı olur. Ayrıca gözleriniz o kadar kamaşır ki duvarlara çarpa çarpa yürürsünüz.

Eğer açsanız, heyecan çorbasını *Dasein* usulü içebilmeyi becermeniz gerekiyor. Yoksa gereksiz çarpıntıdan ölebilirsiniz. Tabi sizin için yine sakıncası yoksa biz her türlü denemenizi isteriz. Emin olun burada her şey sizin için özenle hazırlanmıştır.

Özel Zerdüş bıyıklarımızdan isteyecek olursanız, eski yaşamınıza bir daha geri dönemezsiniz ve yan etki olarak da ya şiddetli baş ağrılarınız başlar ya da kırbaçlı bir kadın olursunuz.

Soluk bir yüze kavuşma niyetindeyseniz, saf akıl da önere-

bilirim size, jülyen usulü. Üstelik yan etkisi de yok. Sadece içine farklı herhangi bir şey katamıyoruz. Eklemeye çalıştığımız her şey geri püskürdü bugüne kadar.

Yuvarlana yuvarlana koşmak gibi bir fantazyanız varsa *élan vital* de öneririm size. Yalnız bundan sonrasında ne yöne gittiğinizi anlamaz, saatin kaç olduğunu asla öğrenemezsiniz.

— Bir üst menü daha var mı peki merak ettim?

— Var.

— Evet?

— Onu siz yazacaksınız efendim.

— Neden?

— Bunu söyleyemem ancak yazmaya henüz hazır değilsiniz.

— Çok şey biliyor gibisiniz.

— Yeterince diyebiliriz.

— Peki beni en son ne zaman gördünüz?

— O piyanonun tuşlarıyla pedalına bakıp bakıp durduğunuzda. Ne tuşlara dokunabildiniz ne de pedala basabildiniz. O kadar yakındınız oysa. Tanıdım sizi.

— Peki burası neresi?

— Doğru soru bu değil.

— Korkarım doğru sorunun ne olduğunu da söylemeyeceksiniz.

— Heyecan arayan sizsiniz.

— Gitmeliyim artık.

— Sipariş vermediniz!

— Size benzemek istemiyorum. Yankı oldu ve ben uzaklara baktım. Çürümeyi göze alabilirim ya da sancılar içinde kıvranmayı. Buyurun göze alıyorsanız uzatın dilinizi. Usulca akıtın zehrinizi. Ben alaşağı ediyorum düzlemimi. Yaşamı ıskalamak değil bana yeni olan gerekiyor.

Tıpkı Benim Gibi

Bir şey olmuş olmalı ama ne? Geriye dönmeden önüne bakmanın kaçınılmazlığında bir şey olmuş olmalı. Bir şey her zaman olur.

— Sorularımı artık soramıyorum efendim. Affedersiniz.

— Solgun görünüyorsunuz. Üşüyor musunuz yoksa?

— Biraz soğuk bir zemindeyim. Ondan olsa gerek.

— Gececektir. Bir şey her zaman olur ve geçer. Geçer ve yine olur. Her zaman yalnız olduğunuzu unuttunuz sanırım. Benimle konuşurken bile kendinizle konuştuğunuzu biliyorsunuzdur herhalde.

— Sorularımı başkalarına soramıyorum. Yanıtları kimse bilmiyor. Çünkü ben bilmiyorum. Oysa insan ne için soru sorar? Soru sormadan kendimi anlatsam sadece, kimse dinlemiyor. Çünkü ben kendimi, herkes kendisini dinliyor. İnsan kendisini affetmeli mi sizce? Sürekli yargılar üzerimizde. Soruyor gibi yapmanın ötesine geçemiyorum. Gerçek soruları asla bulamıyorum. Kör olmalıyım. Perdeler sanki her zaman çekili gibi. Siz bile bir şey söyleyemezsiniz bana.

— Korkarım size hiçbir vaatte bulunmadım bugüne kadar.

— Bulunmalıydınız oysa. Bulunamadınız. Kayıptınız. Yine de suçlu değilsiniz. Çünkü hep ölüydünüz. Tıpkı benim gibi. Ölüler suçlanıp affedilebilirler mi? Ayrımların içerisine hapsedilebilirler mi? Soruyor gibi yapıyorum. Gerçek soruları asla bulamıyorum. Kör olmalıyım. Sizi kendime yaklaştıran da benim uzaklaştıran da. Değişen hiçbir şey olmuyor hayatımda. Umursamazlığımda. İşte bakın bir patlama! Yok etme yok olma zamanıdır şimdi. Neşelenme zamanı. Size değil kendime inanma zamanı.

— Mevcudiyetinizin izlerini silemezsiniz oysa. Unutuşunuzda saklandığınız hakikatiniz evrende bir yerlerde dönüp durmakta.

— İhtiyatkâr davranmak mahvediyor hepimizi. Uyum sağlamak gereği. Birbirimize dokunabilmek için yapılması gerekenlerle yol almak, dokunmanın en saf halini ulaşılamaz yapıyor. Dokunamıyorsunuz. Tıpkı benim gibi. Kör olmalıyım. Doğru soruyu bekliyorum. Gururlu bir adamın gizil sadakatsizliğinde vazgeçişlere yol almayı beklemesi gibi bekliyorum. Bulabilirim evet. Ağlamak için hep bir neden bulmak istercesine dalınan hakikatte tökezlemekten kaçarcasına sığındığım yer neresi sanıyorsunuz? Soruyor gibi yapıyorum. Ve siz dinlemiyorsunuz. Tıpkı benim gibi. Ödülümüz büyük olacak çok belli.

— İzlerin üzerine yeni izler yapmalısınız. Bundan haz duyabilirsiniz. Unuttuğunuz her ne varsa üzerine yeniden yazarak arayışınıza devam etmelisiniz. Bulamasanız da yanıtların ne olursa olsun kendinizde olduğunu bilmek körlüğünüzü azaltabilir. Adı dillerde dolaşmış kaç sorucu göçüp gitti doğru soruları soramadan belki de kim bilir? Yoksa nankörlüğünüzü mü azaltabilir demeliyim? Ödül arıyorsunuz. Bu durumun ödülü yoktur. Ödülsüz kalmaya alışma zamanıdır şimdi.

— Yanıtların hiçbirisi bende değil. Size ya da bir başkasına soru soramıyor olmam yanıtların bende olduğunu göstermiyor, hayır. Yanıtlar hiç birimizde değil. Bunun adı nankörlük de değil. Anlamıyorsunuz. Hiç anlamıyorsunuz. Soru soramıyor olmamdan daha büyük bir neşe olabilir mi? Soruyormuş gibi yapmaktan. Asla bulamayacağımı bilmekten daha büyük bir mutluluk olabilir mi? Anlamıyorsunuz. Hiç anlamıyorsunuz. Yaşam sonlanırken her şeyin sadece birer anı olarak kalacağını anlamıyorsunuz. Soruların bile. Sorulamayan soruların. Yine de yaşamak gerek her bir şeyi. Teker teker. Sırayla. Sorular değil anılar kalacak geriye sadece. Ve bu anılardan da sadece bir kaçı

anımsanacak son noktada. Hangileri? Tek önemli sorunun bu olabileceği hiç aklınıza geldi mi? Derin bir iz olarak kalacağına emin olduklarınız mı? En güçlü izlenime sahip olanlar mı? Yoksa tesadüfen o sırada denk gelenler mi? Hangilerini anımsayacaksınız yaşamınız gözünüzün önünde yok olurken? Hangisini anımsıyorsunuz demeliyim oysa. Şu an yanıtlamalısınız. Çünkü ölünüz zaten. Tıpkı benim gibi.

— Bir şey her zaman anımsanır ve geçer. Geçer ve anımsanır. Geçici olmayan görünür olduğunda ise büyük boşluk, sadece boşluk olan o büyük boşluk, söze dökülemez olana açılır, ürkütmez olur. Tıpkı benim gibi. Ürkütmüyorum artık kendimi. Şize müjde vermeliyim. Dünyevi olandan kurtuluyorsunuz dostum. Çağcıl hastalıkların çok ötesindesiniz. Sorduklarınızla çoktan uzaklaştınız buralardan. Ardınızca gidilemeyecek artık. Kendinizle konuşuyorsunuz sadece. Gerçekten ölüyorsunuz. Neşeyle dans etme zamanıdır şimdi.

Neşeyle Dans Eden Bedenlerin Hikâyeleri

Bazen bir bakarsın her şeyin altüst olduğu bir zaman diliminde bedeninin kıpırdanmak üzere can atar. Uydurduğun türlü türlü hikâyelerle yol aldığında anılarında bulduğun yaratıcı imgeler gerçek yaşamındaki imgeleri de pekiştirir. Yaşanmışlığa benzer bir imgeyle karşılaşırsan benzer benzeri etkileyecektir. Bedenin hareketlerini içeriden izlediğinde yaşayıp belki de yaşattığın kırkbeşlik ağırlık kendine yeniden ve yeniden âşık olabilmek için bedeninde deneyimlediğin uç uca eklediğin düşünce kırıntılarıdır artık.

Kırkbeşlik Ağırlık

Saksağan, şu ince gövdeli nar ağacının dibinde bulduğu ekmek parçasını kapıp uzaklara uçu. İzleyeceği yolu nasıl belirliyordu? Gereksediği şeye ulaşmış olmak mıydı bir sonraki anını kesinliğe kavuşturan? Sabah güne gözlerini açtığı anda gerçekliğini teker teker zihnine getiren bir adamın yatağından kalkarak giydiği terlikler saksağanın siyah gagasının uzandığı işte bu ekmek parçası gibi miydi?

İki sokağın kesiştiği nokta her zaman önemli durumlara nedence olmuştur. Ne olur sokak köşelerinde? Bir sokağın bir diğerine açıldığı işte tam o noktada? Ne olur? Açıklamanın olanaksız olduğu yine de açıklamayı bekleyen bir soru. Canınızı sıkkan gereksiz bir telefon konuşması sonrasında düşüncenizin nerede kalmış olduğunu unutup bir türlü anımsayamadığınız için duyduğunuz öfkede mi saklıdır bu açıklama? Açıklanmayı değil anlamlandırılmayı, fark edilmeyi bekleyen soru. Neler olur sokağın işte tam o noktasında? Titremesini gizleyemeyen,

sadece gözlerini kaçırabilen, hızlı kan akışını bir türlü durdurmaya-
mayan, heyecandan ölmek üzere olan titrek bedenli bir kadının
kırk beş derece ateşle hâlâ yaşayabiliyor olmasında üstü örtül-
müş hangi gerçek yatar?

Kadın erkeğe âşık olur, erkek başka bir kadına, kadın başka
bir kadına. Yaşanamayan işte bu aşkların uzun kuyruklu sak-
sağanların yuvalarının üzerlerine kondurdukları şapka benzeri
yapıyla olan ilgisi, bir dükkândaki şekerlemelerin, küçük çiko-
lataların, kahve bardaklarının konduğu rafa bakıp bir şeyler
mırıldanan insanın kurduğu ilişkiye benzer.

Bacaklarını kırk beş derecelik açıyla sallarken bir yandan da
iki elini yüzüne götürmüş gözlerinin üzerinden aşağıya daire-
sel devinimlerle rahatlamaya çalışan işte şu adam bütün geceyi
uykusuz geçirmiş. Yanındaki masada oturan iki kadının gülü-
şerek konuştuklarını dinlemeyerek çoktan soğumuş olan kah-
vesini beklediği o cuma gününe daha kırk beş gün olduğunu
hesaplayarak içiyor. Bardağın, ulaştığı ağzıyla tekrar masanın
üzerine değmesi arasında geçen kırk beş saniyelik yaşam tutul-
ması sallanan bacaklarını kırk beş gün sonrasına tutturuyor.
Henüz orada olamamanın sarıp sarmaladığı belirsizlik sahip çı-
kacağı nesnesini bulabilme umuduyla sevişirken imgeleminde
canlanan onca görüntüyle baş edebilmek için kulaklarına kadar
kızarması gerekiyor. Peki ya sonrasında? “Orada olma”nın ya-
şattığı mutluluk yüzünde ve yürüyüşünde ne kadar asılı kala-
cak? “Ne zaman?” sorusunu sormaya gerek olmadan, sormadan
işte, soruyor olmak, çaresizlik mi? Demek sorular sorulmadan
da soruluyorlar. Belki bir çift topuklu ayakkabı sesi gizli sorusu-
nu gerçek kılacak ya da bir çift göz, gözlerini kaçıramadığı. İki
göz iki gözle kırk beş saniye bakıştığında indikleri derinlik do-
kunma eşiğini geçtiğinde saksağanların ötüşünü andıran gizli
bir anlaşma, söze dökmeden söze gelen işte bilmem kaç ardışık
notanın işte bilmem kaç insanı birbirine bağladığı.

Moiraların eğirdiği ip bu, çoğu zaman acımasızca. Pan'ın uzaklardan duyulan çığlık sesleri miskin bir köpeğin esnemesini bile yarıda kesiyor işte. Çenesi neredeyse çıkacak kadar ağzı açık kalmış dünyayı aşk döndürüyor diyen bilmem kaç insan işte yüzlerine uyguladıkları dairesel devinimleri hızlandırarak ipleri az da olsa gevşetebilmek için var güçleriyle savaşıyor. Elbette dünyayı aşk döndürüyor. Ve saksaganlar çoktan uçup gittiklerinde geride hiçbir ötüş duyulmuyor. Kırkbeşlik ağırlık çoktan insanların üzerine çökmüş bile.

Kendine Aşık Olabilmek

Aradığın ben değilim ki dedi. Diyemedi. Demek istedi sadece. Bu da bir açıdan aynı şeydi. Ama sadece bir açıdan. Karşı tarafa ulaşamayan iç konuşmalar kişilerin etki alanlarını yok ediyor gibiydi. O halde konuşmaların başka türlü yapılması gerekiyordu. Üzerimize aldığımız gereksiz yüklerle bu konuşmalar yapılamıyordu.

Bazen bir temizlenmeye gereksinim duyar yaşamlarımız. Ama bunu nasıl yapacağımızı bilemeyiz. Aradığımız başka bir şeydir çünkü. Başka. Elimizde olanların yetip yetmemesi değildir mesele. Şu dünyada ne olduğunu, ne olabileceğini görebilmek, duyduğun eksikliği giderebilmek için sınırları zorlamaktır belki. Bir paradigma değişikliği gibi dünyaya başka türlü bakmaya başlamak, belki de bir 'hiç' olduğunu anlamaktır sonunda. Hiç'in güzel tarafı, kendini yok etmek üzereyken kendini varetmeye başlamaktır. Kendi heykelini yontuyor misali, sana ait olmayan tüm yüklerden kurtulmak. Aynı yerlere aynı gözlerle baktığında farklı şeyler görebilmek olsa olsa mucize olur. Oysaki mucize diye bir şey varsa yine kişinin kendisi olsa gerekir, dışarıda aranacak bir şey değil.

Bilgeliğin erişilmez olduğunu bile bile yine de peşinden gitmek, kişinin yaşamının dönüştürülmesinin temelindeki aç-

mazdır. Sürekli bir festival havasında olamayan hayatlarımızı yine de neşeli kahkahalar dönüştürür. Acı içindeyken gülümseyebilmek ne de zor mudur, yoksa pek de zor değil midir?

Zihinsel huzur sağlanmadığında düşüncelerin askıya alındığı bir dünya-içinde-varolma biçimine duyulan özlem, felsefi söylem ile felsefenin aslı arasında yapılan ayrıma doğru yol alır. “Siz hiç marangozluk hakkındaki söylemimi dinleyin diyen bir marangoz gördünüz mü?” diye sorar filozof.¹ Söylem bir yana, ev inşa edilecektir. Dans etmenin faydalarını saatlerce anlatıp hiç dans etmeyen bir kişi bu dünya-içinde-varolma durumunda nereye yerleşmeye çalışmaktadır?

Felsefi düşüncelerin mitoslarla bezenerek daha iyi, daha güzel anlamlandırılabilmesine inanmış olanlar kozmos ile uyum içerisinde yaşamaya uğraşmışlardır kuşkusuz. Tutkuyla dolu olanların seçtiği bir yoldur bu. Poetik ruhun bir yansıması. Neşeyle dans eden bedenlerin dünyayla temas ederek kendi hikâyelerini yaratmaları.

Doğurma ve yaratma, insanın ölümsüzlüğüne bir katkıysa şayet, kendimizi bu dünya içerisinde varedebilmek için yaptığımız anlamlandırmalar her an her şeye yeniden ve yeniden başlayabileceğimizi gösterir bize. Yeni olan, güzel olanda doğurmadır.² Yeni olan, kendini gerçekleştirmek üzere tutkuyla yola çıktığında kendiliğinden gelişendir. Yeni olan, yaratım sürecinin tadına varmak, güzel olandan sadece güzel olduğu için keyif alabilmektir. Yeni olan, kendine ve yaşama inandığında açığa çıkan şeyin peşinden cesurca gitmektir. Yürüdüğün yolun, her ne olursa olsun, özgürlük yolu olduğunu duyumsamak belki de. Ve yeni olan, yaşarken ölmeyi öğrenmektir. “Süreden

1 Hadot, P. *Ruhani Alıştırmalar ve Antik Felsefe*. çev. Kübra Gürkan. İstanbul, 2012, Pinhan.

2 Bkz. Platon. *Şölen*. çev. Azra Erhat ve Sabahattin Eyüboğlu. İstanbul, 1972, Remzi Kitabevi.

azat olmak”, “kendini aşarak ebedileşmek,”¹ dünyayı görebilmeyi her gün bir kez ve bir kez daha öğrenmektir. Ve yeni olan, kendine her durumda, her yeni bilinç halinde âşık olabilmektir. Nilüfer çiçeklerinin çamurda açtıklarını ve açtıklarında da inanılmaz güzel olduklarını asla unutmamak.

Eros'a bir övgüdür *Symposion* diyalogu. Ölümsüzlüğün hep birlikte tadına varabilmek için bir araya gelmiş, tutkulu konuşmacıların birlikte şaraplarını içip, şarkılar söyleyip dans ettiklerini hayal edebildiğimiz felsefi sohbetlerdir. Yudum yudum tadına varılan bir felsefi sarhoşluk. Aşkın ne olduğunu tartışmak üzere bir araya gelmiş bu insanların gerçek aşka yol alan öykülerinin bir buluşması. Dünyayı döndürdüğüne inandığımız aşkın derinleşen bambaşka anlamlarıyla yeniden ve yeniden keşfedilerek insanların varolma öykülerindeki vazgeçilmezliği. Aşkın doğasının ne olduğunun çözülmesi bir yana, aşk duyan insanların kendilerini yeniden ve yeniden bulmaları. Resmi yapılsa adı aşk sanatı.

Deneyimle Bedeninde

Çekiştirdikçe uzayan düşüncelerin bir noktada kopabilme olanaklılığına yapmak istediğimiz tanıklık mıdır yeniye açılan yoksa? İplikleri sarkan ince uçlu lastiklerin uç uca bağlansalar bile eskisi gibi olamayacakları âşikâr mıdır? Çekiştirilmiş düşüncelerin gevşeyip sarkmaları yola nasıl devam edileceği sorusunu sordurtur. Geline ve tam da orada kalınan bir yer var mıdır peki? Kokma, kokuşma, yırtılma, solma ihtimaline karşı yenilenme zamanı tam olarak ne zamandır? Durdurma gereksinimi ile dokunmadan kendi haline bırakma halleri arasında bulduğum ya da kurabildiğim bağlantı, kalbimin tüm bedeni-me kan pompalıyor olduğu gerçeğine eşlik eden akışkanlık gi-

1 Friedman, G. *La Puissance et la sagesse*. Paris, 1970, aktaran: Pierre Hadot. *Ruhani Alıştırmalar ve Antik Felsefe*. çev. Kübra Gürkan. İstanbul, 2012, Pinhan, s. 19.

bidir. Tam da bu noktada sorar çocuk, özlem nerededir?

Bir düşünceyi al ve uzat. Nereye kadar uzatabilirsin? İster top yuvarlar gibi yuvarla argüman yap ve kaç öncüllü olacak sorusunu sor durmaksızın; ister deniz sularının kıyıya gelip geri çekilmeleri gibi bir diyalektiğe açıl. Uzatmak yerine germeyi de deneyebilirsin. Ya da üst üste koyarak merdiven yapmayı. Boncuk dizer gibi tane tane bitişik ilerlesem? Nereye kadar?

'Hiçliğin sonsuzluğu'. Sert mi? Gergin? Yumuşak? Kaygan? Pürüzlü?

Dokunmadan anlaşılamayan düşüncelere tutunduğunda bedenine davet ettiğin yansılara bir bak. Sendeki yansımaları onlar, bir başkasındaki değil. Bak. Sonra yine bak. Ve yine. Anımsamak için çok sonra geri döndüğünde o yansıyı halen koruyabiliyorsan bu deneyim için artık itiraz etme çünkü yoksun kaldığın hiçbir şey yok. Kadeh kaldırmalısın baştan çıkarıcı düşünceler(in)e. Hayran bakışlar ardındaki sır perdesi aralandığında cüretkâr düşüncelerini de ortadan kaldırmaya çalışma. Belki de başka yolu yoktur davetsizliğe açılmaya.

'Davetsizliğe kayıtsızlık'. Ağır mı? Hafif? Uçuşkan? Akışkan? Titrek? Pörsümüş?

Deneyimle bedeninde.

Bedenimdeki karşılıklarını yaşamaya izin verdiğimde açıldığım düşünceler geç kalınmışlık hissini de alıp götürdüğünde kendimden, yoluna devam ettiğim ben, en şekilsiz şekilden daha da şekilsiz ben. Sen şekil vermemeyi öğrenene kadar bu yolculuk. Onun ötesi yok. Ötesi sonsuzluk.

Örülmüş dantellerin arasından bakarak dünyaya ötesine geçmeye çalıştığın her anda alıkonduğunda sorunun yanıtı ağırlığının nereye düşeceğindedir. İşgal ettiğin yer kendin katarsa kendini yitirme zamanı da gelmiş demektir. Hey sen! Bir dur bakalım. Taşma alanıma! Çakılma ihtimaliyle çarpıştığında bu dünyayla, tanınmaz hale gelinceye kadar yok olma arzum

bende. Çürümek istersem çürür, yoluma da pekâlâ devam edebilirim. Duyarsız olamam asla. Belki şiddetli dalgınlıklarımda. Döşediğim kaldırım taşlarımın altında kaç çukur olduğunu saymanın olanaksızlığında. Oysa geliyorum oralara. Yaşamımı taşıra taşıra döktükten sonra içme payı bırakmaya başladığımda, bir yudum, ve bir yudum daha.

Çekiştirdikçe uzayan bedenimin gevşeyip sarktığında varacağı yerde elekten dökülmüş düşünce kırıntıları artık uzayamayacak kadar ufaldığında, uç ucalığın boşunallığında başlayacak olan zaman benim zamanımdır. Yerleşmek istediğim yer işte tam orasıdır.

Deri

Ve insanoğlu yeryüzüne vardığı zaman hayallerine ulaşmak için çabalaması gerektiğini öğrenmek zorunda kaldı. Ah! Bunun için elbette önce hayallerini bulmalıydı. Kim bilir belki bazı insanlar topraktan çıkıyor, bazıları ise gökyüzünden iniyordu. Yine de şu bir gerçektir ki ortada buluşuyorlardı. Ana rahmiydi burası. Biraz ıslak biraz kaygan ana rahmi. Duyumsayanla duyumsananın bir olduğu ana rahmi. Sıvılarla sarıp sarmalanmış, oysa tertemiz aklanıp paklanmış derisiyle işte birden karşımızda! Başkasıyla ilk buluşma. Göremediği derisiyle ben'siz yaşamda.

Hey, merhaba dünya, dokun bana! Ben dokunamasam da! Önce alışmam lazım buralara!

Göremeden görünür olursun ortalık alanda, üzerinde gözler ve ellerle. İnceciktir derin. Ne kadar kalın olacağını –yoksa olduğunu mu demeliyim– bilemezsin oysa. Şaşırmak insan doğası gereğiymiş çok sonra öğrenirsin. Öğrendiğinde aklanıp paklanmış olmanın yalnızca bir ritüel olduğunu da anlarsın.

Ve insanoğlu yeryüzüne vardığı zaman soyunuk olmadığını öğrenmek zorunda kaldı. Giyinik doğduğunu, yaşamı ilerledikçe soyunduğunu. Öyle ki, derisi iyice kalınlaşan bütünüyle soyunmaya hazırdı. Tüm mesele deriyi kalınlaştırmaktı meğerse. Ağırlığı taşıyamayan değişmek zorunda kalacaktı. Öyle kurulmuştu yeryüzünün düzeni, ana rahmi sonrası kıvamlı yaşamı.

İnsan deri değiştirebilir mi? Kuşkusuz, şayet değiştirmek isterse. Giyinik vücudunu kaplayan onca ağırlığı üzerinden çıkarması olanaklı elbette. Belki de bir anda. Öylece...

Bir insan ömrü süresince kaç kere deri değiştirebilir ki peki?

Bilemiyoruz. Yine de bir kere şöyle hakiki bir değişim yaşasa daha ne isteyebilir ki acaba? Hani sanki onu allayıp pullayıp öyle dünyaya fırlatmışlar da o da yaşama dokununca ant içmiş insanımsı derisinden kurtularak yeniden insan olmaya. Bu benim geçici kimliğimmiş, meğer şimdi başlıyormuşum diyerek yaşamaya. Ölmeden önce yeterince vakti kalırsa.

Yıllarca farkında olmadan bunun için çabalamış gibi. Bir anda, öylece, derisinden soyunabilir mi insan sanki? Bir şeyi çok istediğinde değil, soyunuk isteyebildiğinde gerçekleştirmiş. Bu yüzden görünebilmek için düşünmek yetmezmiş. Sanmayın ki soyunmak kolaymış. İliklerine kadar duyumsamak gerekirmiş. Ün arzusu bilgelerin bile en son bıraktıkları istekmiş. Böyle buyurmuş Nietzsche, böyle not düşülmüş insanlık tarihine. Ne de kalın bir deriymiş!

Dokunamadığım derimi bırakıyorum şimdi, tam da burada. Ve işte şimdi seçiyorum bu yeryüzüne nereden varacağıma. Hayalsiz yaşamayı göze alamayanlar diyarında. İncecik bırakmaya çalışacağım yeni derimi, ana rahmi kokan çıplaklığında. Şaşırmanın tüm tadına varıp dans etmeye çoktan başladığımda. Topraktan çıkarcasına ayakta.

Düşünce Bedenler

Engeller azaldıkça çoğalıyor insanın hayatında. Hayatta kalma mücadelesiyle varolduğunu duyumsamaya çalışma arasında gidip geldiğinde, yorulmak yok diyor tüm sesler. Uyuma hakkını sonra kullanacaksın. Şimdi yürümeye devam etmelisin.

Bir “nedir?” sorusundan gideceğimiz yerin neresi olduğunu bilmesek de biliyoruz aslında. Kavramların ne olduklarının sorulması bizi kavramların ne oldukları yanıtına bağlar. Açığa çıkarılacak olan er ya da geç açığa çıkarılacaktır. Çıkarılır. Didikleyle didikleyle. Biraz oraya biraz buraya baka baka. Düşünmenin büyüyle yol alınır, zekice bir bakışla da tamamlanır araştırma. Bir gezintideki saf bir bulma ise, kavramın kendisini öncelediği için, “nedir?” diye sormaksızın kendiliğindenliğiyle açığa çıkan açıklık alanı kişiyi değişik heyecanlar içerisine sokar. Bu gezintiyi farklı yollar deneyerek anlatmaya çalıştığında, tam olarak anlatamasan da, gezintinin kişi üzerinde yarattığı hal, bu kendiliğindenlik içerisinde başkasına belki de sessizlik içerisinde ulaşır. Solipsizmden yeni bir çıkış mıdır bu? Anlatılamayanın anlatılması. İletilemez olanın iletilmesi. Kendiliğindenlikte karşılaşılan yollar.

Düşüncelerle dokunduğunu hissettiğinde başkalarına, oluşan beden(ler)in varlığı hem her yerde hem hiçbir yerde, ara bir yerdedir. *Düşünce bedenler* kategorisi bir varlık kategorisi olarak eros' ile birliktedir. Bedenleşemeyen bedenlerin düşüncelerde buluşması erosa aittir. Ne de olsa o ne bir tanrı ne de bir ölümlüdür. Yokken eksikliği hep hissedilendir. Tam da bu nedenle tanrı olmasa bile tanrısal bir varlıktır. Bir *daimondur*

eros ve ölümsüzlükten pay alır. İnsanları birbirine bağlayan bu ara bedenler saf bir bulmanın karşılaşmalarıdır. Şekilleri olsaydı *düşünce bedenlerin* neye benzerlerdi? İdeal olanda bir buluşma ya da ideal dünyaya ait ideal düşüncelerin ideal insanların buluşmalarının bir şekli. Şekli olduğunu söyleyip neye benzediğini hayal edememek, hiçbir zaman doğru yerde doğru zamanda gerçeklikte bulunamamak gibi. Oysa birikmiş 'iyi' nedenleri vardır insanın. Olmalıdır. 'İyi' sonuçlar verecek 'iyi' nedenler. Bu nedenler üzerine düşünmek 'doğru' olanı yapmaya yöneltir mi bilinmez ama kendini dönüştürmenin kurallarını vermeden öznel bir ilişki kurmak hakikatle, 'iyiye' yönelen bir bilinç olabilir. Kendini sadece bilgiyle dönüştüremeyecek olmanın acizliği üzerimizdeyken, bu acizlikle ne yapılabileceğini düşünmenin yarattığı tuhaf bir keyifle yol almaya çalışmak, erosun köleleştiren değil özgürleştirici gücünü kullanmaktır. Belki de daha çok hayal etmelidir.

Çok az tanıdığın, belki hiç tanışmadığın, hatta hayatta bile olmayan, ortak belleğin yaratılamamış olduğu insanlarla bile ara(n)da oluşabilen *düşünce bedenler* hayal-ideal-gerçek üçlüsünde nereye yerleşecektir? Kesinlik arzusuyla bir yere varmaya çalışmak ister yavaş ister hızlı bir gidiş olsun, bir eseri sayısız kez yorumlamak durumunda kalmak gibi bilginin artık yetmezliğini gözler önüne serer. Belki de bir yerlere yerleştiremediğimiz *düşünce bedenlerin* yalnızca varlığının farkına varmak bile dönüştürüyordur kişiyi, kim bilir? Bu farkındalıktır ki bizi saf bir bulmaya geri getirir. Sezgiden kavrama gidiş kuşkusuz büyüleyicidir ve kavramdan da sezgiye yeniden ve yeniden dönmek gerekir.

Filozofların hayranlık duydukları, bazen bizzat tanıştıkları bazense hiç tanımadıkları bestecilerle aralarında gelişen ve kendi dönüşümsel süreçlerinde dönemeçler oluşturan itme-çekme ilişkisi erotiktir. Yaşanan tutsaklık ile bunun üstesinden gelmek

için verilen mücadelenin özgürleştirici olması, kişinin varolduğunu duyumsayarak kendini yeniden ve yeniden varedebilmesinin nedenidir. İçle dışın birleştiği yer(de)dir eros. *Düşünce bedenlerin* özünde olduğu kadar aslında tüm insan devinimlerinin itici gücüdür eros. Tam da bu nedenle bellekten daha güçlü işler. Kişiler arasında bir araya gelememiş geçmiş yaşanmışlıkların yokluğunu önemsemez, her an yeniden oluşturulabilir olan *düşünce bedenlerle* varoluşu da birlikte duyumsattırır. O halde tekbenci olmayan diyarlara yolculuk da erosla başlayacaktır.

Engeller azaldıkça çoğalıyor insanın hayatında. Hayatta kalma mücadelesiyle varolduğunu duyumsamaya çalışma arasında gidip geldiğinde, yorulmak yok diyor tüm sesler. Gün geçtikçe özgürleşmek için daha çok çabalamak gerekiyor sanki. Oysa sonuç da bir o kadar büyük oluyor. Aşılan her yeni ve daha büyük bir engelle sarf edilen daha çok çabaya karşılık daha büyük bir özgürlük geliyor. Sanki.

Erotiktir felsefe. Arayışın, sorgulamanın muhteşemliğidir. Kendini kendine bağlayıp iyi hissettirdiği gibi ruhları da tutku ve coşkuyla birbirine bağlar. Şayet bu bağlanma özgürleştirici ise bir o kadar da güzelleştirir. Yeni ve yaratıcı deneyimlere yol açar. Yaşam içerisinde güçlü durmayı öğretirken dokunduğu her yere de güzellik getirir, güzellik içerisinde doğurtur. Erotiktir çünkü felsefe.

Zihnimdeki Sisifos Sarkacı

Görüntüler düşüncelere kaçıp bulanıklaşmaya başladığında virgüller koyduğum, koyarak daldığım diyarlara uzayıp uzandıkça imgelemimle duyularım arasında ara bir yerlerde varolduğuma dair inancım güçleniyor. Ve işte başlıyoruz. Burada oluşumdan güç alıp yükselerek sonsuzlukta kaybolma riskinin tadını çıkara çıkara kendime yer açıyorum. Dış seslerin hepsini susturduğum, gereksiz kalabalığı zihnimle öteleyerek derinlere yükseldiğim mekânlar arasından bir mekâna yerleşiyorum. Kendimleştirdiğim tek mekân burası olsa gerek. Kendimi kendimde hissettiğim, rahat ettiğim tek mekân. Benim mekânım benim *ethos*'um. Tekbenci olabilmemin bulabildiğim tek yolu. Duyuları askıya alıp o askıdan düşünce düzlemine tırmanışa geçtiğimde bu yolculuğu benden başkasının yapamayacak olmasıyla ya tepeye varıp duyulardan büsbütün uzaklaşacak ya da bu tırmanışı gerçekleştirirken önüme çıkan "kendine gel!" çağrısıyla duyular düzlemine geri döneceğim.

"Dünya içinde varolmak ne demektir?" sorusunu sorarken nedense eklenen 'dünya içinde' vurgusuyla bu soru acaba neyi sormaktadır? Kendimle ve başkalarıyla kurduğum ilişkilerde adına "*ethos*'um" diyerek kaçıp nefes alıp kendimi varetteğim düşünce mekânı da zorunlulukla dünya içindedir. O halde 'dünya içi'ne yapılan vurgu durumun kaçınılmazlığındaki derinliğedir. Zihnimde yaşattığım bir tür Sisifos öyküsü de bu olsa gerek. Zirve ile düzlük arası yokuş düzleminde sarkaç misali bir ara diyar yaşamı. Sürekli çıkıp indiğim, inip çıktığım. Bedenime doladığım iple bedensel varlığımı kendi belleğine bırakıp gündelikliğe tutunmaya devam ederek yukarı çıktığım, duyular üstü

düşünce düzleminden aşağı kayarken ise *ethos*'umu hiç bırakmadan yaşamımı sürdürdüğüm ara yer. Durduğum yerde aşağı inip yukarı çıkmakla, yukarı çıkıp aşağı inmekle yüklü düşünce yaşamım çok şey topluyor aşağı-yukarı arası bu gidiş-gelişlerde. Duyulur dünyanın sadece görüntüler bütünü olmadığını kabul ettiğimde ise toplayıp biriktirdiklerimin de daha iyi farkına varıyorum. Yine de benim dışımda bir dış dünyanın varlığının sadece görüntülerden ibaret olduğunu düşünmek bazen hoşuma gidiyor. Bu görüntülerin hepsini zihnimde düşüncelere indirgeyebiliyorum çünkü. Bu düşüncelerle ne yaptığım, hangilerini bir araya getirip bilgi üretmeye çalıştığım ve bu bilgiyi gerçekten üretip üretmediğim öznelliğimle baş başa kalabilmem, *ethos*'uma beni içten içe daha çok bağlıyor. Öznelliğimden çıkıp başka zihinlerle karşılaşma olasılığında ise her durumda duyulur dünyaya geri dönmek gerekliliği önümde beliriveriyor.

Bilemeyiz, bilsek bile başkasına aktaramayız şüpheci görüşten tekbencilığe geçiş kolay olsa da bu bilgisel bağlam içerisine hapsolmadan çıkabilirim belki de. Dünya içinde varolma durumumdan yola çıkarak tekbenci görüşü daha baştan askıya alıp köşeye sıkışmama engel de olabilirim. Yaşam akıp giderken başkalarıyla bir arada olduğumuzdan ne kadar da eminiz ne de olsa. Düşünce dünyasında kanıtlayamadığım için varsayım kalan pek çok düşünce, yaşam koşuşturmacası içerisinde kendilerini adeta çoktan kanıtlamışçasına sorulacak soru bırakmaz oluyor. Yaşarken düşünebilmek için bile zamanı bir anlamda da olsa durdurmak gerekiyor sanki. Oysa yaşam beklemiyor.

Zihnimiz soyut ayrımlarla meşgulken bazılarımızın birlikte yaşamamızdan kaynaklı karşılaştığımız kimi sorunlara tepki gösterdiğinden ne kadar da eminiz mesela. Sartre'ın ifadesiyle, "*angaje*" olan düşün insanları gibi. Belki gündelik hayatın içine de tam da böyle dalıyoruz. Olup bitenlere, olağanlıkta gelişenlere etkide bulunup değiştirmeye çalışıyor, *ethos*'u bu ortaklıkta

birlikte içeriklendiriyoruz. Her şeyi düşünceye indirgeyebildiğim, öznelliğimle baş başa kaldığım tek durum düşünce dünyam ise, gündelik hayatta tekbenci olabilmek için *angaje* durumundan da kopmam gerekir. Bu da pek olanaklı olamayacağı için tekbencilığe ancak mutlak bir düşünce dünyasında sadık kalınabilir. O halde gündelik hayat içerisinde tekbenci olmak pek de olanaklı değildir. Zihnimde yarattığım Sisifos her gün her an aynı işi yapıyor olsa da tam da bu nedenden dolayı kendimi kendimde hissettirerek beni *ethos*'uma tutundurduğu için, beni kendi evimde yaşatıp ben olmamı sağladığı için onu mutlu da tasarlayabilirim.

İleri Geri

Sorgulayıcı benliklerimiz kandırılmışlık duygusundan tükenmiş olsa gerek, sıkılmışlıkla yeni başlangıçlar yapmak arasında yol almaya çalışmakta.

İki ileri bir geri. Beş ileri dört geri. Üç ileri üç geri. Kaç ileri kaç geri? Havuz problemi çözmekten daha mı az yararlı? Yoksa zararlı mı demeli?

Herkes *gerçeküstücülük özel sayısı* çıkartabilmeli. Şu hayatta. En az bir kere. Ne işe yarar diye sormaksızın. Özel sayı ne de olsa.

Süreğen değişim içerisindeki benliklerimiz, değişe değişe değişmeyen bir şeye varacağı yanılgısıyla ömür tüketmekte. *Sürekli değişirsem şayet kendim olmayı başarabileceğim* dürtüsüy-le hırpalanan kaderlerimizi kendi haline bırakamama takıntısı bize ne zaman bulaştı?

Hayallerimiz vardı oysa bizim. On ileri beş geri. Bizden geriye ne kalacak varış anında şimdi? Bırakılmışlık, bırakmışlık, dolanmışlık, biriktirilmişlik, saklanmışlık? Terk edilmişlik?

Terbiye eden-edilen insanoğlu, sonunu görememek sana ne kadar acı veriyor?

Büyüdükçe varacağımız yere yakınlaşıyoruz sanısı ile gecikiyoruz sanısı arasında gidip geldikçe, “neyi yanlış yapıyoruz?” sorusunu daha çok sorar olduk sanki. Yüzümüze çarpılacak kaç apaçık gerçekle karşılaşmamız gerekiyor neyi anlamamız gerektiğini anlayabilmek için? Ne aradığımızı bilseydik aramazdık basit gerçeği ile neden mutlu olmak yerine kandırılmışız gibi yaşıyoruz sekiz ileri üç geri?

Varacağımız yer yok, bin ileri, nokta. Varmış gibi yaşayıp

hayalleri ertelemek insana özgü. Yarın olacaktır elbet. Umut varsa. Yarın olmazsa beş sene içerisinde. O da olmazsa on seneye kesin. Dört ileri bir geri olur bu iş. Nedir tutan bizi? Çocukluktaki şekillenmelerimiz yahut toplum dediğimiz muğlak bahanemiz. Sığınaklarımız en büyük belki de tek düşmanımız.

Derin bir nefes almaktaki zorlanışımız, *olmak* erekli yönelişimizde *oluş'u unutuşumuz*. Değişmeyen bir şeye değil varışımız. Sorunumuz, gerçekte olmayan bir varoluş amacına kendimizi bırakmışlığımız. Doğduysa bundan doğmuştur terk edilme yanılığımız.

Dokuz ileri sekiz geri yeniden çizeceğiz kaderimizi. Bu sefer bulacağız varolma ereğimizi, yöneldiğimiz kendi iyi ve güzel'imizi. Görmeliyiz ne olursa olsun kendimizi ne kadar değiştirebileceğimizi.

Neşemizin *kaynağının kendimizi sürekli olarak değiştirebilme-* *mizde olduğuna dair inancım* güçlenirken yirmi iki ileri yirmi bir geri yorgunluğumla ağırlıksız hayallerimin koca bir kayayı tek başıma kaldırmışçasına gerçekleşmesini istiyorum. *Tadına öyle varacağım bu yaşamın. Mesele buysa. Neresidir ileri neresidir geri, ayrıca? Görünür olmayan etkiler görünür oldukça.*

Yönün Yönsüzlüğü

Kokusuz yaşamlara hiç bulaşmadan birinci şahıs söylemle tutkulu ve ilintili yaşamlara yol almanın yolunu bulabilirsek hep. Her ne olursa olsun. Ağır ya da hafif, karanlık ya da aydınlık, kolay ya da zor, güçlü ya da zayıf, çirkin ya da güzel, hüzünlü yahut esrik buğulu bakışlar ardında, pişmanlıklarla dolu ya da kanlı canlı dibine kadar. Filozofla birlikte “*Ya/Ya da*” diye haykırarak tüm dünyaya, alabildiğine varoluşçu kaygılı-kaygısız eski yeni kokulu keşiflere dalsak. Her şeyin tadını çıkarabilirsek. Her şeyin. Gökyüzüne bakmayı hiç unutmasak yalnız ya da kalabalık. Bir yerleri hep bulsak ayıklayarak ya da yarararak. Seçim yapma kararsız kalma seçememe ikilemlere düşme boşunalığında yapsak tüm seçimlerimizi, var gücümüzle varolarak. Ah o yön belirleyici kararsızlık anları! İki tarafı birden seçemeyişte kalma durumu. İnsanı tam anlamıyla dünyanın içine yerleştiren o çıkmaz hal.

Bir tarafa ait olmadan seçmeye zorlanmak, yine de her şeye rağmen seçmek, başka türlü yaşamlara açılan birer fırsattır. Görülmez çoğu zaman ne yazık! *Ya/Ya da*’nın bir ucuna sürükleniriz hep. *Ya/Ya da, Ya/Ya da...Ya/Ya da*. Bu yöne mi yoksa şu yöne mi gitmeli? Öyle mi yapmalı, böyle mi yapmalı? Yap işte! Seç birini! Seçemiyor musun? Seç! Ne fark edebilir ki?

Ne de korkarız yanlış olanı seçmekten. Nereden emin olacağım doğru olanı seçtiğimden diye sorup dururuz kendimize. Ya yanlışsa! Ya yine aynı şey olursa! Ya bir daha geri dönüş yoksa! Ya bir daha olmazsa! Ya hiçbir zaman olmazsa! Pişmanlık duymamak için bu kadar gerginlik. Keşke dememek için. Aman sakın. Kötüdür pişman olmak. Çok kötü. Neden peki?

Bırak pişman olayım. Zaten olmayacak mıyım? Zihinde kalan bir tasarı değil ki varolmak. Terleyeceksin, titreyecek, uykusuz kalacaksın, hayal kırıklığı yaşayacak, isyan edeceksin. Zorluğa meydan okuduğun sürece yanlış seçim seçeneği de yok olacak, korkusuz kokulu bir yaşamın içine yerleşeceksin. Varolabilmek için mücadele ettiğini gösterecek bu yerleşim sana. Ve bu mücadeleden sıkıldığında bile varoluşunu duyumsayacaksın. Vurdumduymazlığının sonuçsuzluğunda, ilerlememenin geriye gitmek olduğunu fark edecek ve tekrar ayağa kalkmak zorunda kalacaksın.

‘Hangisini seçeceğim’ çıkmazı değil, çelişki içerisinde kalarak mücadele etme yükümlülüğüdür bu. Çelişki kokusunu buram buram duyarak yaşama ıstırabının sevinci ya da yaşama sevincinin ıstırabıdır. Notlarını alıp çelişkileri kâğıt üzerinde çözen gözlemci modeli değil, *her an dünyanın içine yeniden ve yeniden yerleşen kişinin ‘kişi’ olabilme haykırışıdır. Varoluş dediğimiz. Dönüşümdür.* Bir tarafı seçmek değil! Tüm mesele karşıtları bir arada anlamaktır. Dolayısıyla da iki yön yoktur. *Yönün yön­süz­lüğüne evrilmektir varoluş.* Herkes ‘o yöne’ bakacağını zannederken, çünkü tüm belirtiler onu gösterirken, başka yöne bakma ayrıntısında gizlidir varoluş. Ve o başka yön çelişki kokusunda yaptığın derin seçimdir. Kararsızlıkla ne yapacağına karar verme yahut tam karar verirken içine işleyen, yavaşça içeri sızan pişmanlık yoludur. Kendini hazırlamanın, hazır olmanın, ‘hazırım işte!’ demenin de ötesinde, artık hiç not almadan bir deneyimin içine yerleşebilmek inançla ve uzunca sessiz bir yürüyüşün başında, ortasında ve sonunda, bütünüyle tereddütsüz kendin olamayacak kadar bir enginlikte, yapman gerekeni yapmaktır. Pişmanlık duyarken hiç pişman olmadığını söyleyebilme cesareti belki de. *Teslim olmaktır varoluş.*

Yitik

Her şeyi aklıyla çözebileceğine inanmış insanoğlu, hayal kırıklığına uğradın, değil mi? Çözüm üstüne çözüm ürettin ama çıkışsız kaldın sanki çoğu zaman. Evrensele açılmanın başka yolunu bulamadın. Mecburdun. Hayal gücünü bile kullanırken onsuz yapamadın. Adeta tepeden tırnağa akıldın. Çaresizliğini görmezden geldin. Ya da gördün ama üstünü örttün. O kadar da kibirliydin! Aklınla meydan okuyordun ve sürünmeyi yediremedin gururuna. O gurur dediğin de sanırım aklının bir parçasıydı, değil mi? Nice “başarılar” elde edince susturdun kalbinden gelenleri de. Ayıpladın. Onları da evrenselleştirmenin yolunu aradın, bulmuş gibi yaptın. “Altın orta”yı bulduğunda daha da mutlu oldun. Olduğunu sandın. Hep bir “orta” bulabiliirdin. Gerçekçi oldun ve arzu ve eğilimlerini bastırmak yerine onları dizginlemekten söz ettin. Ahlaki erdemleri bu şekilde kucakladın. Hayvansal yönünü inkâr etmedin ancak onu kontrol altına almalıydın. İnsan olmanın başka yolu yoktu. Hayvani içgüdülerinin peşinden gittiğinde korkunç şeylerin başına geldiğini deneyimledikçe ne kadar doğru kuramlar ortaya attığını gördün ve aklını bir kez daha sevdin. Zevkperest yaşamlar süremezdin. Hoş karşılanmazdı. Ahlakı yaratmak hayvana karşı sana özgüydü ve öyle kalmalıydı. Yargılarını konuşturmanın tek yolu da buydu. Zaten bir hayvan senden daha ahlaklı olabilir miydi? Olsaydı bile bunu anlayabilecek yetiye sahip değildin. Ne de olsa her şeyi yine kendi aklınla kendi ahlakınla anlayacaktın. Gerçekleri göremeyip yine yeniden kuramlar öne sürecek ama adına gerçekleri görmek diyecektin.

Bedensel hazların gelip geçiciliğini gördüğünde daha büyük, daha gerçek, daha süreğen bir mutluluk getirecek hazlara da yöneldin. Daha az acı çekmenin yolunu bulmuş gibiydin. “En yüksek iyi”ye daha çok ve daha çok yaklaştın. Entelektüel olmaya yönelip hazlarının çok özel türden olduğuna inandın, inandırıldın. Doyumsuzluğunun üstünü ne de güzel örttün. Adına da “kendini sürekli terbiye etmek” dedin. Yani aslında bir hayvan olduğunu da kabul ediverdin. Ayırıyordun ama olsun. Adını koyunca değiştiğini sandın. Ey insanoğlu kendini kandırmaya devam edebilirsin, bence hiçbir sorun yok! Var diyene inanmazsın olur biter.

Yüce gönüllü olmayı da denedin, evrensel ahlakın çok ötesinde. Bunun için yüreğinin defalarca sertleşip yumuşaması gerekti. O zaman gördün ki bazı şeyler gerçek olamayacak kadar güzeldir. Ve tam da bu nedenle güzel kalmaları gerekir. Yüce gönüllü iradelerin evrensele değil de tikele açılmalarının başka yolu olmayabilir. Kutsanmışlıkla yıkanmak, asli bir görev bulmuşçasına kişiyi değerler ötesine bağlar. Konuşmanın artık laf kalabalığından başka bir şeye dönüşemediği gerçeğiyle, anlatılamayan sessizlikte belirmeye başlayan derin ve özel anlamlar sonsuza dek yeterli kalır. Kalmalıdır. Susmalıdır.

İmana giden yol mudur bu? Aranıp bulunabilir mi? İbrahim’in sessizliğine, sessiz kurbanına giden yol örneğin? Bulunamaz. Evrensel değildir çünkü. Havada kan kokusuyla, dünyevi tüm algılarını kapatan kararlı ve yüce bir yürüyüşle, iman yürüyüşüyle varılan Moriya dağına, aklını bırakıp imanını yanına alan insanın öyküsünü duydun mu? Yumuşak, sevecen bakışlarının dehşet anlarına dönüşüp görevini yerine getirmesiyle sınamadan geçmiş ancak sonrasında gözlerindeki parlaklığı yitiren insanın öyküsünü? Seçme şansы olsaydı, sil baştan yaşarmıydı o sonsuz birkaç günü? Seçimsizlik değil miydi ki yoksa onu imana götüren? Kierkegaardca.

Ahlaki askıya almanın yolu trajik kahramandan bir vazgeçiş mi? Peki neden askıya alınmak istenir ki ahlak? Yoksa yoksa aklın yetersiz kaldığı durumların habercisi midir? Bir mucizenin beliriş i. Kendi gücünden bir vazgeçiş. Yüce ve dar bir yola girdiğinde soruların birer birer yok oluşu.

Herkes herkesi anlayabilsin diye evrensel olan içerisinde kendini ifade ettiğinde tikel artık yitiktir. Ne kadar çok konuşursak o kadar yitirilir. Sessizlik kuşkusuz bu nedenle dile gelmezdir. Yitik bir konuşma için her şeyden mahrum kalmak, her şeyden feragat etmek gerekir ki bu da olanaksızdır. Konuşulduğu an ahlaki taleplere maruz kalınır. Mucizelere veda edilir. Doğrulanacak bir son bekleyişiyle adım adım ölmüş bir şekilde ilerlenir. Adı ilerlemekse! Korku dolu sözler ve bakışlar yoksa nır. Deneyim deneyim olmaktan çıkar, başkalarına süslü görünecek, kendini koruma altına alacak savunmalı korunaklı yaşamlara dönüşür. Ne de olsa bir mutlu son olmalıdır, değil mi?

Yaşamı Yaşamanın Olanaksız Deneyi

“İnsanların üşüdüğü bu soğuk kış zamanında, ‘Herkes her-kesten soğudu’ tümcesini niceleme mantığında sembolleştirin ve içiniz ne kadar da ısınacak gözlemleyin” dedi, aynı anda hem tümce içerisinde tümce kullanarak hem de kalemlerini düzen içre dizerek yan yana. Aynı uzunluktaki kalemlerin masanın üzerindeki sıralanışlarında aralarındaki mesafenin de aynı olması gerekiyordu. Düşünce düzlemiyle günlük yaşayış arasındaki uyumsuzluğu hissettiği her o iç sıkıcı çaresiz sürece girdiğinde kalemlerini çıkarıp diziyordu yan yana. Çözumsuzluktan kendini kurtarmak istercesine mantıklı mantıksız, us-içi us-dışı bir ‘oyalanma’ yöntemi bulmuştu. Bu ‘oyalanma’ bir deneydi de aynı zamanda. Bu iki dünyayı aynı anda yaşamayı deniyordu. Bazen farklı uzunluktaki kalemlerle de yapıyordu bu deneyi, sonucun değişip değişmeyeceğini görebilmek için.

Yukarı aşağı, sağa sola, hızlı yavaş devindirirken kalemleri aynı anda da bir bildirsel tümce söylüyordu. Dile getirilen yargı bir hareket dizisine ve devindirilen kalemler de bir yargıya karşılık geliyordu. Yürürken konuşmak, konuşurken yürümek gibi değildi ama. Farklıydı. Herkesin bulamayacağı ya da bulsa bile denemeyeceği özel bir yöntem olduğuna inanıyordu bunun: Aynı anda düşünen ve eyleyen bir gözlemci özne konumunda olabilmenin yöntemi. Kalemleri her defasında belli bir düzen oluşturacak şekilde yan yana dizerken eklenen birleştirici unsur ‘devinim’ ile düşüncelerin mi yoksa kalemlerin mi devindiğinin iç içe geçmesini gözlemliyordu. Bu deney için bazen dile getireceği tümceleri deneyde kullanmak üzere ön-

ceden kağıda yazıyor, bazen de deney esnasında kendiliğinden üretmeye yöneliyordu.

Kalemlerle oyalanma deneyinin gündelik hayattaki karşılığı şöyle bir deney olabilir: Sözelimi yolda yürürken “yürüyorum”, “yürüyorum”, “yürüyorum” diyerek yürümek, ayağın takılıp düşerken “düşüyorum” diyerek düşmek, konuşurken her nasıl olacaksa artık “konuşuyorum”, “konuşuyorum”, “konuşuyorum” diyerek konuşmak, kısacası her davranışı ya da eylemi sözle de dile getirmek. Oysa tek bir anda bile birden çok şey gerçekleşiyordu. Dile getirdiklerimizde bir yandan da bedenimizin devinim içindeki uzuvları için de bir karşılık bulmak gerekecekti. Hatta durağan halde olanlar için bile. Gözlemlenenler, düşlenenler ve başka eyleyenlerin varlığı da eklenecekti bu deneye. Tam da işin içinden çıkılmaz bir hal alacak ve deneyi gerçekleştirmenin olanaksızlığı apaçık ortaya çıkacaktı. Birisiyle konuşuyorsunuz diyelim. Aynı anda hem konuşuyor olduğunuzu dile getirmezsiniz, hem bir yandan söylemek istediklerinizi karşınızdakine söylemeniz ve her defasında söylemek üzere olduklarınızı da söylemeye devam etmeniz gerekir. Ve elbette bu gittikçe tuhaflaşan ve olanaksızlaşan konuşma esnasında bir de etrafta olup bitenleri konuşmaya eklediğinizi ve tüm bu yaptıklarınızı bir de herkesin aynı anda yaptığını düşleyin. Sonra bir de yürürken “yürüyorum” demek yerine örneğin “dans ediyorum” diyerek yürüdüğünüzü, düşerken “düşüyorum” demek yerine “sarılıyorum” diyerek düştüğünüzü ve bu deneye soru ya da emir tümcelerini de kattığınızı düşleyin. Sonsuz sayıda hareket dizisi ve tümceyle baş başa kalın. Yaşamdaki olanaklı durumları tüketemeyeceğinizi kanıtlamış olun.

“Vay be!” dedirten türden son derece özel bir yöntem, deney, deneyim. Yaşamın aslında tam da bir sanatsal performans olduğunu gösteriyor bize. Öyle bir performans ki, “ölüyorum” ya da “gidiyorum” ya da “her neyse” diyerek ölürken kapanan

sahne perdesi tam yerini buluyor. Dile getirilmeden dile gelen ne kadar da çok şey var ve biz bunların çoğunun farkında bile değiliz. Dikkatimiz aynı anda düşünce düzlemi ve günlük yaşayışta olamıyor. Yaparken aynı zamanda yapmakta olduğumuzun da farkına varamıyoruz. Farkına varmaya yöneldiğimizde ise yaptığımız üzerine düşünmeye yöneldiğimiz için yapmakta olduğumuz şeyi yapamıyoruz. Oysa bu iki düzlemi aynı anda yaşıyoruz biz. Çünkü yaşıyoruz. İki dünyayı zaten aynı anda yaşadığını yani belki de iki dünya olmadığını anlayabilmek için neden başka bir deneyime gereksinim duyuyoruz o halde? Yapılan deney neyin deneyi olmuş oluyor? Tuhaf bir durum gerçekten! Olağan bir durumun, yapının, özün farkına varabilmek için başka bir yol bulmak gerekiyor. ‘Oyalanma’ diye bulup geliştirilen bu yöntemle dile gelmeden zaten yaşananın yaşanmadığı sanılarak dile getirilişinin yeni görme biçimlerine kapı araladığı ortaya çıkıyor. Bir yandan yaşarken bir yandan da görmeyi yeniden ve yeniden öğrenmek gerekiyor. Performans mı gerçekçi yoksa gerçekler mi performansla dönüşüyor? Yoksa yoksa, yaşamın kendisi üzerine deney yapmanın yani yaşamı yaşamanın olanaksız deneyi midir bu?

“İnsanların üşüdüğü bu soğuk kış zamanında, ‘Herkes herkesten soğudu’ tümcesini niceleme mantığında sembolleştirin ve içiniz ne kadar da ısınacak gözlemleyin” dedi gerçeğin gerçeküstü ve mantıkla buluştuğu devinen yaşantılarında. Ne de olsa yaşamın kendisi muhteşem bir performanstı. Kalemelerini devindirmeyi durdurdu. Kendi de durdu. Kıpırdamadan öylece kalmayı denedi. İç sıkıcı çaresiz süreçte dışsallaşmış benliğinin bu sefer dışarıyla bağlantısını askıya alarak kendi süresine, içsel benliğine döndü düşünce içre. O sırada kapı zilin çalmakta olduğunu duymadı. Ne de olsa bütünüyle kendindeyken kapı çaldığında zilin sesini duyup duymayacağının deneyini yapmaya çoktan yönelmişti bile.

Kendime Solipsist

Solipsist olmak için her zaman nedenimiz vardır. Ve bu iddia size şu an bir şey söylüyorsa, solipsizmden çıkmak için de.

İki farklı zihnin birbirini bütünüyle değil ama kısmen de olsa anlayabileceği bilgisinden yola çıkmak, mutlak bir solipsizmin reddine götürecektir. Oysa yarı solipsist olmak da biraz tuhaf bir düşünce kabul edilebilir. Solipsizm doğru mudur yanlış mıdır yani? Evet-hayır basit yanıtının verilemeyeceğinden çoktan geçmiş birisi bile yine de bilmek ister. Solipsizm gölge gibi peşimizdedir ne de olsa. Kaçmaya çalışsan ya da inkâr et-sen bile seninle birlikte gelir ve şartlar oluştuğunda kendini derinden hissettirir. Dönüp de baktığın bu gölge başkalarında da mevcuttur. Belki de gölgelerimizdir konuşmaya çalışsan.

İnsan ilişkilerinin temelinde birbirini bir türlü anlayamayan, anlamak istese bile bunun tam gerçekleşemeyeceğine kendini inandırmış ve yılmış, “en iyi” ilişkiyi kurma olasılığının yüksek olduğu durumlarda bile kurmanın olanaksızlığını deneyimlemiş insanlar, gölgelerle yetinebilmeyi kabul edecek kadar çözümsüz kalabilirler. Ben, sen değilim ve sen de, ben değilsin. Bunu kabul edelim ve bırakalım gölgelerimiz konuşsun. Zihinlerimizde uyanıp geri kalanlarla baş başa kalmanın buruk tadını çıkaralım. Bir şekilde anlaşıyoruz nasıl olsa. Anlaştığımızı sansak da. Ya da anlaştığımızı sanarak da anlaşıyoruz diyelim.

Bir başkası tarafından anlaşılma beklentisi ya da güdüsüyle konuşmaya başladığımızda, çoğunlukla söylediklerimizin zihnimizdeki arka planının karşı tarafça bütünüyle okunduğunu varsayabiliriz. Böyle olmadığını anladığımızda da, örneğin konuş-

tuğumuz kişinin “yanlış anladığını” fark ettiğimizde, zihnimizde aslında bir arka planın olmuş olduğunu işte o zaman fark ederiz. Peki, ortada yanlış anlaşılma olmadan konuşma seyrinde devam ettiğinde ne olur? “Doğru anladığını” varsaymanın sorunlu olmadığını düşünerek konuşmaya devam ederiz. Oysa bir başkasının, söylediklerimizi tam da kastettiğimiz anlamıyla anladığından emin olabilir miyiz? Dahası biz kendimiz ne kastetmek istediğimizi gerçekten biliyor muyuz? Daha da ileri götürürsek, ister yanlış ister doğru anlaşıldığımızı kabul edelim, biz gerçekten de karşı tarafın anladığı şeyi kastetmiş olamaz mıyız? Bir başka deyişle, insan bir başkasını yanıltabileceği gibi farkında olmadan kendi de yanılamaz mı? Nitekim belleğin işlevi biraz da kişinin şimdi’deki arzu ya da çıkarları doğrultusunda kendini yenilemektir. Olup bitenler de bu anlamda hiçbir zaman geçip gitmiş olmazlar. Bu durum da insan ilişkilerine ister istemez yansır. Vakti zamanında anlaştığını sanan insanlar bir zaman gelir de anlaşmazlık yaşarlarsa, birbirleriyle olan geçmiş ilişkilerinde de sorun görmeye başlarlar. Zihnin arka planı da böylece sürekli değişim içerisinde olur.

Gerçekten de ben karşı tarafa ulaştırmak istediğimin ne olduğunun farkında mıyım? Belki de *kendime solipsistim*. Kendimle olan ilişkimde “kendi” dediğimi parçalara ayırdığımda, birbirini anlamayan yönlerimin olduğu ve bu yönlerin birbiriyle konuşabilmek için çaba sarf ettiğini ya da etmediğini de görürüm. Peki o zaman *benim hangi yönüm karşımdaki kişinin hangi yönüyle konuşmaktadır?* “Seni artık hiç anlayamıyorum, değiştin!” dediğimizde, o kişinin hiç bilmediğimiz bir yönüyle hiç tanışıp konuşmamış olduğumuzu kabul etmeyiz. Daha çok kendimizi savunmakla meşgul oluruz. Karşımızdakini mutlaklaştırdığımız gibi kendimizi de mutlaklaştırmışızdır çünkü. Konuşa konuşa anlaştığımız doğrudur ama hangi yönlerimiz o sırada birbiriyle konuşmaktadır? İmandıklarımız, savunduklarımız, duygulanımlarımızdan

hangileri bir diğeriyle tam da o sırada iletişmeye çalışmaktadır?

Anlaşılmayı istesek bile bütünüyle anlaşılamayız. Bununla birlikte anlaşılmayı yine de istemek ve bunun için çabalamak, kendi varlığımı da onaylamak için gerekli gibidir. *Kendi varlığımı onaylamak için başka zihinlere gereksinim duyuyorsam da "kendime solipsist" kalıp, başkalarıyla "yanılsamalı anlaşılır düzeyde" ilişki kurabilirim.*

Başka zihinlerin benim zihnimde uyandırdığı etkilerle "ben varım" diyebiliyorsam, zihin-olma anlamında bir başkasını gereksiyorumdur. Bu kadar çok düşünce ve duygulanım karmaşası içerisinde başka zihinlerin varlığını reddetmem kendi zihinsel varlığımı kendi başıma onaylamamdan daha zor gözüküyor. İnsan, yanlış anlaşılımlar ve anlaşılamamalarla yaşıyor olsa bile daha en baştan başkalarıyla etkileşim içerisinde olabilen bir varlık olduğunu reddedemeyecektir. Belki de tam da bu nedenle *düşünüyordüğümü söylemeden önce, etkileştiğimi söyleyebilmeliyim.* Hatta bu etkileşimlerin bedensel biçimlenme ve biçimsizleşmesine de maruz kaldığımı deneyimlediğime göre, daha bedenken düşünebiliyor ya da düşünürken düşündüğümü de bedensel anlamda deneyimliyorum.

Gerçekten karşı tarafa ulaştırmak istediğim şeyin ben ne kadar farkındayım? Ne ulaştırmak istediğimden bağımsız olarak karşımdaki insan benim söylediklerim üzerinden her türden etkiye maruz kalıyor. Bedensel ve düşüncel bu etkilerin toplamı onu benim için var ediyor. Ben, "o varolduğu için ben de varım" diyorum. Karşımdaki de benim için aynı şeyi söylüyor. Ama kimse kendisi için ve kendisinden yola çıkarak söyleyemiyor. Kendi varlığımızın onaylanması için bilgisel anlamda bile olsa bir diğere gereksinim duyuyoruz. Belki de yüzyıllardır "kendini bil!" sözünün içini bir türlü dolduramayışımızın nedeni kendimizi ancak dolaylı yoldan onaylayabiliyor oluşumuzdur. Kim bilir?

Solipsist olmak için her zaman nedenimiz vardır. Ve bu yazı size şu an bir şey söylediyse, solipsizmden çıkmak için de.

Mesafe Bağları

Bazı şeyler konuşulmaz. Yaşamın satır aralarında aktarılır. Anlaşılır anlaşılmaz. Sonra yine konuşulmaz. Dile getirilmeden yine aktarılır sonra. Sessizliğin de türleri olabileceğini düşün­dürtür insana.

Bir mesafe vardır sessizlikte. Bir *arada olma* mesafesi. Ben ile dünya, sen ile yaşam, sen ve ben arasında. Bu *aradalık haline* dair soru sorulduğunda oluşan görünür görünmez bir bağ me­safesi. *İki kişi ya da iki şey hiçbir zaman sadece iki kişi ya da iki şey değildir. İki kişi ya da iki şey ve ara(ların)daki ilişkidir.*

Yaşamın içerisinden çekip çıkarttığım “nasıl bir yaşam yaşa­malıyım?” sorusunu sorduğum anda yaşamım ya da dünya(m) ile aramda oluşan mesafe, sorduğum sorunun yanıtını nerede aramam gerektiğini göstermesi açısından gereken bir bağ mesa­fesidir. Bu mesafedir ki beni anlamlandırmalarım sonucu ger­çekleştirdiğim eylemler(im)le yeniden dünyanın içine fırlatır. Yaşayarak “öğrendiğimiz” doğrudur. Tam da bu nedenle gerçek anlamıyla bir öğrenme, mesafe alınarak, *‘ara’da oluşan bağların* farkına varılarak, yeni özel ilişkiler kurarak gerçekleşir. Bu me­safenin, düşünmenin yeterince soyutlaşabilmesi için oluşması gerektiğine inananlara karşı ve inat, soruların bizi tam da ye­niden dünyanın içine yerleştirebilmek, *aradaki mesafe bağlarını* güçlendirebilmek için olduğunu söylemeliyim. Söylemeliyim evet. Ne de olsa insan inandığı şeyler için mücadele eder, etmeyi sever. Kendisini büyük ölçüde öyle vareder.

Birbirini seven iki kişi arasında, onlara bağlı olmakla ve do­layısıyla öznel olmakla birlikte, bir de onlardan bağımsız bir

sevgi (ilişkisi) vardır örneğin. Tümel deriz buna ama bu soyutlama tam da ilişkiyi daha iyi anlayabilmek, bu sevgiye daha derin bir bakış açısıyla yaklaşabilmek, sadece bu ilişkiye özgü olanda kalmadan onun ötesine de yönelebilmek ve iki kişi arasındaki sevginin kendilerinden ayrı bir gerçekliği de olduğu, belki de tekil yaşantılardan daha yüce olduğunu anlayabilmemiz içindir. Tümel olanda görülen yücelik tikel olanı da yüce yapacak, zamansallık içerisinde yaşanmasına rağmen bir anlamda ebediyeti de verecek ve kişiyi yeniden dünyanın içine yerleştirecektir.

Sorgulamalarımız, düşüncelerimiz, dünya-içinde-olma durumumuzu ne kadar ya da nasıl etkiliyor diye sordüğümüzda, düşüncelerimize, kuramlarımıza da yer buluyoruz. Bulmalıyız. Yoksa nasıl bir anlamı olabilir tüm okuduklarımızın ve düşüncel yaratılarımızın? Eylemlerimize yansımıyorsa düşüncelerimiz, belki de kuramları değiştirme zamanıdır zaman. Ya da eylemlerimizi değiştirme zamanı kuramlarımıza göre.

Yaşarken farkına bile varamadan bizi yöneten, yönlendiren hatta esir alan duygu(lanım)larımıza ne demeli? Arada mesafe yoksa şayet, dışa bağımlı yaşamlar yaşamıyor muyuz acaba? Savrulup gidiyoruz hüznülerimizin, sevinçlerimizin, öfkelenmelerimizin peşinden. Sonra da bir kere daha düşünceleri, kuramları suçluyoruz işe yaramıyorlar diye. Oysa onları ortaya atan ya da kullanan da bizleriz. Şimdi söyleyin bana, tüm sorgulamalarımızla, okuduklarımızla, kuramlarımızla ne yapıyor, neleri değiştirebiliyoruz yaşamlarımızda? Olmuyorsa, hiçbir şey öğrenmiyoruz aslında. Yaşama dair.

Okuduğumuz bir metindeki bir düşünceyi ya da metnin özünü herhangi bir 'sonra' zaman diliminde kendiliğinden deneyimlediysek, zamanında bu düşünceyle aramızda oluşmuş olan mesafe birden bire yok olur. Metnin dışına metni özümsemiş olmak sayesinde çıkmıştır bile işte, metinle birlikte. Ve şüphesiz metne geri döndüğümüzde yeniden aldığımız mesafe

artık güçlü bir bağa dönüşür. O metin 'bizim' metnimiz oluvermiş, yaşamımızda gerçek/özel bir 'yer' edinmiştir. O halde ben, metin ve bir de *aradaki mesafe* bağıyla çoktan üçlü bir ilişki kurulmuştur. Ve bu ilişki dünya içerisinde olmakla birlikte sanki dünya üzerindedir de. Ne de olsa onu kendimden yola çıkarak yeniden anlamlandırmamı sağlar. Bu mesafe kuşkusuz sonradan da alınabilir. Hakiki deneyim sonrası diyelim. Yaşanmış hakiki bir deneyimle felsefeyle yeniden ve yeniden tanışmış olan filozoflar önce yaşayıp sonra yaşadıklarını anlamlandıranlardır. Üstelik bunu söze dökmeye gerek bile yoktur. Felsefe bir yaşam biçimidir.

Bazı şeyler konuşulmaz. *Mesafe bağlarına dönüştürülür*. Duyulan şey hiçbir şeyin vaat edilmediğiye, derin bir sessizlik seninle, içinde birikenlerle birlikte. Baş tacı edilen boğucu sıkıntılar yaşantılara katılmayı, yön göstermeyen dehşet verici *aradalıkta* dönüşmeyi bekler. Sorular yeniden sorulmaya başlandığında ise güçlenmiş *mesafe bağlarıyla* yaratılan yeni mesafeler belki de farkına bile vardtırmadan belirli bir yönü çevirirler.

Tekrarsızlıklarda Sessiz Konuşmalar

Yokuş yukarı yürüyordu iki kişi yan yana, yüzlerinde bir gülümsemeden çok yaşadıklarının bir daha asla geri dönüşü olamayacağı arka plan sessizliğinde. Bu yürüyüşü sessiz bir yürüyüş yapan da buydu. Bir daha yaşanamayacak olması. Her ikisinin de bu yükle yola devam edecek olması. Değerli kılan da buydu. Bir daha yaşanamayacak olanın bir yüke dönüşmüş olması. Birlikte yaşanan anların kendi kişisel tarihlerine karışması belki de yaşamları boyunca buruk bir tat verecekti her anımsandığında. Ya da konuşulanlar o kadar değerliydi ki yaşam boyu taşınacaktı ağırlığı. Ya da yıllar sonra o aynı yürüyüş başka bir yürüyüşe, başkaca yaşanmışlıkların başkaca şeylere dönüşmesi sonucu anlamlandırılan yeni bir yürüyüşe dönüşecekti yeni bir sessizlikte. Her yaşanan arkasında bir sessizlik barındırır kuşkusuz. Konuşulamayan, söze dökülemeyen alanın sessizliği yaşanan her şeyin tek ortak zeminini oluşturacaktır fark edildiği sürece. Konuşulanlar çoktan unutulmuş, iki kişinin akşam vakti ağırlaşan yorgun silüetleri kalmıştı yokuş yukarı anılarda. Bir deneyim de böylece bitecekti, bu iki kişinin yeniden karşılaşma olasılıkları yok denecek kadar azsa.

Bazı anlar vardır. Yaşamda hiçbir anın tekrarı olamayacağını sana özellikle anımsatır. Tam da yaşarken bilirsin bu tekrarsızlığı. Nasıl biliyor olduğun gizemli kalır. Belki sonsuzlukla kurduğun bir bağ, belki saniyeler içerisinde gerçekleşen bir derin düşünme, belki ben'in kısa süreli kendinden çıkıp tüm olabirlikleri sezdiği tuhaf bir ruh hali. Kim bilir! Ama bilirsin işte! Gerçek şu ki, hiçbir olayın yeniden yaşanamayacağı bilgisine

zaten sahibisindir. İnsanın zamansal bir varlık olmasının anlamı budur. Hiçbir anın geri gelmeyecek olması, ölümüne ilerleyen varlık, ölümünü yaşarken ölen varlık. O halde fazladan ne vardır bazı anlarda diğer anlarda bulunmayan?

Yeniden karşılaşma olasılığı olanlarda durumun farklılaşması tedirginliktendir. Şayet bilincin geçmişe dönük yaşıyor-san, sırf daha önce yaşamış olduğun yoğun tatta acımsı mutlu bir deneyime dokundurmak istemeyebilirsin. Bu da seni aynı insanlarla yeni anılar oluşturmaktan alıkoyar. Bu anıyı dondurup buzdan kalıplarla saklamayı seçersin bazen istemeyerek de olsa. Geleceğin acı verme olasılığı karşısında. O akşam o insanlarla o masada o sessiz konuşmalarla herkes aynı yerde oturarak kalmalı mesela. Tüm doğallığıyla. İleride yaşanma olasılığı olan sahte örtülü gülümsemelerin ardında sıkışıp kalmamak adına. Yıllar sonra oluşan 'herkes burada ama ben yokum' düşüncesi, "yoksa olmalı mıydım?" sorusuna dönüşüvermeden kalsa. Yanıtı olmayan sorularla yaşamak değil mesele. Soruyu sormak istememek, bellekten aldığı güçle o kendisini inatla sordurturken sana. Aynısının yeniden yaşanamayacak olması hüzne boğacaksa insanı, içeri kaçma zamanıdır. Dokunmayın anılarıma. Anılarımı bu haliyle deneyime dönüştürmek sorgulamalarımın bir sonucu olacak çok yakında. Her yaşanan deneyime döner mi bilinmez. Elbette bu bir zorunluluk olmaz. Yine de bu olanak hep açık kalır. Nelerin neye dönüşeceği kişinin kendiyle kurduğu ilişkiye bağlı kalacaktır.

Bitti sanılan bir deneyim yaşamın tamamen rastlantısal kabul edilen herhangi bir anında karşılaşılan dışsal ya da içsel bir uyarıcıyla deneyimin gerçekten de bütünüyle bitmiş olup olmadığının kanıtları. Deneyimler aslında hiç bitmezler, başka deneyimlere dönüşerek sonraki yeni deneyimlerde gizil varlıklarını sürdürürler. Bir daha geri dönülmemesine. Yine de belirli bir deneyimden söz edilebilmesinin olanaklılığı, içeriğinin diğer

başkalarından ayırt edilebilir ölçüde derin ve sınırları konulurcasına belirginleştirilmeye açık olmasından kaynaklanır. Dahil olan kişiler, en az bir olay, tekrarlarla dolu bile olsa sonsuz dile getiriliş biçimi ve dile getirilenin oluşturduğu bağlamla deneyim deneyim olmaya hak kazanır adeta. An(lar)ın anlamlandırılmaları aynı zamanda belirginleşmeleriyle sınırlandırılmaları ve farklılaşmalarına yol açar. İçeriği belirlenen bir deneyimin de böylelikle bitip bitmediğinden söz edilebilir.

Çoktan bitmiş bir deneyimde dışsal ya da içsel bir uyarıcı olabilir mi ki? Deneyime dahil olmuş kişilerle bir karşılaşma yaşandığında örneğin, yaşanmışlıkların bilincin yüzeyine gelmesi kaçınılmaz mıdır yoksa kişiler aynı olsa bile, ileriye dönük bir bilinçle anıların acı ya da tatlı herhangi bir çağrışım yaratmaması da beklenebilir mi? Bu sorunun yanıtının kişinin kendisine bağlı olması kadar zamanla doğrudan bir ilgisi bulunması da doğaldır. Yaşanmışlıklar bellekten silinmeye yüz tutacak kadar geride kaldıysa bilinç kendisini geleceğe döndürtmeyi çoktan öğrenmiş olacaktır. Tam da bu olgunlukta, tekrar karşına çıksa önemsemeyeceğini düşündüğün pek çok şey olur. Buna rağmen uzak durmak isteyebilirsin uzak geçmişini taşıdığın yakın gelecekten. Çünkü her şeye rağmen anılarında saklamayı seçtiğin kişiler tekrar karşına çıkarlarsa, ne olacağından emin olamamanın tedirginliğiyle deneyimi planlı bir şekilde bitirmeye yönelmek isteyebilirsin. Oysa bilirsin ki yaşam akışına karışan insan eli değmiş planlı müdahaleler 'yazgıma sahibim' iddiasının ağır yükünü de taşıtarak seni bedel ödemek zorunda bıraktırırlar. En büyük bedel de her daim orada olan söze dökülemeyen alanın sessizliğinin tüm varlığını sarıp sarmaladığının farkına varmaktır. Sana düşen rol de bu bedeldeki güzelliği bulmak için uğraş vermektir yokuş yukarı anılara geri dönebilmek adına: Bilmeni isteseydim söylerdim. Söylemiyorsam bilmeni istemediğim içindir. Sessizlikte gerçekleşen konuşmalar bilincin de-

rinliklerine kazınırken bizi dönüştürmelerindeki etki ne kadar da estetikdir!

Ne kadar sessiz kalsa da söyleyiverir birden insan. Oysa istediği kadar konuşsun hep sessiz kalacaktır.

Anlamak Dönüşmektir

Şöyle yazmışım günlüğüme:

“Şimdi anlamıyorsun değil mi? Sonra bir gün anlayacaksın. Üzülmeysin.”

Bu cümlelerimle yıllar sonra karşılaşmış olmak değişik bir etki uyandırdı. Yaşanmışlığın vurucu etkisi belki de. Bu notu ara sıra bana yaşama gücü vermesi için yazmışım herhalde. Ya da yazmış olmanın özümsemekle aynı anlama geldiğini düşünerek, yazdığımı kendime katmış olduğumu yine kendime kanıtlamak için yazmışım.

Cümlelerimin bana bugün ne söylediğini anlamaya çalışırken, zamanında neden yazmış olduğumu hatırlamaya çalıştım. Belli ki nedenini anlayamadığım ve beni üzen bir olay gelmişti başıma. Kimin gelmez ki! Cümleler şunu da söylüyor gibiydi: Sen bu anlayamama halini daha önce de yaşamışsın ve daha önce de üzülmüşsün. Yine de belli ki üzüldüğün noktada kalmamışsın. Hep ilerlemiş, geride bırakman gerekenleri bırakmışsın. Kendin edindiğin bu deneyim bilgisini kendine hatırlatıyorsun bu günde de. Hatta sonraki günler için de. Bir ömürlük deneyim bilgisi de denebilir bu haliyle.

Kendime iyi davranmaya da yönelmişim ya da en azından iyi davranmaya çalışmanın önemini kavramış biri gibi tutmuşum notu: “Üzülmeysin.” Geçer gider ne de olsa. Olaylar her daim geçer gider. Gerçekleşmemiş arzular ilgi çekici olmaktan çıkar.

Büyük bir derinlik de içeriyor: “Sonra bir gün anlayacaksın.” Mutlaka anlayacaksın. Şimdi ya da sonra. Anlayacaksın. Anla-

makla kalmayacak, anladığın haliyle üzülmüş olduğun her ne ise o aynı şey için artık üzülmeceksin. Anlamamak sıkıntı yaratmış o vakitte ama yaratmayacak sonrasında.

Bir olayın neden bizim başımıza geldiği, bir arzumuzun neden gerçekleşmediği, bir eyleme neden maruz kaldığımız türünden yaşadığımız durumları anlayamamak, “nedenini anlayamamak” diye yorumlanır genellikle. Beklenti şudur bu tür bir anlama meselesinde: Günü gelecek ve ben yaşadığım bu durumu “neden” yaşamış olduğumu anlayacağım. Yani “nedenler bilgisi”ne sahip olacağım. O günü bekliyorum. Günü mutlaka gelecek. Yaşam bana bu nedenleri anlamamın zeminini oluşturacak. Ben de umut ediyor, bekliyorum. Peki, “neden” şimdi değil sonra? “Neden” bekliyorum? Bu sorularda bile nedenler bilgisine gereksinim duymaya devam ediyorum.

Yaşarken, yaşadığın henüz sıcakken, henüz yaşadığının tam içindeyken anlamıyorsun, anlayamazsın. Oysa kendine defalarca gidip geldiğinde, bir ömür içerisinde ömürlük zamanlar geçirdiğinde, yaşanmışlıkla arana zaman mesafesi girdiğinde, anlıyor olacaksın. Ve hatta bir gün gelecek (o gün işte bugündür) zamanında not düştüğün bu önemli bilgi üzerine de düşüneceksin. Yine de soru şu: “Gerçekten anlayabilecek misin?”

Ah bu anlamak-anlayamamak meselesi üzerine düşünmek de başa bela! Bugün bu not karşısında isyan ederek esas içimde uyanan yeni deneyim bilgisi notum nedir söyleyeyim size:

“Şimdi anlamıyorsun değil mi? Hiç anlamayacaksın zaten. Dönüşmeyi, dönüştürmeyi öğreneceksin. Üzüleceksen sadece henüz dönüşemediğin için üzülmelisin.”

Yaşamımızla ilgili olup bitenlerin nedenler bilgisine sahip olmadığımız sürece, mutlak anlamda anlamamız da olanaklı değildir. Diğer taraftan, rasyonel anlamda bu bilgiye tam erişimimiz olmasa da belki de bundan çok daha önemli olan *varoluş devinimidir. Bu devinim, dönüşmek, dönüştürmektir.* Rasyonel bil-

ğinin dönüşmekle yer değiştirerek başka tür bir bilgiye/bilme biçimine yol açmasıdır söz konusu olan. Anlamak, nedenler arasından farkına varıldığı sanılan birkaçını seçmek, seçip de seçilenler üzerinden anlamlandırmaktır sadece. Eksik kalmaya mahkûmdur. Dönüşmek ise, deneyimlerle yoğrulmak, deneyimleri içselleştirmek, kendine katmaktır ve kendi içinde süregiden bir tamamlanmışlıktır.

Kendimi dönüştürüyor, kendime dönüşüyorum. Zamanla. Bu dönüşümün içsel olduğunu ve dönüşmenin “gerçek anlama” olduğunu kabul ettiğimizde, ya nedenler bilgisine sahip olmadan sahip olmuş olduğumuzu söylemek durumundayız ya da bu tür bir içsel bilginin nedenleri bilmekten bağımsız bir bilme türü olduğunu. Eğer dönüşebiliyorsak, nedenler bilgisine mutlak anlamda sahip olmaksızın, zaten anlamış olmalıyız.

Yıllar sonra bakıyorum da üzülmemin bile artık anlamını yitirdiği ilk deneyim bilgimin kendisi de bende nelere dönüşüvermiş. Üzerine düşünüp konuşmak da aydınlatıcı oluyor elbette. Yine de yıllar öncesinin o basit, saf ama çarpıcı bilgisini seviyor olduğumu da itiraf etmeliyim. Bir umuttur anlama istediği de, dönüşmenin muhteşemliğiyle birlikte. Ve tuhaf gelebilir ama her iki deneyim bilgisi de aynı şeyi dile getiriyor olabilir. Şöyle diyelim o halde:

“Şimdi anlamıyorsun değil mi? Sonra bir gün anlayacaksın. Üzülmeyesin.”

“Şimdi dönüşemiyorsun değil mi? Sonra bir gün dönüşeceksin. Üzülmeyesin.”

Aynı deneyim bilgisinde gittikçe derinleşiyor olabilirim. Daha da derin bir sonraki deneyim bilgimi merakla bekleyeceğim. Gülümseyerek dönüşmeye devam ederken.

Derinler

Zihnimizde beliren düşüncelerin izini sürerken tek bir yargıdan ne kadar derinlere inebildiğimizi ve aslında hangi yargıdan başlarsak başlayalım yüzdüğümüz suların aynı sular olduğunu hiç deneyimlediniz mi? Biz birbirimizi alkışlayıp aşağılamaya devam ederken kıyıda, derinlerdeki suların yüzeyde olup bitenlerden ne kadar uzakta olduğunu da fark ettiniz mi? Su, aynı su. Oysa yüzeyden bakınca derinler görünmüyor. Derinlerden de yukarısı anlaşılmıyor. Yine de aşağılara inmiş olma deneyiminin kendisi varlığımıza çoktan katılmış oluyor. Tüm dünya mutlak sessizlikte yeniden can buluyor sanki. Konuşmaların durduğu olanaklı tek insani yer. Derinler. Birbirimize ulaşıp dokunabileceğimiz biricik yer. Kıyıdan uzaklaşmak gerek. Telaşlı yaşamlardan dinginlik sularına varıp oralarda yalnız ve birlikte nefes almak.

Adama baksana! Sarhoş işte! Nasıl da sendeliyor! Çirkin görünüyor! Bir de gündüz gündüz içmiş! Nasıl insan içine çıkıyor ki? İnsan içine mi? Öyle bir yer var sahi, değil mi? Nasıl davranacağını bilmek gerek. Öyle her istediğini yapamazsın. Kendini doğru eyleme biçimlerine uydurmalısın. Yoksa sonucuna katlanırsın. İnsan içine çıkıyorsan, insan gibi davranacaksın. Gündüz içmiş. Kim bilir ne derdi var! Bırakmalı kendi haline. Belki de yardım mı etmeli? Neden yargılıyorum? Yaşam sorunlarla dolu zaten. Ben de her an kaldıramayacağım bir sorunla karşılaşabilirim. Her an. Oysa senden her zaman insan gibi davranman beklenir. Sorunlarının bir önemi olmaz o vakit. Seni çirkin gösteren sorunlarından kime ne ki? Adam hâlâ sarhoş. Sarhoşluğu

geçecek, sorunu kalacak. Belki yeniden sarhoş olacak. İçmeden de sarhoş olunabilir mi acaba? Öyle bir hal olsa mesela. Sizin sorunlarınızla dalga geçip kendi sorunları bambaşkaymış gibi davrananlara kayıtsız kalsanız. Tüm yaşamı olduğu gibi anlamaya başlamanın verdiği hazla kıyıda iyice uzaklaşıp derinlerde dinginlik sarhoşluğu yaşasınız. Kıyıya yeniden dönmek ister misiniz? Ya da bu deneyimle artık dönmeniz olanaklı olur mu? İnsan içine çıkacaksınız. Dönmenin başka bir yolu olmalı.

Kadının yüzüne bak! Hep aynı gülümseme! Hep! Sinir bozuyor! Ne zaman karşılaştım sanki yüzüne kazılmış gibi aynı gülümseme duruyor suratında öylece! Varlığına dövülmüş bu aynı gülümseme ne anlatıyor? Kıyıda sinir bozuyor ama ben derinlere inmeye çalıştıkça, ilerlemekten ürkmedikçe, bu aynılığa gereksinim duyduğumu anlıyorum. Tanıdıklarımı tanıyabilmek için. Tekrar ve tekrar gülümsüyor kadın. Yarı yolda kalmak istemiyorum. Yüzdükçe yüzüyorum. Suyu daldım bir kere. Görmem gereken her ne ise göreceğim. Oysa çok iyi biliyorum ki gördüklerimi size anlatamayacağım. Sizin için hep hayali bir varlık, hayali bir deneyim kalacak. Benim içinse o kadar gerçek. O gülümsemeyi defalarca gördüm. Defalarca üzerimdeki etkilerine maruz kaldım. Kendime kattığım bu aynı gülümsemeyle kendi başıma kaldığım yaşamımda ne yapacağımla uğraşıyorum. Kadını bir daha görmeyi belki engelleyebilirim evet. Kıyıda. Varlığıma çoktan bulaşmış olan gülümseme ise derinlerde benimle birlikte. Silmenin bir yolu yok. Kadınınsa haberi bile yok. Sorun bende. Tek bir gülümsemeden derinlere inme isteğimde.

Deniz sularının dibinde yaşayan canlılar gibi olduğumuzu ne kadar da seyrek anlayabiliyoruz. Yüzeyde fark edemediğimiz baş dönmesinin derinlere inerken bulantıya dönüşmesiyle acıda buluşabileceğimizi anlıyoruz. Acımızı kıyıda birbirimize kusmamız bu yüzden. Kıyıda ne olup bittiğini anlamıyoruz.

Anlıyormuş gibi yapıyoruz sadece. Gerçek sorunlar oralarda bir yerlerde çakılı durmaya devam ederken, birbirimizin yüzüne kusarak geçici rahatlamaımız öfkeyle daha da dolduruyor sonrasında her birimizi. Gerçek bulantı insan olmaya dair olsa gerek. Yüzeyde kussan da derinlerde asla kusup rahatlayamayacağın süregelen bulantıyı yaşıyorsun. Kaçış yok. İnsan olmak istemesen de insan olmak zorundasın. Başka türlü yaşayabilmenin olanağı yok. Sahi ne demek insan olmak? Yüzeyle derinlerin arasında neden bu kadar fark? Telaşlı baş dönmelerinden dinginlikte bulunan bulantıya doğru, bu insan bu dünyada bu diğer insanlarla ne yapacak?

Su, aynı su. Adam hâlâ sarhoş. Kadın aynı şekilde gülüm-süyor.

O Halde/Tinsellik

Yapraklar kıpırdamamakta ısrar ediyordu. Hiçbir esintinin olmadığı durumda havanın sıcak mı yoksa soğuk mu olduğunu anlayabilmek olanaklı değildi. Hiçbir zaman da olmadı. Hep daha çok şey olur şu dünyada. Gökyüzünün rengi değişir. Deniz suları yükselip alçalır. Kum çamura döner ya da elekten rahatlıkla geçebilecek kadar incelir. Küçük sinekler uçuşur dört bir yanda ya da uçuşmaz. Direklerden sarkan tabelalar sallanır ya da sallanmaz. Erimiş sular dağların eteklerine doğru iner ya da bir damla su bulunmaz etrafta, toprağı kazmak gerekir derinlerine. Hayvanlar bir anda kaçışmaya başlar ya da dere kenarlarında, ova düzlüklerinde salınırlar, ağır ağır. Buradan varmaya çalışacağımız her çıkarım geçersiz olmak zorunda kalacaktır. O halde. O halde ne?

Maviye döner yeşil topraklar dolunay sona ulaştığında. Ya-lınayak toplarsın günlerini. Toprak altı kokular tüm bedenini yakar. Karanlık bastırdığında tütsülenmiş ağaç köklerinde so-yunurken soluğun kalmaz. Çırılçıplak koşarsın koşabildiğin kadar, soluksuz. Yanmış vücudun solucanları çağırır. Soyunuk varlığın siyaha bulanır. Dolunay toprak altı kokulara karışırken kollarını hiçliğe açarsın. Yükselen ve hafifleyen bedeninin tutun-maya çalışır dört duvar arasından zehirli sarmaşıklara. Dolana dolana bulursun yolunu. Yol olduğunu bilirsin sadece. Nereye çıkar bunca parçalanmış kayanın çizdiği uğrak, gizlice? O hal-de. O halde ne? Bir çıkarım olmayan anlamıyla 'o halde'.

Bir geyiğin gözlerinin içine bakmalıyım *o halde*.

Turuncuya çalan açık kahverengi deri koltukların kırmızıya

çalan taş zeminle birleştigi noktaya odaklanmalıyım o halde.

Kahvesinin soğuduğunu fark edip uykusuz geçirdiği gecenin intikamını yan masasında oturan kadının memelerini ısırarak almaya çalışan adamın sallanan bacaklarından rahatsız olmalıyım o halde.

Fransız devriminden sonra her şeyin değiştiğine inandıklarını birbirlerine onaylattıran iki adamın gülüşmelerini Kafka'nın yapıtlarının aslında yakılmış olmaları gerektiğine bağlayarak yeni öykülerin hep satır aralarından doğduğu gerçeğini tartışırken birbirlerine nasıl tükürdüklerinin ıslaklığını hissetmeliyim o halde.

Zihninde dönüp duran düşünceleri çoktan unutmuş bir heykeltıraşın emrinde çalışan işçilerinin yerleştirmeye çalıştığı hiçbir şeye benzetilemeyen kütlenin dik açılı üçgen parçasının tepe noktasını düşürmeleri sonucu yüzünde oluşan endişe çizgilerinin derinliğini görmeliyim o halde.

O halde ne?

Belki de bir hayvan gibi yaşayabilmeyi de öğrenme.

Hayvanlar ertesi gün güneşin doğmasını umut etmezler. Aşklarına karşılık bulamadıkları için acı çekmezler. Birbirlerini aşağılayarak kendilerini güçlü hissetmezler. Şu yaşamda bir unvan sahibi olmak için çirkinleşmezler. Yaşlanıyorum, öleceğim kaygısı gütmezler. Birbirlerini kıskanıp kötülük yapmanın yolunu aramazlar. Özgür hissetmedikleri için karamsarlığa kapılmazlar. Sadece yaparlar. Yaşama halinde. En azından 'hayvan' denince anladığımız haliyle. İnsanın hayvandan ayrılışı, yüceltişmişliği. Gerçekten öyle mi? Ayırt edici yönünü kullanmayı beceremeyen zavallı yaratık! Tam da o halde işte!

Bir insanın dünyada olup biteni insan-dışı gözlemlleme çabası nasıl da boşuna bir çabadır! Değerler dünyasına sığınak aranır hep. Gökyüzünün rengi değiştiğinde insan bir tuhaf hisseder. Hayvanlar kaçışmaya başladı mı ürker. Toprağı kazıp

bulduğu suyla bir anda huzura kavuşur. Nesnel olabilecek yolda bile iyi'ler, kötü'ler, çirkin'ler, güzel'ler, doğru'lar, yanlış'lar birbiriyle çarpışır. Çaresiz insan! Tinselliği olmadan hiçbir şey yapamayan varlık! Kabullenmekten başka çaresi yok. Hiç olmadı. *Bunalıp kaçtığı tinselliğinin karşısında yine tinselliğini buldu.* Zorunlulukla zgrlk arasında, rkeklikle cesaret arasında, sınırla sınırsızlık arasında bir varoluş inşasıyla. O halde. O halde ne? O halde, *lmcl hastalık umutsuzluk*.¹

Tinselliğini an be an yeniden yaratan çünkü bundan başka seçeneği olmayan insanın bir varlık olarak sürekli ilişki halinde olmasıdır belki de *kendini varedebilme*. İlişki-dışında olma hali diye bir hal yoksa, kendini ilişkilerin dışında varetmeye çalışan öznenin dünya-içinde-olma durumundan ontolojik bir kopuş gerçekleştirmeye çalışması olanaksız olacaktır. Kendiyle ya da başkaıyla kurulan ilişkiler dışında kalmak özne olmaktan vazgeiştir. Tinselliğini sürekli yeniden ve yeniden çağırır insan. Her türden değer yargısı, bakış, bakışma, söz, karşılaşma ve bunun gibi pek çok şey cılız ya da gcl ama her defasında bir kıpırdanma yaratarak varoluşun durgun kalmasına izin vermez. Kıpırdanmanın yönünü tayin etmekse, öznenin dünya-içinde-olma serüvenidir. O halde. O halde ne?

Can çekişen tinselliğin devinmesinden duyulan neşe.

Hâlâ çabalayan varlık.

İnsan.

¹ Kierkegaard'ın *lmcl Hastalık Umutsuzluk* kitabına gönderme.

Salyangoz Duası

‘Salyangoz duasına çıkmadan önce yakut kırmızıya çalan rujumu süreceğim. Yüzümde renk olsun istiyorum. Boşa giden kabuklardan geriye kalan yürüye yürüye varılan yumuşakça bir serinlikte soluk alırken gözüme çarpan parlak renkleri tüm ölü gömücülerine körükleyeceğim. Renk gerek her yere. Daha çok ve daha çok. Bahçe duvarlarının dibine bırakılan kül rengi yumurtaları yağışın bol olduğu zamanlarda toplayabilmek için nemli yerlerde yaşamaya alışmak gerek. Deniz kadar maviye varmanın tek yolu bu.

Donmuş toprağa dökülen sıvıların usulca çıkardığı sesler bembeyaz bir kış gününe erteleniyorsa havanın tam da soğumadığı zamanlardayız. İz bırakmak için güzel bir zaman olmalı.

Çok soğuk ya da çok sıcak olduğunda hayatta kalabilmek, toprağın altına, korunaklı deliklere girmeye bağlıysa, ‘donma’ yahut ‘kurumama’ tersine istenci çalışabilmeli kör oluncaya kadar. Islak ormanların yeşil serinliğinde daha fazla soluk alınır sanki.

Toprağın toprağa doyduğu an her şey unutulacak. En derin, ötesi olmayan bir sessizlik köktüğünde her yere.

Bakışmak insana özgüyse, salyangoz duasına çıkmalı. Keşke’ler havada zamansız asılı kalmalı. Çok fazla ilişki var etrafıta. Yük olmaya başladı. Çok geç olmadan sarılacağım başka bir sessizlik olmalı.

Cevap bekleyen sorulardan artık kurtulmalı. Kiminle konuştuğunu bilememe durumundan çıkmalı. Bir salyangoz kadar yol alabiliyor muyuz? Kabuğumuz ezildiğinde, “bu kabuğa zaten

hiç sahip olmamıştım” diyebiliyor muyuz? Bıraktığımız izlerin silinmiş olduğunu gördüğümüzde çılgınsızlığa yaslanabiliyor muyuz? Bizi işaret eden olmadığında, gözden kaybolmaya hazır mıyız? Çünkü eğer hazır değilsek, hâlâ insanız.

Bir şey söyleyin şimdi. Herhangi bir şey. Çok konuşma var bazen. Söylemekten uzak.

“Anne, sabah oldu. Yine sabah oldu.”

Ah evet! Küçük bir çocuğun fark ettiği hakikatte farklı olan onu küçük bir çocuğun fark etmiş olmasıdır. Salyangoz duasını henüz gereksemeyen küçücük bir çocuğun. İzleyin onu. Gördüklerini size söyleyecektir. Ne demek istedi acaba diye düşünmeyin, yorum yapmayın, deşmeyin. Onunla birlikte görün sadece. Bazen yönelmeden de görür insan. Görüverir. Birden bire. O kadar gerçektir işte.

Görün ve sadece tekrar edin: “*Yine sabah oldu*”, “*Yine sabah oldu*”, “*Yine sabah oldu*” Bu üç sözcüğü söyleyebiliyor musunuz? Deneyin. Konuşmaya devam edeceksiniz. Mecburen. Ta ki bir sonraki boşluktan sessizce soluk alıncaya kadar. Büyümek zorunda kalışımız en gerçek kabullenişimiz. Sessizliğe gereksinim duyduğumuz zamanlarımız. Ta ki *gündelikten kopa kopa gündeliğin içinde yüz yüze kalana kadar*. Yargıları askıya almanın tek yolu belki de içsel bir kopuş. Sessiz bir bilgelige götürecek olan. Bakışmalarımızı içeriden dışarıya doğru bir harekette değil, dışarıda gerçekleştirebilmek. Kendimizle değil bütünsel olarak yaşamla karşılaşabilmek için bakıştığımızın farkında olmak. İnsan gibi değil yaşam gibi bakışmak.

— Şimdi nasılsın?

— Yaşıyorum.

Salyangozların ortada gözükmediği bir mevsime geldik. Duasına çıkmanın tam zamanı işte. Şimdi.

Buluşamayan Yüzler

İçimizden teker teker kopup giden notaların bilinmeyen yaşamlarda müziğe dönüştüğünü gördükçe hareketsiz de devinebildiğimizi görüyoruz. Başımıza her an bir şey gelebilir, evet.

Yine de bir kilo patates yeterli gelecektir. Ne de olsa az kişiyiz. Ama ne yazık ki evde soğan kalmamış. Belki soğan almaya gitmelisin. Çay da bitmek üzere, aklında bulunsun.

Sözcükler gerçek mekânlarını bulamadıklarında çaresizce arka arkaya sıralanırlar. Oysa. Oysa, “ben” ile “kendi” arasında bir ikilik olabilir. Öznenin ne türden bir hareketi bu ikiliği yıkabilir? Süreğen bir acının uğraklarına baktığımızda, çıkışı olmayan yolların kesiştiğini görürüz.

Yine de bu sabah hava ne kadar da güzel! Güneşli bir güne uyanmak güne iyi başlamanın ön koşulunu oluşturuyor adeta. Çıkıp hava almalı bugün. Biraz sıkı giyinsem yeter. Ne de olsa kıştayız.

Yüz yüze konuşalım dedim, ama gelen olmadı. Sıradanlaşan anları topladığımızda bu buluşmanın bir türlü gerçekleşmemiş olması anlaşılırdı. Beklemek ne de zor gelir bazen. Tam zamanı mı değil mi bilemeden. Ufacık bir tereddüt, an'ı bütünüyle ve dolayimsız mahvedebilir. İsteksiz buluşmalar soğuk koridorlarda yürümek gibidir. Konumlandırılabilen her çıkış kaplanan yeri ağırlaştırırken görme arzusunu artırır.

Yine de en güzel mevsimde seyahat etmek gerekir. Bavul hazırlamak zor gelebilir evet ama pencereden dışarı uzaklara dalarak varılan yerlerde rahat bir nefes alınır. Ne de olsa tüm taşınanlara rağmen ve inat, bir şeylerden uzaklaşmıştır.

Sonlu ile sonsuz arasında durmaksızın ilişki kurma çabası kendinden çıkış çabası mıdır? Buluşan yüzlerimizde gerçekten de bir karşılaşma olmakta mıdır? Tanıdık bir yüze baktığımda gördüklerim beni sarıp sarmaladığında mesafelerin yok edilebilirliği taşıdığım yükü azaltırken artırır. Başımıza her an bir şey gelebilir, evet.

Yine de kaşımaya devam ediyorum yaramı. Kabukları düşüyor. Ben tatlı tatlı kaşıyorum. Hiç bu kadar hırslanmamıştım doğrusu. Yüzüm buruşa buruşa, zevkle kaşıyorum. Biri beni durdursun. Ne de olsa iz kalsın istemem.

Bir konuşmayı başlatan nedir? Gerçekten konuşmaktan söz ediyorum ama. Sözcükler sadece bir yer işgal etmek için sıralandıklarında, bizi başka türlüünü yapmaktan alıkoyanın ne olduğunu soruyorum. Ya da ben konuşurken gözü saate kayan, oysa karşımda apaçık duran, kişinin neden konuşmaya sadakatsiz kaldığını soruyorum. Ufacık bir isteksizlik, ufacık bir tereddüt, en'i bütünüyle mahvedebilir, mesafeleri özensizce artırabilir, evet. Karşılaşmanın gerçekleşemediği her durumda da bir gerçek vardır işte. Acı mıdır? Bilmiyorum. Görülmesi gerekir sadece. Çıkış yoksa da yoktur. *Buluşamayan yüzlerimizde el sıkışmak birbirini kandırmaktır sadece.*

Yine de her şeye inat, merhaba. Nasılsın? İyi misin? Nasıl geçti günlerin? Neler yaptın görüşmeyeli? Hiçbir şey. Bunlar benim sorularım değil. Senin soruların. Sen yanıtlamalısın. Anlıyorum. Yaşamak zor değil mi? Bir o kadar da keyifli ama. Varlığın dayanılmaz ağırlığı ve boğuculuğunda sıkışıp kalmışlığımız varsa bile, yine de ve inatla merhaba. Müziğin duyulmayacağı kadar çok gürültü varsa bırak bazıları konuşuyormuş gibi yapsın. Sen kendine hep iyi bak ve buluşacağın yüzleri aramaya devam et. Ve bir şey daha. Belki de biraz daha fazla patates yemelisin. Hepsi bu kadar. Görüşürüz.

Tedirginsiz

Umuda değil varlığınıza bağlayın bekleyişi. Umut olmadan beklemeyi öğrenmek zorundasınız. Ölmüyorsam bekliyorumdur.

Tedirgin değilim.

Hiç tanımadığım bir insanla yan yana oturmak durumunda kaldığımda yaşadığım anlamda bir tedirginliğim yok. Varolan sessiz gündelik boşluğu oyalanacak bir şeyler arayarak giderme tedirginliği. Belki de hepsi göz göze gelmemek için. Birbirini göremeyen görmek istemeyen gözlerin oyalanmaya dönüşmesinin gereksiz yorgunluğa dönüşmesi tedirginliği. Esrarengiz bir taraf bulunmaz oyalanmada. Otantik olamama hali, varlıkla dolu olan yerde hiçliği bulamama halidir. Eksikim oysa. O kadar eksikim ki! Bu eksiklikle bağ kurmayı her şeyden çok gereksiyorum.

Umudumun çürümesine izin vermesem de bekleyişi seçiyorum ben. Yitirdiğim duyguların yerine yenilerini koymalı mıyım? Yaşlanıyorsun, biliyorsun. Yine de tedirgin değilim. Olmadığım şey olabilmem için henüz ve yeterince bekleyebilirim. Yayılarak yer kapladıkça bedenim uzaya uzaya deviniyorum. Yeri adeta süpürürcesine yaptığım her hareket beni bekleyişin kendisine götürüyor. Dans ettikçe, “bir şey” bulamama olasılığı kendini yadsıyor. Dans ettikçe, evet.

Buradayım. Hiç olmadığı kadar. Geçmişimden buradalığıma sızan her iz bekleyişe katılıyor. Tedirgin değilim, hayır. Yaşamanın yaşlanmaya kattığı etkilerin izini sürüyorum. Ölüm bekleyişime engel değil. Hayatta olduğum sürece,

Umut-suz bekleyiş sayesinde hiçbir durumda kanmıyorum artık. Israrcı değilim, hayır. Rica da etmiyorum artık. Söylenen-

ler söylendi. Beklemedeyim. Gerçek düşünceler paylaşıldıkça birlikte beklersin. Tedirgin ya da değil. Bir önemi yok. Birlikte beklemeyi öğrenirsin. Bir diğerine içerlemeden beklemeyi.

Peki ya kapıyı çaldığımda bana açılmayacak olması olasılığı tedirginliği? Neyden mahrum kalabilirim? İtirazım olmamalı. Bir itirazım yok, evet. Kapıyı hiç açma ki kendimde kalabileyim. Açılmazsa kapanmaz da böylelikle. Kapanış sözleri işitme tedirginliği hiç yaşanmaz. Konuşmadan konuşmak her zaman mümkündür. Gerilimi yok etmeye çalışmazsın böylelikle. Gerçek bekleyişte tutunma da ortadan kalkar. Gelmiyor. Gelmeyecek zaten. Bekleyeceksin. Beklemeyi öğreneceksin.

Tanıdığımı sandığım insanlarla yaşadığım tedirginliğe ne demeli? "Bildiğimiz" hayat hikâyelerinin ağırlığını taşımak zorunda kalarak konuşmaya giriş aradığımız, ilişkinin sürekliliğini sağlamaya çalışma tedirginliği. Dönmeli içteki boşluğa. Sahip çıkmalı. Çıkamıyorsa olgusallığımdandır. Tedirgin değilim, hayır. Arıyorum.

Umut-suz bekleyişin mutsuzluğa izin vermediği "umutsuz noktası"nda itirazsızım. Buradayım. Oyalanmıyorum. Davetsiz gelen olmayacak. Tedirgin değilim, hayır. Yoksan, yoksun kalacağım bir şey de yok. Yoklukla ilişki kurmayı çoktan öğrendim ben. Gerçek bekleyiş hiçbir zaman dokunaklı olmadı. Oyalanmıyorum. Hayatta kalarak ölmeyi öğrenmek, tutunmadan içinde olmayı öğrenmek demek. İçkinlik durumu çürümeye bırakılamaz, hayır. Nesnesiz varolabilmede her kopuş durgunluğuma sızdıkça, birer birer dolan boşluklar kendi işaretlerini oluştururlar. Kendinde kalamama tedirginliği ise kendi içerlemesine davetsiz beklemede.

Ölmüyörsak bekliyoruzdur. Tedirgin değilim.

Bırakarak yaşamayı çoktan öğrenmeliydik zaten.

Hiçbir şeye hiçbir zaman hazır olmadık. Bekleyişin ilk işareti buydu. Anlamadık.

İnsanlığa Ağıt

Anlamalıydık. Olmadı. Anlamadan da yaşamayı öğrendik.
Adına insan dedik.

Dibe mi vurmalıydık her defasında? Gerekeni yaptık. Kim-
selere beğendiremedik. *Adına nankörlük dedik.*

Sarılamadık birbirimize. Dokunamadık. Kaybederiz sandık.
Gerçekten kaybettik.

Dokunduk. Daha çok dokunmak istedik. Yetinemedik. *Adı-
na özlem dedik.*

Göremeden görmeye çalıştık. Göremedik. Canımız yandı.
Hem de çok yandı.

Hayallerimiz vardı. Gerçekleşemeyeceklerini bile bile umut
ettik. Etmeliydik. *Adına kandırıldık dedik.*

Bazılarına fazlaca değer verdik. Umurlarında olmadık. Çe-
kip gideriz o halde dedik. *Çekip gidemedik.*

Yuvarlanmayı çoktan öğrenmeliydik. Geç kaldık. *Yaşlandık.*

Titreme/Ortak Beden

Mum ışığı eşliğinde karanlık bir edayla içeri giren onca insan kapıdan teker teker geçerken sendelememek için buram buram terliyordu. Bu kadar korku iyi değildi. Terle kaplı yüzlerin ölümle-ölüme benzer bir olguyla burun buruna gelecek kadar geçirdiği titreme yalnızca sarsılan kendi bedenlerine götürüyordu. Götürüyor muydu? Dışarıya açılmayan bir titreme hangi sınırdan insanı kendisine geri getirir? Belki de bir ara durumdu titreme. Kendinde kalamayan, dışarı açılmayan. Bedenim benim gibi değil sanki. Ve elimi uzatsam tutabileceğim kimse de yok. Neden yok? Bu titremeye uzanacak uzatılacak el yok. Neden yok? Kendinde kalamayan pek sevilmez ne de olsa. Hastalıktan mı, heyecandan mı, açlıktan ya da güç istencinden mi titrer bir beden, yoksa soğuktan, varoluşsal bir kaygıdan mı? Paranteze aldığımızda, bir başkası tarafından algılanan titreme eli yüzü yamulmuş bir insan görüntüsüyle zayıflığı resmeder. Birbirine çarpan dişlerin çıkardığı ses, nereye bakacağını bilemeyen gözler, düzelemeyen dizler, doğrulamayan omurlar, sağa sola giden bir kafa, görenleri gülmeye, acımaya, sinirlendirmeye hatta belki de tiksindirmeye neden olur. Oysa titreyen kişi bu duygulanımların hiç birisinde kendisini göremez. Dikkati bedenindedir ama ona da geri dönemez.

Titrek uzanan parmak uçlarının bir nesneye değme noktasında duramadan uzama-genişleme hali. Belirsizlikte yakalanma, kendini ele verme tehlikesi. Korku, neyin korkusu? Yığınlaşmada görülemeyen/görünür olamayan bedenlerin ortaklaşamama hali. Ben bilincinin başkası olmadan da oluşmuş

olabileceği olasılığına kapıyı açmakla kapamak arasında eşikte beklemede. Korkutan olasılıklar o halde.

Algılananla yaşanan arasındaki açıklık bir başkasının herhangi bir nesne gibi algılanmasına bir itirazdır. Ve bu açıklık onaylanmadığı sürece retinal dokunmanın dışında dokunamayız birbirimize.

Titreyen bir bedene sarıldırığında gerçekleşen “ortak bir beden”de buluşma. Birlikte titreme hali. Buluşma noktasında yaratılan “ortak beden”de “tek kişi” olmaya çalışan “iki kişi”, “bin kişi”, “kaç kişi?” Kendi bedenine geri dönememe durumu, “ortak beden”de buluşma, “ortak beden” yaratma zorunluluğunu doğurabilir mi acaba? Bir arada yaşayamazsak yok olacağız dermişçesine galiba.

Titremeden de titriyor olduğunu fark edebilecek bilinç düzeyine gelebilecek insan, ara durumlarda yaşamaktan kurtaracak kendisini. Henüz değil. Vakti gelmedi. Titreme bizi gerçekten kendimize getirdiğinde gelecek vakti. İmgesel ya da ideal olan “ortak beden”lerin farkına varabiliyoruz henüz sadece. Farkına varabilirsek şayet. İnsan olmanın ne demek olduğunu gerçekten anlayabildiğimizde “ortak beden” de gerçek olacak. Çok yolumuz var. Öğrenip evriliyoruz. Yoldayız.

Yol

Mutlu olmak tek isteğim, bedeli mutsuzluk bile olsa dedi. Dediğini kendi bile anlamadı. Anlaması da gerekmiyordu. Bir soruydu belki de içinde uyanan. Saçma yahut anlamsız bile olsa, yaşamından çıkan her sorunun kendi varlığına katıldığını artık çok iyi öğrenmişti. Kendimi tinselliğimde yeniden ve yeniden tanıdığım sürece *yönüm her daim özgürlüğe*, diye düşündü. Kuşkusuz mutluluk-mutsuzluk ikilemini aşmak istiyordu. Belki de insan olarak her şeyi bilir durumda olmadığı için, neyin kendisini gerçekte mutlu edeceğini kesin olarak belirleyemeyeceğini kabul ederek ilerlemesi gerekiyordu. Özgürleşmek, her amacın üzerinde bir amaçtı onun için. Yaşam bir proje idiyse, tüm mesele insanın itildiği kendi yalnızlığıyla ne yapabileceğiydi.

Bazen kendinle o kadar mücadele edersin ki sonunda kendine hayal kırıklığı olursun. Neyedir, kimedir isyanın belli olmaz. Bu zamanlarda öyle hissedersin ki, şu yaşamda yaptığın seçimlerin hiçbirinin birbirinden bir farkı olmadığı sonucuna varırsın. Seçim hep var gözüktür. Ama seçimlerin arkasındaki derin anlam, neyi seçtiğinde bulunmaz. Neden mi? Üzerinde yürüdüğün tek bir yol olduğu için. Farklı bir seçim yapma olasılığı sen seçim yapmadan önce vardır. Oysa seçtiğin şeyle zaten aynı yolda yürümeye devam edersin. Yolunu değiştirdiğini san-san bile. Sadece sen seçim yapmadan öncedir önünde varmış gibi gözüken farklı yollar. Seçtiğin anda zaten üzerinde yürüdüğün yolun aynı yol olduğunun farkına varırsın. Buna "*farklı yollar yanılısamı*" da denebilir. Aslında farklı bir seçim değil, sadece seçim yaparsın. Farklı olabilmesi için kendini aynı za-

manda aynı koşullarda farklı olana yönelmiş olan kendinle karşılaştırabilmen gerekir. Bu da olanaksızdır. Kısacası, ben sadece benimdir işte! Artık ne demekse!

Kendi varlığını bilmek isteyen insanın eylemleridir önem kazanan. Neyi, neleri seçtiği değil, neyi yapmayı arzuladığıdır. Doğru seçim saplantısından da tam da böyle kurtulursun. “Şimdi bu kararımla doğru mu yapacağım?”, “doğru mu eğri mi eyleyeceğim?” sorularını bir kenara bırakır, dünya-içinde-olma deneyimleri çerçevesinde nasıl bir yaşam yaşamak istediğini anlamaya yönelirsin. Belki de aslında seçim bile yapmıyorsundur. Yalnızca arzuladığın yaşamı arayıp bulmaya yönelme vardır. Bu da yolun kendisidir.

Her şeye sahip olduğunu sanan insanın bir sabah uyandığında şu hayatta hiçbir amacının kalmadığının, daha doğrusu aslında şimdiye kadar bir amacı olmamış olduğunun, farkına varması kadar acı veren ama bir o kadar da değerli bir bilinç hali, bir yaşam durumu var mıdır acaba? Onun öyküsü şimdi başlayacaktır ne de olsa. Her şeyin anlamsızlaştığı yaşam anında gerçek ya da derin anlamların belirmeye başlayacağını müjdeleyicisi. Kendi yükünün gerçekte ne olduğunu kendisine soracağı ve içine yavaş yavaş yerleşmeye başlayan ateşli arzuyla, “Bulmalıyım, evet!” inancının nihai yaşam amacına dönüşeceğini görmesi.

“Bulmalıyım!” ile “işte buldum!” ünlemleri arasında geçen kendini yaratma öyküsü, en iç kemirici üstesinden gelinmeyen bir sürenin garip bir çekicilikle yaşamın saflaştığı yoğun bir tutkuya dönüşme öyküsü. İç içe geçmiş bilinç hallerinin belki de ilk defa anlamlı bir bütüne dönüşmüş olduklarının fark edilmesi. Bergson gibi düşünecek olursak, “edimlerimiz tüm kişiliğimizden çıktığı zaman özgürüzdür.”¹ Her bir kendine özgü tek

1 Bergson, H. *Les Données Immédiates de la Conscience*. 31. Basım. Paris: Librairie Felix Alcan, 1932, s. 132.

bilinç halinde artık bütün kişiliğin, bütün kendine özgülüğün dışa yansıdığı noktaya geldiğimizde yol da kendisini gösterir. Öyle bir apaçık gösterir ki, sezgi aracılığıyla tam da dile getirilemez olanla rastlaştığında yolun dışarıdan gözlemcisi olmadığını, bilakis, yolun içinde olanın kendin olduğunu seziverirsin. Kendi kendinle olan ilişkini 'sempati' ilişkisine dönüştürmek de bu olsa gerektir. Herhangi bir şeyi dışarıdan yani çevresinde dönüp dolaşıp bilmeye çalışmak ile aynı şeyi içinden bilmeye çalışmak arasındaki farka karşılık gelir. Bir şeyin özünü oluşturan her ne ise dışarıdan algılanamaz. Başka bir deyişle bir insanı yahut tuhaf bir örnek gibi gelse de kendimizi, tanımak, bilmeye yönelmek, sezmek istiyorsak, onunla hakiki bir rastlaşma-karşılaşma yaşayabilecek kadar duyumdaş olmalıyız. Tuhaf gelmemeli aslında. Çünkü kendimizi içeriden kavradığımızı zannederken belki de çoğu zaman dışarıdan kavırıyoruz. Çözümleyip durmamız bunun bir göstergesi. Tam da bu nedenle sezgiye her daim dönebilmelidir insan. Eğer ki soruların ya da yanıtların kendini yıkarcasına üzerine yağmasını ister ise.

Bir şeyi öylesine yapmakla gerçekten tutkuyla yapmak arasında bir fark yok mudur?

Yol kendisini gösterir. Görebilmenin ise bir zamanı vardır.

Özgürlük Yolunda

Büyük düşün büyük yaşa, göremediğin kapıları görüp aç. Azıcık bilgelikle her şey yoluna girer. Sen gülümsemeyi unutma yeter.

Muhteşem olma potansiyelini taşıırken pek çok şey kendi içinde, herkesin acısı ne kadar da gerçek kendine. Gözyaşı olmadan neden dönüştüremez içini insan, neden küçük benliğine takılı kalır, büyük olana açılmaz? Acı çekmeden, acıyı kullanmadan mutlu olamaz? Özgürlüğe giden yol zorlu, çok zorlu. Seni yoldayken alıkoyan nice yanılsama duraklarına geldiğinde beklemek yerine arkana bakmadan koşmak, mavi rüzgârlar eşliğinde karanlıktan çıkmak gibi. İçimizi ısıtan güneşin yüzümüze vurduğu gülümsemeyle yolunu kaybetmenin olanaksızlığında renkler hep yanı başımızda.

Şu yaşamda sevdiklerini kaybetme korkusu ne kadar da acı verici! Özgür olabilme yolunda en güçlü engel aslında. Mutlu olmayı birilerine ya da olup bitene bağlamak da tutsaklıkta en yaygın olanı. Beklentiler beklentiler, karşılanamayan beklentiler. Kendi ayakları üzerinde duruyormuş gibi gözükürken bacaklarının güçten düştüğünden habersiz yarattığı sanal bastonlarından kurtulamayan bir dolu insan.

Neden iyi ve kötü olanı, doğruyu ve yanlışını kendisine söyleyecek birilerine, bir varlığa gereksinim duyar insan? Neden büyüklük karşısında bir hiç olduğunu anlamak zorunda bırakılır insan? Dünyaya fırlatılmışlığımız tam da kendi başımıza kalışımızken, varoluşunun üzerini örtmek, gerçeklerle değil yanılsamalarla yaşamak için özgürlüğünü bile neden elinden bırakır, adeta katleder insan? 'Sağlam' yanılsaması kılığında

neden bir durak bulup beklemeyi seçer? Bize neyin doğru neyin yanlış olduğunu, karar anlarımızda ne yapmanız gerektiğini söyleyecek hiçbir varlığın olmadığını, yapayalnız olduğumuzu düşünelim. İşte o an başlar özgürlük. Bu düşünceyi gerçek yaptığımızda. Dışsal otorite yokluğunda. Gerçekte olmayan sığınak, durak ve bastonları hayatımızda birer birer yok edebilme cesaretine vardığımızda.

Her şey akış içindedir evet. Her şey değişir evet. Oysa kaptırıp peşi sıra sürüklenmek özgürlük değildir elbet. Oradan oraya savrulma rahatlığı rahatlık olmaktan çıkar kanını yavaş yavaş emen tutsaklık sülüklerine dönüşür. Özgürlük yoluysa bambaşkadır. İnsanın varoluş amacına yönelik işler yapmasını, gerçeği araştırmasını, insanları acıdan kurtarabilmek için uğraş vermesini salık verdiğinde filozof, gerçek anlamda mutlu olabilmemiz, büyüğe açılmamızın, özgürlük yolunun anahtarlarını da vermiştir.

Koşullar her ne olursa olsun mutlu olabilmeyi başarma becerisi, mutsuzluğun kaynağını dışsal otoritelere bağlamaktan vazgeçme yaşam durumu, hakiki özgürlük durumudur. Her kılıkta görünebilen dışsal otoritenin yadsınmasında kendi gücüne inanıyorum diyen insanın kurtarışdır kendini, uyandırmasıdır gerçek kimliğini.

Özgürlükle mutluluk diye iki farklı kavram varsa, nedeni derinden kavrayamama yalnızca. Tüm acıların kaynağı bağımlı olmak, tutup tutunup bırakmamaksa, mutluluğa götüren yol da açılır bir denizden karşıda. Daha büyük benliğindir sana yolu gösteren bu durumda. Dışsal otorite yokluğu bir kez daha. Özgürlük yolu tam da bulunduğun yerde, varoluşunda, yanı başında, mutlulukla eşzamanda.

Bir çıkış aradığında yüzünü her ne olursa olsun daha büyük olana dön. Kendi küçük dar evreninde kendini hapsedtiğin sürece nefes alamayacağın gibi kendini gerçekleştirme yolunda

ilerlemen de hayal olmanın ötesine geçemeyecek.

Büyük olana yüzünü dönmek, kendi benliğini de büyük olan içerisinden yeniden görebilmeni sağlayacak. Kendini evinde hissedebilmek için evini dışarıdan da görebilmen gerektiği gibi. İçindeyken hissettiğin duvarlar sana bazen soğuk bazen sıcak gözükürken, dışarıdan baktığında sıcaklık ve soğukluğun kendiliğinden yok olması gibi. Gece karanlığında göremediğimiz tüm renklerin yine de var olduklarını bilmek gibi. İçindeyken bazen kendine cehennem olduğun, dışarıdan baktığında ise rengârenk bir dünyanın varlığına tanık olmak gibi. Yaşam ve anlama kategorileri de bitmez tükenmez gibi: Olan, olması gereken, olmakta olan, olabilecek olan, olması akla aykırı ancak inanılır olan, görünmeden olan, görünür olan, akılla kavranır olan, aklın ötesinde olan, doğrudan olan, dolaylı olan ve daha pek çoğu. Yaşamı anlamak bu kadar karmaşıkken, durduğumuz noktadan birbirimizi yargılamamız da bu yüzden. Oysa yargılamadan gerçekten anlamayı öğrendiğimizde büyük düşünüp büyük yaşamaya da başlayacağız işte.

Büyük düşün büyük yaşa, göremediğin kapıları görüp aç. Azıcık bilgelikle her şey yoluna girer. Her şeyin çok daha iyi olacağı inancıyla gülümsemeyi unutma yeter.

Yaşamın Tek Bir Anındaki Derinlik

Gülümse diye yazıyormuş yeni aldığım defterin kenarında. Alırken fark etmemiştim. Gördüğümde sanki çok önemli bir gerçekle karşılaşmışım gibi baktım bir süre. İnsanın bildiği bir şeyle “beklenmedik” bir anda yeniden karşılaşması tekrar düşünmesine neden oluyor. Oysa ben başka bir şey üzerine düşünüyordum o sırada. Yaşamın tek bir anında, insanın fark etmese de kendini içinde bulduğu ve sayısını bile kestiremediği olasılıklar dünyası üzerine düşünüyordum. Biz genelde sadece bir karar verme anında, aklımızı kullanarak bulduğumuz ve ikiye üçe indirgediğimiz olasılıkları görürüz. Evet deriz, karşımızda iki-üç yol var. Acaba hangisinden gitmemiz daha doğru? Aklımız, milyon tane yolla baş edemeyeceğini bildiği için ve elbette bunları zaten göremediği için, işimizi kolaylaştırır gibi gözükerek ve bir tür hile yaparak hemen herkesin görebileceği, mantıklı olan ve bir şekilde net görünen sadece birkaç olasılığı gözümüzün önüne seriverir. Oysa gerçekten işimizi kolaylaştırır mı, bunun üzerine sanırım düşünmek gerekir. Yaşamı(mızı) anlamak herhalde önümüzde beliren birkaç yolu görmekten çok daha derindir.

Hani bazen “beklenmedik” şeyler olduğunu düşünürüz ya yaşamlarımızda. İşte onlar göremediğimiz olasılıklardır aslında. Kategorize edemediğimiz için “beklenmedik” der geçeriz. Bizim için iyi olduğunu hissederseniz sevinir, kötü olması durumunda da üzülürüz. Oysa bunlar iyi ya da kötü değil sadece olasılıklardır. Hiçbir olasılık özü gereği iyi ya da kötü değildir. O olasılıkla ne yapacağımıza bağlı olarak biz onu “iyi” ya da “kötü”ye dönüştürürüz.

Evden işe gitmek için dışarı çıkarsınız. Yolda aldığınız “beklenmedik” bir haber, siz evden dışarı çıkmak üzere hazırlık yaparken, birisinin o sırada aslında sizi düşünmüş olduğu ve bunu size ifade etmek için telefon açmaya karar verdiği gerçeğini getirirerir önünüze. Bu “beklenmedik” haber, aslında yaşamınıza tekrar bakmanız için çıkmıştır karşınıza. Göremediğiniz olasılıkları görebilmeniz için, bir telefon kılığında belivermiştir önünüzde.

Her zaman gittiğiniz kafenin hep oturduğunuz 49 numaralı masasına oturamayacağınızı gördüğünüzde ve istemeyerek 40 numaralı masaya oturduğunuzda fark edersiniz başka bir olasılığı. Ya da birlikte sinemaya gittiğiniz arkadaşınızın filmin bir yerinde size dönüp sorduğu bir soruyla. Bir gün bir yerde “gülümse” diyen bir yazıyla karşılaştığınızda da olabilir bu. Oysa olasılıklar yaşamın her anında hep oradadır. Yani yaşamın her anında “beklenmedik” bir şeyler oluyordur zaten. Ya da bunu fark ettiğimizde anlarız ki aslında “beklenmedik” hiçbir şey olmuyor. Biz görmeyi ve anlamayı öğreniyoruz sadece. Yaşamı, kendimizi, başkalarını. Her zaman gittiğim kafenin hep aynı masasına oturmayı başarabilsem bile olasılıkların hep olduğunu ve olacağını.

“Gülümse” diye boşuna yazmadığını defterin kenarında işte o zaman anlarsınız. Kenarda yazan bu tek sözcüğün hiç de kenarda olmadığını, bunun basit bir gülümseme olmadığını. O, bütün olasılıkları kapsayan, olasılıklar üstü bir gerçektir artık sizin için. O halde, bir şekilde bildiğimiz ama göremediğimiz, yaşamın tek bir anındaki tüm bu olasılıklara gülümseyerek gerçekten anlamaya başlamaya ne dersiniz?

Nerede Kalmıştık?

Nerede kalmıştık? Kaç gün geçti bu arada, ben sayamadım? Yaşamımı devam ettirebilmekle meşguldüm. Günler, aylar, yıllar var belki de aramızda. Birbirimizin şimdi'lerine ulaşamaz oluşumuzda birbirimizi arıyor oluşumuz var. Denk gelebilmek adına. Ve her birimizin yaşaması gereken çok şey var. İç içe geçen zamanlarda yolumuzu bulmakla meşgulüz biz. Zamanın hangi noktasında kaldığımızı belki de tam da zamanı geldiğinde anlayabilen biz.

Nerede kalmıştık? Yeni tanıştığınız birisine ilk cümleniz bu olsa hoş olmaz mı? “Nasılsınız?” ya da “adınız nedir?” diye sormak yerine, “nerede kalmıştık?” Hem de hiç tanımadığınız bir insana sorsanız. Seni uzun zamandır tanıyorum aslında bakışıyla. Yıllar var belki de aramızda ama tanıyorum seni sonsuzlukta. Seni daha önce görmüşlüğüm, görüp de yüzünü ezberlemişliğim var. Ezberlediğim yüzünün tam ortasında kalmışlığım var. Orada dokunuyorum sana. “Nasılsın?” diye sorsam, gerçeği öğrenemeyeceğim nasıl olsa. “Adın ne?” diye sorsam, ne öğrenmiş olacağım ki karşılığında? O yüzden işte “nerede kalmıştık?” diye soruyorum sana. Nasıl yanıtlayacağını beklerken büyük bir merakla.

Yarı uykulu yarı uyanık oturuyorsunuz. Sabah çoktan olmuş, insanlar çoktan işlerine gitmişler. Oturduğunuz yer o kadar sessiz ve loş ki dünyada kendinizden başka hiç kimsenin olamayabileceği hissine kapılıyorsunuz. Kapı çalınıyor. Açılmasıyla birlikte beklediğiniz kişinin o olduğunu tam o anda anlıyorsunuz. Kimi beklediğinizi bilmeden beklediğiniz bu kişi

giriyor içeri. Ben de seni bekliyordum evet, nerede kalmıştık? Senin gelmen gerekiyordu. Nitekim sen geldin. Bir başkası değil. Sen. Nerede kalmıştık o halde, söylesene? Bir yer miydi kaldığımız? Tam orası mıydı? Ben ya da sen, tam çekip gitmeden önce neresiydi orası? Unutkanlığımızda kaldığımız yeri yaşarken yeniden bulmalı.

Ve bazen insan kalabalığın içerisinde kaybolur, sesini duyuramaz. Kamburlaşır. Düşündüğü gibi gitmez anlar arka arkaya. An'da kalmak can yakar işte o zaman. Kurtuluş, kişinin düşüncelere dalmaya, geçmişten ya da gelecekte medet ummaya yönelmesi olur. Mademki der, an'da kalamıyorum, yüzümü sonsuzluğa çevireyim. İşte o an aslında muhteşem bir şey olur. Sonradan varır kişi bunun farkına. O an kalabalığın içerisinde kaybolduğunu değil, kendisi olarak orada bulunamadığını fark eder. O kadar kendisidir ki aslında, kalabalıktan sıyrılır. Ve vakti geldiğinde çeker gider. Çekip gitmeye cesaret eder. O halde, kendi olmak çekip gitmeye cesaret edebilmektir. Kaldığımız yer hep kendimizdir. Peki çekip gidebildiğimizde karşılaşan ben'lerimiz nerede kalır?

Ve çoğunlukla insan "son söz" söylemek isteyenlerle karşılaşır. Sözüm ona ilkelerinden asla ödün vermeyen insanlar vardır mesela. Tanır mısınız onları? İlkeli olmayı ilke edinirken kendilerinden uzaklaşanlar. Kaldıkları yer hep aynı olanlar. Saf akıl olduklarını sanıp aslında akıllarını belki de hiç kullanmayanlar. Ah! Siz kendinize ayrı başkalarına ayrı ilkeler uygulayıp arkasına sığınanlar! Ne de güzel güç alıyorsunuz evrensel kalıplardan. Efendim? Doğruları mı arıyoruz? Peki arayalım. Ve son sözü hep siz söyleyin olur mu? Tüm ciddiyetimle dinliyorum sizi. "Nerede kalmıştık?" diye sormayı bir türlü beceremeyenler.

Kendimizi kendimize ve karşımızdakine cesurca ifade ettiğimizde kaybedecek neyimiz olabilir, kazandığımız kendimiz olduktan sonra? Kendimizde tüm evren olduktan sonra? Ne ka-

dar çocuksu davrandığımızı mı göreceğiz? Ne kadar zayıf olduğumuzu mu? Ne kadar aptalca şeyler söylediğimizi mi bazen? Neyi? Kendi olmak hemen her şeyi göze almaksa, bırakalım da kaldığımız yerler çoğalsın yaşamlarımızda. Kaldığımız yerleri nasıl bulacağız cesur olamadığımızda? “İlk söz”lerimiz olsun hep nerede kalmışlığımızda. “Nerede kalmıştık?” diye sorun siz bana. Söyleyeyim ben de tutkuyla dolu bir edayla. Şöyle diyeyim mesela: “Kendini bil!” sözünün iki gramlık beş gramlık on tonluk yaşam ağırlığımdaki Ya/Ya da’larımın ağırlığını azaltmakta.

Varolma Tarzı

Herşey daha yeni başlıyormuş gibi yaşıyordu. Her şeyi yeniden ve yeniden keşfediyor gibi. Her gün yeniden doğuyor gibi. Uyumakla uyanmak arasında gözlerini gerçeklere yeniden ve yeniden açar gibi. Her an yeniden âşık olur gibi. Duyumsadığı heyecanı herkesle paylaşmak ister gibi. Kendinde değiştirecekleri hiç bitmeyecekmiş gibi. Sorduğu derin soruları eylemleriyle yanıtlar gibi.

Bunlar onun varolma tarzıydı. Evrildiği. Onun o olmasındaki bileşenleri. Tek yapması beklenen ise “gibi”leri kaldırmasıydı. Hedef değil süreç insanı olmak demekti bu onun için. Kendi doğasını açığa çıkardığı. Pek çok hayale sahip olmak onun süreç insanı olmasına engel değildi. Belki de tam da bunu değiştirmeye çalışıyordu en derinlerde. Yaşama amacını kendinde taşıdığı sürece hem pek çok hayale sahip olup hem de gittiği yürüdüğü yolda eksikliklerinden haz duyabiliyordu. Ayçiçeklerinin doğal olarak güneşe dönmeleri gibi o da zaaflarının üstesinden gelmeye döndürmüştü kendini. Işığı görebildiğinde kendiliğinden oraya evriliyormuş gibi.

Olduğu şeyi, ‘kendinde olan’ı sezmesiyle, ‘kendinde olabilen’i sezmesi aynıydı. Aynı anda gerçekleşiyordu. Tıpkı nilüfer çiçeğinin tohumuyla çiçeğinin aynı anda oluşması gibi. Sadece zaman gerekiyordu görünür hale gelmesi için. Bu da biraz canını sıkıyordu. Oysa süreç insanı idiyse, “amacım neden hâlâ gerçekleşmedi?” sorusunun hiçbir durumda canını sıkılamaması gerekiyordu. Ayrıca, büyüğü kaybolmayacak mıydı gerçekleştiğinde? Sahi, bir şeyler gerçekleşsin diye mi yaşanırdı sadece?

Bunun farkında olduğu için değişimin hızlı olmasına da izin vermiyordu. Aslında insan doğası değişimin çok hızlı olmasına pek de elverişli değildi yani. “Yavaş yürüyorsa ve uçmuyorsa korkmuyorum” derken bulmuştu kendisini bir arkadaşıyla böcek korkusu üzerine sohbet ederken. Gülüşmüşlerdi. Bir metafor olarak düşündü sonra bunun üzerine.

Varolma tarzımızda hızlı değişim diye bir şey yok. Bir anda çocukluktan yetişkinliğe varmadığımız gibi, ruhani etkilenme ve değişimler söz konusu olduğunda da istediklerimiz hemen gerçekleşmez. Bu da doğanın bize verdiği uyum sağlama ya da korunmadır. “Yavaş yürüyorsa korkmuyorum” evet. Değişim yavaşsa korkutmuyor. Değiştiğim, evrildiğim yöne uyum sağlayarak yaşamımı devam ettiriyorum. Ve gün geliyor, yavaş yavaş attığım adımlar sanki bir anda büyük bir adıma dönüşüvermiş gibi, bir biçimden başka bir biçime doğal olarak dönmüşüm gibi, evrildiğim bu yön bende görünür hale gelmiş oluyor. İşte oradayım! Oysa şimdi ‘orada’ değilim. Ama aslında ‘orada’yım. Kendi doğamı kavrayabiliyorum. ‘Orada’ olmanın görünür hale gelmesini bugünde ve burada, ‘olan’ ve ‘olabilen’ üzerinden gerçekleştirmeye çalışıyorum.

“Uçmuyorsa korkmuyorum.” Evet. Kendi doğama, kendi varolma tarzıma aykırı değilse korkutmuyor. Uçabilme yetim olmadığına göre, neden uçamıyorum diye acı çekmenin gereği var mı? Değişim yavaşken korkutmuyorsa, değişmesini istediğimiz şeyin bir türlü değişmediğini yani görünür hale gelemediğini haykırdığımızda, doğaya, kendi doğamıza, aykırı davranmıyor muyuz? Süreç seyrinde ilerlerken süreci hızlandırmaya çalışmak neden? Tomurcuk halindeyken hızla büyümeye yönelen ayçiçeklerinin çiçekleri tam açtığında dönmelerinin yavaşlaması gibi. Doğa bu durumu bir şekilde telafi ettiriyor. Hızla büyüdükleri için eğilen başlarını kaldırmak için yeniden güneşe gereksinim duyuyorlar. Ne ilginçtir ki ka-

ranlıkta kalan kısımları daha çabuk büyüyor bu ‘günebakan’ da denilen çiçeklerin ve ışığa yani aydınlık yöne doğru eğiliyorlar. Gelişimlerini tamamladıklarında ise artık daha fazla hareket edemeyerek döndükleri yönü sabitliyorlar.

Değişiyoruz zaten. Öyle ya da böyle her şey değişiyor zaten. Payımıza düşen tam bir doyum almaksa yaşamaktan, varolma tarzını keşfetmeye yönelip buna uygun yaşasak belki de tüm arzularımızın gerçekleştiğini anlayabilecek, ‘olabilen’e tam evrileceğiz.

Her şey daha yeni başlıyor. Her şeyi yeniden ve yeniden keşfediyor. Her gün yeniden doğuyor. Uyumakla uyanmak arasında gözlerini gerçeklere yeniden ve yeniden açıyor. Her an yeniden  şık oluyor. Duyumsadığı heyecanı herkesle paylaşmak istiyor. Kendinde değiştirecekleri hiç bitmiyor. Sorduğu derin soruları eylemleriyle yanıtlıyor.

Sonsöz Olmayan Bir 'Söz'

Ormanlık alandaki ağaçların arasından aynı otobüsü yine gördüm. Bu son görüşüm olmalı dedim. Yaşamımda tekrar edip duran şeyleri fark ederek yeniyi istiyorum ben diye söz verdim. Ve her zamankinden daha güçlü şarkı söyleyip dans ettim. Kendimi sevmeyi öğrendikçe insanları da oldukları gibi kabul edebilmeyi öğrendim. Büyüdüm. Özlemlerimi gülümsememe kattım mavi beyaz.

Uzun uzun gökyüzüne baktım. Sıgırdım içime. Bulabildiğim her yere. Gerçek insanlar aradım hep. Gerçek ilişkiler. Gerçek her ne varsa. Vazgeçmedim. Karşıma çıkan güzel insanları yaşamıma katmanın yolunu hep buldum. Geçici kimliğimden sıyrılıp gerçek benliğimi açığa çıkarmaya yol aldım.

Beyaz bir kelebeğe takıldı bakışlarım uzunca bir süre. Gök-yüzüyle ağaçların arasındaki uçuşunu izlemek ne de iyi geldi! Sevmeli insan, sevebilmeli pek çok şeyi. Ama en çok da kendisini. Ruhu dans edenin bedeni de dans edermiş!

Susabilmeyi öğrendim. Sessizlik, kendi hazineme açılan bir yola dönüştü. Baktım. Ve tekrar baktım. Defalarca baktım içime. En derinlerime. Âşık oldum kendime. Gördüklerime.

Uzaktan kulağıma çalınan yan flüt sesini yakınlaştırbildim sonra. Yaşadığım her şeyi güneşime kattım, çoğaldım. Saçlarımı kestirdim. Kızıl yaptım. Kırmızı sırt çantamı ve topuklu mavi ayakkabılarımı alıp yoluma devam ettim. Aslında upuzundu saçlarım ve yalınayaktım.

Hep bir heyecan içinde yürüdüm. Nereye doğru gittiğime değil, ne yaptığıma baktım daha çok. Ve tekrar baktım. Defa-

larca baktım. Gülümsememe kattım öylece. Bahçemdeki lavantaları kokladım durdum sonra. Mora dönüştürdüm içimde, bir müzik eşliğinde. Ve gözlerimi kısıtım, hafifçe. Hep daha iyi görrebilmek için.

Hayal kurmanın doyasıya tadına vardım. Belirli bir hayalin değil, hayal kurmanın kendisinin. Gündelik hayatın gerginliğinin ve çözümsüzlüklerinin çok ötesinde, kendini hayal eden hayalin hareketinin olağanüstü güzelliğini yaşadım.

“Özgürlük nedir?” diye sormayı bıraktım. Özgürleştim. Şimdi’de. Anlatmak istediklerim hiç bitmedi. Anlatacak kimse bulamadığımda kendime anlattım ben de, bir hikâye eşliğinde. Büyülendim dinlediğimde.

Deneyimleri “iyi” ve “kötü” diye ikiye ayıranlar oldu. Onlara dedim ki yanılıyorsunuz. İnsanın önüne gelen her türlü deneyim sonsuz bir teşekkürdür yaşama. Bilgelerin öğrettiği gibi kendi dağına tırmanmayı öğrendikçe korkacağı ne vardır ki insanın şu hayatta? Cesaret ve bilgeliktir en çok gereken insana!

Hem okudum hem yazdım. Ama daha çok da yaşadım. Yaşadıkça anladım okuduklarımı. Ve yine yazdım. Yazdıkça heyecanlandım. Heyecanlandıkça yol aldım. Mavi beyaz.

Ne de çok şey öğrendim!

Kestirme ya da kaçamak yanıtlardan kaçmalıdır.
Asıl meseleler hep varoluşsaldır.

Yaşamınızla anlatın, yaşamınızdan anlatın.

Yaşamıyla sizi etkileyecek insanlarla bir arada olun. Yaşamınızla etkileyin.

Birbirimize ancak böyle dokunabiliriz.

Konuşmak her zaman gerçek bir diyalog olabilir.

Söyleyecek sözünüz, paylaşacak duygularınız varsa gerisi hikâyledir.

Kimseye ulaşmayan soğuk konuşmalardan, “doğruluk abidesi” tavırlarından vazgeçin.

Bizim tüm hikâyemiz kendimizi tutkuyla arayışımız değıl midir?

Duyumsayacağımız tek şey, ‘Her ne olursa olsun!’ gülümsemesinin gerçek güç veren gülümseme olduğı değıl midir?

Ne istiyorsak ona uygun düşünüp eyleme geçmek için daha ne bekleyeceğiz? Denemek için yalnızca biraz çaba.

Hadi o zaman. Sıra sizde. Ayağı kalkıp dans etme zamanıdır şimdi!

Değme Noktası, felsefi düşüncelerin günlük yaşamın içinde nasıl özümsemiğine dair bir yapıt. Yazmaktan, anlatmaktan, anlamlandırmaktan, sözcük türetmek ve kavram yaratmaktan, özgür ve cesurca felsefe yapmaktan çekinmeyen Demet Kurtoğlu Taşdelen, bu kitapla felsefenin kişisel yaşamlarda işe yaradığını kanıtlıyor.

Değme Noktası ile birlikte kişinin kendisini cesurca sorgulamasının ne demek olduğunu bizzat yaşayacak, duygu ve düşünceler aracılığıyla başkalarının yaşamlarına nasıl dokunabileceğinizi göreceksiniz, yaşam deneyimlerini anlamlandırmanın örnekleriyle karşılaşacaksınız. Bu kitap ayrıca bir değişim-dönüşüm çağrısıdır. Okuyacağınız her yazı sorgulamalar ve yüzleşmelerle sizi de soyunuk bırakarak yaşamla dans etmeye davet ediyor.

Dünyaya bakışını, yaşam anlayışını, felsefesini okurla buluşturmaya yönelirken deneyimlerini de en doğal halleriyle, bir çırpıda, öylece aktaran yazarın konuşma dünyasına hoş geldiniz. Değme noktasını teğet geçmemek için şimdi cesurca ilerleyin...

*...Ve insanoğlu yeryüzüne vardığı zaman soyunuk olmadığını
öğrenmek zorunda kaldı.*

Giyinik doğduğunu, yaşamı ilerledikçe soyunduğunu.

Öyle ki, derisi iyice kalınlaşan bütünüyle soyunmaya hazırды.

Tüm mesele deriyi kalınlaştırmaktı meğerse.

Ağırlığı taşıyamayan değişmek zorunda kalacaktı.

*Öyle kurulmuştu yeryüzünün düzeni, ana rahmi
sonrası kıvamlı yaşamı.*

Değme Noktası

ISBN: 978-605-82621-2-6

9 786058 262126

₺ 15

PARİS YAYINLARI / FELSEFE/DENEME

www.parisyayinlari.com